

Frjálsi
lífeyrissjóðurinn

Ársreikningur 2023

Efnisyfirlit

Skýrsla stjórnar.....	3
Áritun óháðs endurskoðanda.....	10
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.....	13
Efnahagsreikningur.....	14
Yfirlit um sjóðstreymi.....	15
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu.....	16
Skýringar.....	17
Deildaskipt yfirlit.....	43
Kennitölur.....	46
Sundurliðanir á verðbréfum.....	52
Óendurskoðuð yfirlit:	
Ávöxtun eignasafna.....	56
Ófjárhagslegar upplýsingar.....	57
Stjórnarháttayfirlýsing.....	60
Fjárfestingarstefna Frjálsa lífeyrissjóðsins 2024 (útdráttur).....	62

Skýrsla stjórnar

Frjálsi lífeyrissjóðurinn var stofnaður árið 1978 og starfar samkvæmt leyfi frá Fjármálaráðuneytinu samkvæmt 52. gr. laga nr. 129/1997 um skylduþryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sjóðurinn starfaði eingöngu sem séreignarsjóður til 1. júlí 1999 þegar sjóðurinn stofnaði tryggingadeild. Sjóðurinn hentar þeim sem geta valið um í hvaða lífeyrissjóð þeir greiða skylduþgjöld sín og öllum þeim sem vilja greiða viðbótariðgjöld í sjóðinn. Sjóðfélögum hefur frá ársbyrjun 2008 boðist að velja á milli fjögurra fjárfestingarleiða séreignardeildar sem eru með mismunandi fjárfestingarstefnu sem geta falið í sér mismunandi áhættu og ávöxtun.

Sjóðfélagar, ávöxtun og eignir

Í lok árs 2023 voru sjóðfélagar 69.877 og fjölgaði þeim um 2.826 á árinu en heildarfjöldi sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld í sjóðinn á árinu var 26.401 samanborið við 24.880 á fyrra ári. Hrein eign sjóðsins nam 454,5 milljörðum kr. og stækkaði sjóðurinn um 54 milljarða kr. eða um 13,5%. Hrein eign fjárfestingarleiða í séreignadeild var 303,6 milljarðar kr. og hrein eign tryggingadeildar var 150,9 milljarðar kr. Iðgjöld sjóðfélaga og launagreiðenda námu 30,8 milljörðum kr. og jukust um 17,4% á milli ára og heildarlífeyrisgreiðslur námu tæpum 9,9 milljörðum kr. og hækkuðu um 21,9% á milli ára. Heildarlífeyrisgreiðslur, án tillits til tímabundinna útgreiðslna og ráðstöfunar inn á höfuðstól lána, sbr. bráðabirgðaákvæði laga hækkuðu um 25,3%. Yfirlit um helstu þætti einstakra leiða er sem hér segir:

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild Markaðsvirði	Trygginga- deild Bókfært virði
Nafnávöxtun	8,3%	7,3%	5,9%	8,4%	8,2%	8,2%
Meðaltal nafnávöxtunar sl. 5 ára	9,1%	7,0%	5,5%	9,3%	7,6%	8,5%
Meðaltal nafnávöxtunar sl. 10 ára.....	7,5%	6,6%	5,4%	7,8%	6,9%	7,1%
Raunávöxtun	0,3%	(0,7%)	(2,0%)	0,4%	0,2%	0,2%
Meðaltal raunávöxtunar sl. 5 ára.....	3,3%	1,3%	(0,1%)	3,5%	1,8%	2,7%
Meðaltal raunávöxtunar sl. 10 ára.....	3,6%	2,7%	1,5%	3,8%	3,0%	3,2%
Hrein eign í milljónum króna	210.379	35.195	54.188	3.836	151.201	150.911
Fjöldi sjóðfélaga/rétthafa	55.221	7.696	9.176	713		54.338
Fjöldi sem greiddi í sjóðinn á árinu	19.901	2.912	3.457	564		20.597
Meðalfj. sem greiddi í sjóðinn á árinu	15.741	2.431	3.026	458		16.639
Fjöldi lífeyrisþega	1.911	431	1.522	24		3.622

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild
Markhópur	54 ára og yngri	55 ára og eldri	Lífeyris- þegar	Áhættu- sæknir	Allir
Fjárfestingarstefna 2023:					
Innlend skuldabréf	37%	68%	100%	28%	50%
Erlend skuldabréf	5%	3%	0%	1%	5%
Innlend hlutabréf	19%	9%	0%	25%	12%
Erlend hlutabréf	30%	15%	0%	40%	23%
Erlendar sérhæfðar fjárfestingar	9%	5%	0%	6%	10%
	100%	100%	100%	100%	100%

Ávöxtun

Árið 2023 einkenndist af töluverðum sveiflum, bæði á innlendum og erlendum verðbréfamörkuðum. Mikil óvissa um verðbólguhorfur og þróun vaxta var í forgrunni en áframhaldandi stríðsástand setti einnig sinn svip á markaði. Þær fjárfestingarleiðir Frjálsa sem vega þyngst í erlendum hlutabréfum skiluðu hæstu ávöxtun á árinu en nafnávöxtun fjárfestingarleiða var á bilinu 5,9% til 8,4% og raunávöxtun -2,0% til 0,4% sökum þrálátrar verðbólgu.

Á síðasta ári skildi nokkuð á milli ávöxtunar innlendra og erlendra hlutabréfamarkaða. Úrvalsvísitala Kauphallar Íslands lækkaði um 1,6% en til samanburðar hækkaði heimsvísitala hlutabréfa (MSCI World Index) um 21,8% í bandaríkjadal en 16,6% í íslenskum krónum. Íslenski markaðurinn fylgdi þeim erlenda framan af ári en á vormánuðum fóru leiðir að skilja. Það orsakaðist m.a. af neikvæðum fréttum af stærstu félögunum á íslenska hlutabréfamarkaðnum. Ávöxtun á erlendum hlutabréfamörkuðum var einkum drifin áfram af fáum stórum tæknifélögum, meðal annars vegna væntinga um vöxt og tækniþróun með aukinni notkun gervigreindar.

Seðlabanki Íslands hefur staðið í vaxtahækkunarferli frá vormánuðum ársins 2021 en stýrivextir voru 9,25% í lok síðasta árs. Vísendingar eru nú á lofti um að hækkunarferli sé lokið og að hægt lækunarferli hefjist á komandi misserum. Hækkun stýrivaxta á árinu sem og aðrir óvissuþættir í efnahagsmálum leiddu til þess að ávöxtunarkrafa skuldabréfa hækkaði og þar með lækkaði virði þeirra. Á móti vó þrálát verðbólga en hún fór aðeins að gefa eftir á seinni hluta síðasta árs. Nafnávöxtun verðtryggðra ríkisskuldabréfa var á bilinu 1,6% til 6,3% á árinu en óverðtryggðra 3,6% til 6%.

Horft fram á við, geta tækifæri myndast á innlendum hlutabréfamarkaði eftir miklar lækkanir líkt og sáust á síðasta ári en að öðru óbreyttu þá býðst fjárfestum að kaupa hlutabréf á hagstæðari verðkennitölum. Hið sama má segja um skuldabréfamarkaðinn þar sem fjárfestum býðst nú að kaupa skuldabréf á mun hærri ávöxtunarkröfu en stóð til boða í lágvaxtaumhverfi síðustu ára. Horfur til lengri tíma eru nokkuð góðar með hjaðnandi verðbólgu og með auknum líkum á að vaxtahækkunarferli Seðlabanka, bæði hér heima og erlendis, sé lokið. Þó er vert að nefna að ríkjandi óvissa vegna eldgoss og jarðhræringa á Reykjanesi síðustu misseri getur vissulega haft mikil áhrif á innlenda markaði.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur undanfarin ár aukið vægi og breidd erlendra eigna en einnig hefur verið lögð áhersla á að fjárfesta í ólíkum eignaflokkum, atvinnugreinum og landsvæðum til þess að dreifa áhættu sem mest og stuðla þannig að hærri langtímaávöxtun.

- **Frjálsi Áhætta**, sem er áhættumesta fjárfestingarleið sjóðsins, skilaði 8,4% nafnávöxtun á árinu en fimm ára ávöxtun leiðarinnar er 9,3% á ársgrundvelli.
- **Frjálsi 1**, sem er stærsta, elsta og fjölmennasta fjárfestingarleið sjóðsins, skilaði 8,3% nafnávöxtun á árinu en fimm ára ávöxtun leiðarinnar er 9,1% á ársgrundvelli.
- **Frjálsi 2** skilaði 7,3% nafnávöxtun á árinu en fimm ára ávöxtun leiðarinnar er 7,0% á ársgrundvelli.
- **Frjálsi 3** skilaði 5,9% nafnávöxtun á árinu en fimm ára ávöxtun leiðarinnar er 5,5% á ársgrundvelli.
- **Tryggingadeild** sjóðsins skilaði 8,2% nafnávöxtun á árinu miðað við að skuldabréf sjóðsins séu gerð upp á markaðsvirði. Fimm ára nafnávöxtun leiðarinnar er 7,6% á ársgrundvelli.

Tryggingafræðileg staða

Í árslok 2023 voru eignir umfram áunnar skuldbindingar (áunnin staða) -8,8%, núvirt framtíðariðgjöld umfram núvirtar framtíðarskuldbindingar (framtíðarstaða) 1,5% og heildareignir umfram heildarskuldbindingar (heildarstaða) -3,5%. Heildarstaða segir til um tryggingafræðilega stöðu sjóðsins og fæst með því að leggja saman áunna og framtíðarstöðu sjóðsins. Áunna staðan hækkaði um 1,6 prósentustig á milli ára, framtíðarstaðan hækkaði um 0,3 prósentustig og heildarstaðan hækkaði um 0,9 prósentustig. Heildarstaðan er innan hámarks vikmarka sem lög mæla fyrir um svo ekki þarf að gera breytingar á réttindum sjóðfélaga.

Áhrif málefna ÍL-sjóðs á eignir Frjálsa lífeyrissjóðsins

Íbúðalánasjóður hóf útgáfu á skuldabréfum með ríkisábyrgð (svokölluð HFF bréf) árið 2004 en þau voru nýtt til að fjármagna útlán sjóðsins. Bréfin eru verðtryggð með 3,75% vöxtum og skv. skilmálum bréfanna er ekki heimilt að greiða þau hraðar upp en samningsbundnir gjalddagar segja til um. Bréfin eru að mestu í eigu lífeyrissjóða og verðbréfasjóða, þ.m.t. Frjálsa lífeyrissjóðsins.

Skýrsla stjórnar

Vegna slæmrar stöðu Íbúðalánasjóðs, sem nú heitir ÍL-sjóður, gaf fjármálaráðherra út yfirlýsingu þann 20. október 2022 þess efnis að hann teldi best að ná samkomulagi við eigendur bréfanna um uppgjör og slit sjóðsins. Fjármálaráðherra upplýsti að ef ekki gengi að semja væri sá möguleiki til staðar að slíta sjóðnum með lagasetningu og ráðstafa eignum hans til skuldauppgjörs. Sama dag var markaðsvirði HFF bréfa í eigu Frjálsa lífeyrissjóðsins um 44,9 milljarðar kr. eða um 11,5% af heildareignum sjóðsins á markaðsvirði. Í kjölfar yfirlýsingar ráðherra lækkaði verðmæti skuldabréfanna sem hér segir:

- HFF bréf með lokagjalddaga 2024: -1,4%
- HFF bréf með lokagjalddaga 2034: - 8,6%
- HFF bréf með lokagjalddaga 2044: -15,8%

Tap eigenda HFF bréfanna felst í því að eftir yfirlýsingu ráðherra eru þau verðlögð miðað við svokallað kröfuvirði en það samsvarar því að núvirða framtíðar greiðslufleði þeirra á 3,78% ávöxtunarkröfu. Ávöxtunarkrafa sambærilega ríkisskuldabréfa er í dag aftur á móti á bilinu 2,45% - 3,29% og felst því tjón skuldabréfaeigenda í tapaðri framtíðarávöxtun upp á mismuninn á þessu tvennu eða 0,49% - 1,33%

Lífeyrissjóðir hafa haft samstarf við að gæta hagsmuna sinna í málinu og leituðu utanaðkomandi ráðgjafar frá lögmannsstofunni Logos og fjármálafyrirtækinu Arctica Finance. Í lögfræðiáliti frá Logos kemur fram að fyrirhuguð lagasetning fjármálaráðherra um gjaldþrot eða sambærileg skuldaskil ÍL-sjóðs fari í bága við stjórnarskrá og mannréttindasáttmála Evrópu. Slíkt inngrip fæli í sér eignarnám eða annars konar skerðingu eignarréttinda sem færi í bága við stjórnarskrá og skapaði íslenska ríkinu bótaskyldu gagnvart skuldabréfaeigendum. Ennfremur kemur fram í álitinu að ákveði fjármálaráðherra að slíta sjóðnum með þeim afleiðingum að kröfur á hendur þrotabúinu falli í gjalddaga muni íslenska ríkið ótvírætt bera ábyrgð á núverandi og framtíðarskuldbindingum samkvæmt skilmálum skuldabréfanna ásamt dráttarvöxtum. Róbert R. Spanó, fyrrverandi forseti Mannréttindadómstóls Evrópu, prófessor við lagadeild Háskóla Íslands og gestaprófessor við lagadeild Oxford háskóla í Bretlandi hefur staðfest niðurstöður Logos.

Þrátt fyrir sterk lagaleg rök gegn framvindu málsins setti ríkið fram áform um lagasetningu í lok mars 2023 sem leiddi síðan til þess að drög að lagafrumvarpi um slit ógjaldfærra opinberra aðila voru birt í október 2023. Logos skilaði umsögn fyrir hönd lífeyrissjóða bæði um áformin og síðan lagafrumvarpið þar sem haldið var á lofti þeirri meginröksemd að framtíðarávöxtun HFF-bréfanna teljist til stjórnarskrárvarinna eignarréttinda sem ekki væri hægt að fella niður bótafast.

Sem andsvar við athugasemdum sem komu fram við frumvarpið í samráðsgátt stjórnvalda fól fjármálaráðuneytið þremur fyrrverandi hæstaréttardómurum að gera minnisblað sem birt var í desember 2023. Niðurstaða minnisblaðsins var að athugasemdirnar gæfu ekki tilefni til breytinga á sjálfum frumvarpsdrögunum eins og þau voru birt í samráðsgátt en í einhverjum tilfellum gæfu ábendingar sem komu fram í umsagnarferlinu tilefni til frekari skýringa í greinargerð við frumvarpsdrögin.

Logos var falið að rýna minnisblað fjármálaráðuneytisins sem fékk til liðs við sig Róbert R. Spanó sem skilaði niðurstöðu 15. febrúar 2024. Róbert komst að þeirri niðurstöðu að lagafrumvarpið feli í sér eignarnám eða bótaskylda skerðingu eignaréttar á þeim kröfuréttindum sem leiða af skuldabréfum útgefnum af sjóðnum, og að það fullnægi ekki þeim kröfum um lagafyrirmæli, almenningsþörf og fullt verð sem stjórnarskrá og Mannréttindadómstóll Evrópu gerir ráð fyrir.

Þann 23. febrúar var tilkynnt að Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ÍL-sjóðs og íslenska ríkisins, og fulltrúar 18 lífeyrissjóða, þ.m.t. Frjálsa lífeyrissjóðsins, sem saman fara með stærstan hluta skuldabréfa sem ÍL-sjóður er útgefandi að, hefðu ákveðið að hefja viðræður um uppgjör á skuldabréfum sjóðsins. Markmið viðræðnanna er að ná samkomulagi sem felur í sér að skuldabréfin verði gerð upp að fullu og skilyrði sköpuð fyrir slitum ÍL-sjóðs.

Staða málsins þegar þetta er skrifað er sú að til meðferðar á Alþingi er frumvarp um slit ógjaldfærra opinberra aðila og má gera ráð fyrir að frumvarpið verði samþykkt á vörþingi leiði viðræður ríkisins og lífeyrissjóðanna ekki til samkomulags um uppgjör skuldabréfanna.

Tjón lífeyrissjóðanna sem eigenda skuldabréfa ÍL-sjóðs er háð raunvaxtastigi á markaði þegar tjónsatburður verður sem er í þessu frestdagur slita ÍL-sjóðs. Ef sá dagur hefði t.d. verið 10.4.2024 má áætla að tjón Frjálsa lífeyrissjóðsins, þ.e. munurinn á markaðsvirði HFF-bréfa í eigu Frjálsa lífeyrissjóðsins og kröfuvirðis þeirra við slit ÍL-sjóðs, hefði verið um 3,6 milljarður en í töflunni hér að neðan má sjá hvernig það tjón hefði skipst á milli fjárfestingaleiða Frjálsa.

	Markaðsvirði (*)		Kröfuvirði		Mismunur	Sem hlutfall af eignasafni
	HFF150434	HAFF150644	HAFF150434	HAFF150644		
Frjálsi áhætta.....	82.538	138.645	79.563	125.586	16.034	0,39%
Frjálsi 1.....	2.693.456	12.307.386	2.596.376	11.148.147	1.256.319	0,57%
Frjálsi 2.....	978.116	2.449.279	942.862	2.218.580	265.953	0,71%
Frjálsi 3.....	1.681.715	1.735.506	1.621.101	1.572.037	224.083	0,40%
Tryggingadeild.....	3.188.741	18.764.007	3.073.809	16.996.616	1.882.323	1,19%
	<u>8.624.566</u>	<u>35.394.823</u>	<u>8.313.711</u>	<u>32.060.966</u>	<u>3.644.712</u>	<u>0,76%</u>

(*) Markaðsvirði 10.04.2024, reiknað út frá ávöxtunarkröfu RIKS bréfa með sama meðaltíma (án seljanleikaálags)

Jarðhræringar á Reykjanesi

Í ljósi jarðhræringa sem hafa verið á Reykjanesi er rétt að greina frá því að Frjálsi lífeyrissjóðurinn á eignir á Reykjaneseskaga. Um er að ræða hlutabréf í HS veitum hf. í gegnum HSV eignarhaldsfélag og Innviði I fjárfestingar, hlutabréf í HS orku hf. í gegnum Jarðvarma slhf. og hlutabréf í Bláa lóninu í gegnum Blávarma slhf. og Hvatningu slhf. Samtals um 10.400 milljónum.kr. Enn fremur á sjóðurinn skuldabréf á HS veitur fyrir um 960 milljónir kr. og samtals nema því fjárfestingar á svæðinu um 11.400 milljónum.kr. sem svarar til 2,5% af heildareignum Frjálsa. Þessar eignir hafa ekki verið endurmetnar með tilliti til áhrifa af jarðhræringum undanfarna mánaða en óljóst er hver áhrifin verða til lengri tíma. Auk þessara eigna eru sjóðfélagalán í Grindavík og falla þau undir gildissvið laga um kaup á íbúðarhúsnæði í Grindavík, samtals um 63 m.kr.

Nafn	Skuldabréf	Hlutabréf	Samtals
HS Veitur hf.	961 m.kr.	4.217 m.kr.	5.178 m.kr.
HS Orka hf.	-	3.167 m.kr.	3.167 m.kr.
Bláa Lónið Ísland hf.	-	3.053 m.kr.	3.053 m.kr.
Samtals.....	<u>961 m.kr.</u>	<u>10.437 m.kr.</u>	<u>11.398 m.kr.</u>

Fjárfestingarstefna 2024

Síðustu ár hefur áhersla verið lögð á að auka hlutfall og dreifingu erlendra eigna en á móti hefur jafnan verið dregið úr vægi innlendra eigna. Í fjárfestingarstefnu fyrir árið 2024 er þessari vegferð haldið áfram þar sem helstu breytingar eru þær að vægi erlendra eigna er aukið, einkum erlendra hlutabréfa og erlendra sérhæfðra fjárfestinga. Í fjárfestingarstefnu 2024 var skilgreindur nýr eignaflokkur, innlendar sérhæfðar fjárfestingar, en það sem áður fór undir óskráð innlend hlutabréf fellur nú í þann flokk. Vægi innlendra sérhæfðra fjárfestinga var aukið lítillega hjá Frjálsa áhættu en stóð í stað hjá öðrum leiðum. Þá er jafnframt dregið úr vægi innlendra skuldabréfa á móti. Fjárfestingarstefna Frjálsa 3 er þó undanþegin breytingunum þar sem markmið um hlutfall eignaflokka haldast óbreytt frá fyrra ári en innan skuldabréfaflokka eru minniháttar breytingar. Erlendar eignir þykja áhættumeiri eignir en innlend skuldabréf og því má segja að áhættustig hafi verið aukið lítillega, en þó mismikið eftir fjárfestingarleiðum. Breytingarnar eru til þess að fallnar að stuðla að hærri langtímaávöxtun en þó má um leið gera ráð fyrir auknum sveiflum í skammtímaávöxtun.

Í ársreikningnum er að finna nánari upplýsingar um fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Þróun sjóðfélagalána

Nýju sjóðfélagalánnum fækkaði annað árið í röð sem skýrist fyrst og fremst með því að vextir lánanna hækkuðu vegna hækkunar á stýrivöxtum Seðlabankans og ávöxtunarkröfu á skuldabréfamarkaði. Afgreidd voru 214 lán að fjárhæð 6.348 milljónir kr. en árið 2022 var fjöldi lána 365 að fjárhæð 10.400 milljónir kr. Uppgreiðslur námu 4.554 milljónum kr. vegna 262 lána. Af nýjum lánnum voru 61% óverðtrygð og 39% verðtrygð.

Framúrskarandi þjónusta við sjóðfélaga

Frjálsi leggur mikla áherslu á að veita sjóðfélögum sínum framúrskarandi þjónustu. Þarfir sjóðfélaga eru mismunandi og því eru þjónustuleiðir fjölbreyttar:

Sjálfsafgreiðsluleiðir

Sífelld fleiri sjóðfélagar kjósa að nýta sér sjálfsafgreiðsluleiðir sjóðsins enda hefur mikil framþróun átt sér stað á undanförunum árum í stafrænum lausnum með tilkomu Frjálsa í Arion appið.

Með tilkomu lífeyrismála í appið má segja að þau hafi færst nær sjóðfélögum. Appið er aðgengilegt hvenær sem er sólarhringsins og sjóðfélagar geta því nálgast upplýsingar og framkvæmt aðgerðir tengdar lífeyrissparnaði sínum þegar þeim hentar.

Einstök yfirsýn

- Eftirlaun – áhrif snemmtöku og frestunar
- Séreign – ávöxtun, heildarstaða og áætluð inneign við starfslok
- Skattfrjáls ráðstöfun – virk eða óvirk
- Lánayfirlit

Fjölbreyttar aðgerðir

- Stofna skyldusparnað
- Samningur um viðbótarsparnað
- Sækja hreyfingayfirlit
- Tilkynna um nýjan launagreiðanda.
- Stilla hlutfall viðbótarsparnaðar
- Flytja aðra séreign til Frjálsa án kostnaðar
- Breyta fjárfestingarleið
- Greiða inn á lán
- Sækja um útgreiðslu frjálsrar séreignar

Arion appið er opið öllum og því þurfa sjóðfélagar ekki að vera í bankaviðskiptum við Arion til þess að geta nýtt sér einstaka yfirsýn og aðgerðir tengdar lífeyrismálum í appinu. Mikil þróun hefur orðið á appinu undanfarin ár og á síðasta ári varð sjóðfélögum kleift að sækja um útgreiðslu frjálsrar séreignar auk þess að sækja hreyfingayfirlit.

Tilnefning til alþjóðlegra verðlauna

Mikil ánægja hefur verið meðal sjóðfélaga með lífeyrismálin í appinu enda er um framúrskarandi tæknilausn að ræða sem vakið hefur athygli á erlendum vettvangi. Frjálsi var annar tveggja lífeyrissjóða á alþjóðlegri verðlaunahátíð fagtimaritsins Investment Pension Europe (IPE) sem var tilnefndur í flokki sem lýtur að tæknilausnum. Vert er að benda á að sjóðurinn var einnig tilnefndur ásamt þremur öðrum lífeyrissjóðum sem bestu lífeyrissjóður Norðurlanda.

Persónuleg þjónusta

Ásamt því að geta nýtt sér kosti appsins stendur sjóðfélögum persónuleg þjónusta til boða. Lífeyrisráðgjafar svara síma og netspjalli alla virka daga frá kl. 10 til 15. Netspjallið hefur reynst vel við einfaldari fyrirspurnum. Auk þess er mögulegt að bóka fund hjá ráðgjafa, hvort sem um er að ræða fjar-, símtals-, eða staðfund. Þegar útgreiðsluvaldur nálgast kjósa margir að bóka sér tíma. Fundir eru bókaðir fyrirfram og þannig er dregið úr biðtíma og gæði þjónustunnar verður meiri en ella. Símtals- og fjarfundir hafa komið sér vel þar sem sjóðfélögum gefst kostur á að eiga samtál við ráðgjafa óháð staðsetningu.

Ánægðustu sjóðfélagarnir

Sjóðfélagar Frjálsa mældust með þeim ánægðustu í lífeyrissjóðakönnun sem Gallup framkvæmdi á síðasta ári. Enginn lífeyrissjóður mældist með hærri meðaleinkunn þegar kemur að ánægju með þjónustu, upplýsingagjöf, trausti til sjóðsins og stjórnenda og þeirri upplifun að lífeyrissjóðurinn leggi áherslu á hag sjóðfélaga. Niðurstöðurnar eru viðurkenning á þeirri þjónustu sem sjóðurinn veitir þar sem þær gefa til kynna að sjóðfélagar treysti sjóðnum og stjórnendum hans og séu ánægðir með þjónustu og upplýsingagjöf.

Breytingar á lögum um yfirlit til sjóðfélaga

Lífeyrissjóðalögunum var breytt á árinu sem heimila lífeyrissjóðum að senda yfirlit til sjóðfélaga með rafrænum hætti. Frjálsi hafði fram að gildistöku laganna sent yfirlit til sjóðfélaga á pappírformi tvisvar á ári en upplýsingarnar hafa einnig verið aðgengilegar á mínum síðum sjóðsins. Í kjölfar lagabreytingarinnar munu yfirlit eingöngu verða birt á rafrænan hátt, þar sem rafrænnar auðkenningar er krafist. Nú eru rafræn yfirlit birt á mínum síðum sjóðsins. Þar geta sjóðfélagar óskað eftir því að fá yfirlitin send á pappírformi þeim að kostnaðarlausu.

Rafræn atkvæðagreiðsla í stjórn og á ársfundi 2023

Á ársfundi 2023 voru þau tímamót hjá sjóðnum að kosningar til stjórnar og atkvæðagreiðslur um tillögur á ársfundinum fóru eingöngu fram með rafrænum hætti. Rafræn kosning stóð yfir í viku og lauk á ársfundardegi. Árið áður voru bæði rafrænar og skriflegar kosningar í stjórn í boði og atkvæðagreiðslur um tillögur fundarins fóru fram með skriflegum hætti. Einnig var sú nýlunda á ársfundi 2023 að sjóðfélagar sem ekki mættu á fundinn gátu tekið þátt í rafrænum atkvæðagreiðslum um tillögur fundarins á meðan þeir fylgdust með fundinum í gegnum vefstreymi. Kosningu í aðalstjórn til þriggja ára hlutu Anna Sigríður Halldórsdóttir og Björn Ingi Victorsson. Sjálfkjörið var í varastjórn og hlaut kosningu til þriggja ára Lilja Bjarnadóttir.

Skýrsla stjórnar

Rekstrarkostnaður

Umsýslubóknun sjóðsins til rekstraraðila fyrir rekstur og eignastýringu sjóðsins skiptist í árlega hlutfallsþóknun af hreinni eign og árlega fasta þóknun sem breytist í hlutfalli við breytingu á vísitölu fjármála- og váttryggingastarfsemi. Umsýslubóknun ársins 2023 nam 705,8 milljónum kr. eða 0,17% af meðalstöðu hreinnar eignar sjóðsins. Auk þess greiddi sjóðurinn vörslubóknun til rekstraraðila og nam hún 68,3 milljónum kr.

Stjórn sjóðsins hefur það markmið að hlutfallsþóknun umsýslubóknunar lækki eftir því sem sjóðurinn stækkar. Fyrir árið 2023 samdi stjórn Frjálsa við Arion banka um að árleg hlutfallsþóknun lækkaði úr 0,08% í 0,074% og fyrir árið 2024 í 0,068%.

Hreinar fjárfestingartekjur sjóðsins námu 33.379 milljónum kr. samanborið við -19.896 milljónum kr. árið áður. Umsýslubóknun sjóðsins ásamt öðrum rekstrarkostnaði nam 862 milljónum kr. eða 0,20% af hreinni meðaleign sjóðsins á árinu 2023.

Laun og aðrar þóknanir

Framkvæmdastjóri sjóðsins er eini starfsmaður sjóðsins en daglegum rekstri og eignastýringu er útvistað til Arion banka. Laun og launatengd gjöld starfsmanns, stjórnar og endurskoðunarnefndar námu 72 milljónum kr. Þóknun til ytri endurskoðanda nam 8,9 milljónum kr., þóknun til innri endurskoðanda 3,6 milljónum kr. og þóknun til tryggingastærðfræðings sjóðsins 4,9 milljónum kr.

Stjórnarhættir

Frjálsi lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar leiðbeiningar um góða stjórnarhætti sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Stjórn hefur útbúið stjórnarháttaryfirlýsingu fyrir árið 2023 sem er birt í heild sinni í viðauka við ársreikning sjóðsins en henni er ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum, upplýsa haghafa um stjórnarhætti sjóðsins og uppfylla kröfur í reglum FME um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015.

Ófjárhagslegar upplýsingar

Frjálsi lífeyrissjóðurinn telst til eininga tengdum almannahagsmunum skv. lögum um ársreikninga nr. 3/2006 með síðari breytingum. Í lögnum kemur fram að í yfirliti með skýrslu stjórnar skuli fylgja upplýsingar sem nauðsynlegar séu til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif félagsins í tengslum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál. Jafnframt skal gerð grein fyrir stefnu félagsins í mannréttindamálum og hvernig félagið spornar við spillingar- og mútumálum. Yfirlitið með ófjárhagslegum upplýsingum er að finna í viðauka í ársreikningnum.

Staðfesting ársreikningsins

Stjórn og framkvæmdastjóri Frjálsa lífeyrissjóðsins staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2023 með rafrænni undirritun sinni.

Reykjavík, 15. apríl 2024

Stjórn

Ásdís Eva Hannesdóttir, stjórnarformaður
Anna Sigríður Halldórsdóttir
Björn Ingi Victorsson
Elías Jónatansson
Elín Þórðardóttir
Jón Guðni Kristjánsson
Magnús Pálmi Skúlason

Framkvæmdastjóri

Arnaldur Loftsson

Skýrsla stjórnar

Rafrænar undirritanir

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar og sjóðfélaga Frjálsa lífeyrissjóðsins

Áritun um endurskoðun ársreikningsins

Álit

Við höfum endurskoðað ársreikning Frjálsa lífeyrissjóðsins („sjóðinn“) fyrir árið 2023. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit yfir breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu tryggingadeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af fjárhagsstöðu sjóðsins 31. desember 2023 og afkomu hans og breytingu á handbæru fé á árinu 2023, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins um ársreikninga lífeyrissjóða.

Álitið er í samræmi við skýrslu okkar til endurskoðunarnefndar og stjórnar.

Grundvöllur álits

Við endurskoðuðum í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er lýst frekar í kaflanum Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins í árituninni. Við erum óháð sjóðnum í samræmi við gildandi siðareglur fyrir endurskoðendur. Við teljum að við höfum aflað nægilegra og viðeigandi endurskoðunargagna til að byggja álit okkar á.

Samkvæmt bestu vitund okkar og skilningi lýsum við yfir að við höfum ekki veitt neina óheimila þjónustu samkvæmt 1. mgr. 5. gr. reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 537/2014 og við erum óháð sjóðnum við endurskoðunina.

Við vorum fyrst kjörin endurskoðendur á ársfundi sjóðsins þann 13. maí 2019 og höfum verið endurskoðendur sjóðsins samfelld síðan þá.

Lykilþættir endurskoðunar

Lykilþættir endurskoðunar eru þeir þættir, sem samkvæmt faglegu mati okkar, höfðu mest vægi við endurskoðun ársreikningsins. Við gefum ekki sérstakt álit á einstökum lykilþáttum en tókum á þeim við endurskoðun á ársreikningnum í heild og við ákvörðun um álit okkar á honum.

Lykilþáttur	Viðbrögð í endurskoðuninni
Mat fjárfestinga Bókfært verð fjárfestinga nam 446.735 millj. kr. eða 98% af heildareignum þann 31. desember 2023 (2022: 394.584 millj. kr.). Vísað er til skýringar 2.8 og í skýringu 7 um fjárfestingar. Meðal fjárfestinga eru hlutabréf, hlutdeildarskírteini, skuldabréf og bundnar bankainnstæður. Sjóðurinn setur sér fjárfestingarstefnu þar sem meðal annars er fjallað um samsetningu verðbréfa og vikmörk einstakra eignaflokka. Fjárfestingarnar eru ýmist færðar á gangvirði, upphaflegri kaupkröfu eða samkvæmt virðisáðferð, þar sem breytur byggja á markaðsupplýsingum og ytri gögnum. Vegna umfangs og mikilvægis fjárfestinga og að hluti þeirra er færður á ytra matsvirði þá er mat þeirra lykilþáttur í endurskoðuninni.	Endurskoðunaraðgerðir okkar miðuðu að því að staðfesta matsvirði fjárfestinga. Í þeirri vinnu fólst meðal annars: <ul style="list-style-type: none">• Aflað var upplýsinga um fjárfestingarferilinn og aðferðafræði og forsendur við mat eigna.• Staðfest var markaðsgengi á úrtaki skráðra verðbréfa með aðstoð gagnaveitna.• Metnar voru aðferðir og útreikningur sjóðsins á óskráðum fjárfestingum.• Framkvæmdir voru sjálfstæðir útreikningar af verðmatssérfræðingi okkar á verðmæti úrtaks skuldabréfa sem færð eru á gangvirði eða haldið til gjalddaga.• Skýringar í ársreikningi vegna fjárfestinga voru yfirfarnar, þar á meðal stigskipting gangvirðis.

Áritun óháðs endurskoðanda

Lykilþættir endurskoðunar, frh.

Lykilþáttur	Viðbrögð í endurskoðuninni
Mat á lífeyrisskuldbindingu tryggingadeildar <p>Lífeyrisskuldbinding tryggingadeildar nam 341.484 millj. kr. í árslok 2023 (2022: 292.710 millj. kr.). Tryggingafræðileg staða í árslok 2023 nam -3,5% þar sem skuldbindingar voru umfram endurmetnar eignir, eða sem nemur 12.102 millj. kr. (2022: -4,4% eða 12.979 millj. kr.). Vísað er í yfirlit yfir tryggingafræðilega stöðu og skýringu 11.4.</p> <p>Tryggingafræðileg staða segir til um getu sjóðsins til að standa við lífeyrisskuldbindingar sínar. Útreikningurinn er framkvæmdur af óháðum tryggingastærðfræðingi og byggir á forsendum sem gefnar hafa verið út af Félagi íslenskra tryggingastærðfræðinga og samþykktar af Fjármálaráðuneyti. Vegna mikilvægis tryggingafræðilegrar stöðu sjóðsins er lífeyrisskuldbinding lykilatriði í endurskoðuninni.</p>	<p>Endurskoðunaraðgerðir okkar miðuðu að því að leggja mat á þær forsendur sem tryggingastærðfræðingur notar við mat á lífeyrisskuldbindingu. Í þeirri vinnu fólst meðal annars:</p> <ul style="list-style-type: none">• Við lögðum mat á óhæði og hæfni tryggingastærðfræðings.• Aflað var upplýsinga um verklag við útreikninga tryggingastærðfræðings.• Farið var yfir verklag sjóðsins við endurútreikning tryggingafræðilegrar skuldbindingar og tryggingafræðilegt endurmat verðbréfa.• Framkvæmdar voru greiningaraðgerðir á þróun lífeyrisskuldbindingar, forsendum og niðurstöðum.• Við yfirförum yfirlit um tryggingafræðilega stöðu og skýringu 11.4 í ársreikningi og staðfestum að framsetning væri í samræmi við reglur.• Við framkvæmdum endurútreikning á úrtaki á tryggingafræðilegu endurmati verðbréfa.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og glöggri framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og fyrir því innra eftirliti sem þau telja nauðsynlegt til að gera þeim kleift að setja fram ársreikning sem er án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að leggja mat á rekstrarhæfi sjóðsins og upplýsa, eftir því sem við á, um þætti er varða rekstrarhæfi og miða grundvöll reikningsskilanna við áframhaldandi rekstrarhæfi, nema þau ætli annað hvort að leysa sjóðinn upp eða hætta starfsemi hans, eða hafa engan annan raunhæfan kost en að gera það.

Stjórn og framkvæmdastjóri skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar eru að öðlast hæfilega vissu um hvort ársreikningurinn í heild sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, og að gefa út áritun endurskoðanda sem inniheldur álit okkar. Í hæfilegri vissu felst áreiðanleiki en ekki trygging fyrir því að endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni alltaf leiða í ljós verulega annmarka ef þeir eru fyrir hendi. Annmarkar geta komið fram vegna sviksemi eða mistaka og eru taldir verulegir ef þeir einir og sér eða samanlagt gætu haft áhrif á efnahagslegar ákvarðanir sem notendur ársreikningsins taka á grundvelli hans.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla beitum við ávallt faglegri dómgreind og viðhöfum faglega gagnrýni. Að auki:

- Greinum við og metum hættu á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, skipuleggjum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, fölsun, að einhverju sé viljandi sleppt, villandi framsetningu eða að farið sé framhjá innra eftirliti.
- Öflum við skilnings á innra eftirliti, sem varðar endurskoðunina, til að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Metum við hvort reikningsskilaaðferðir og reikningshaldslegt mat stjórnenda og tengdar skýringar séu viðeigandi.

Áritun óháðs endurskoðanda

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins, frh.

- Ályktum við um hvort notkun stjórnar og framkvæmdastjóra á forsendu reikningsskilanna um rekstrarhæfi sé viðeigandi og metum, á grundvelli endurskoðunarinnar, hvort aðstæður séu til staðar sem valdið gætu verulegum vafa um rekstrarhæfi sjóðsins. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur, í áritun okkar, að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins eða, ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi, að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Samt sem áður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni gert sjóðinn órekstrarhæfan.
- Metum við framsetningu, uppbyggingu og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum, og hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningar endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp kunna að koma í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka á innra eftirliti.

Við lýsum því einnig yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur siðareglna um óhæði og upplýsum um tengsl eða önnur atriði sem gætu mögulega talist hafa áhrif á óhæði okkar og þegar við á, til hvaða varnaraðgerða við höfum gripið.

Af þeim atriðum sem við höfum upplýst stjórn og endurskoðunarnefnd um, leggjum við mat á hvaða þættir höfðu mesta þýðingu við endurskoðun ársreikningsins og eru því lykilþættir endurskoðunarinnar. Við lýsum þessum þáttum í áritun okkar nema lög og reglur útiloki að upplýst sé um þá eða, við einstakar mjög sjaldgæfar kringumstæður, þegar við metum að ekki skuli upplýsa um lykilþátt þar sem neikvæðar afleiðingar þess eru taldar vega þyngra en almennir hagsmunir af birtingu slíkra upplýsinga.

Staðfesting vegna annarra ákvæða laga

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104 gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við samkvæmt okkar bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir þessum ársreikningi eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Hrafnhildur Helgadóttir, endurskoðandi, ber ábyrgð á endurskoðun ársreikningsins og þessari áritun.

Reykjavík, 15. apríl 2024

KPMG ehf.

Hrafnhildur Helgadóttir
endurskoðandi

Ársreikningur Frjálsa lífeyrissjóðsins fyrir árið 2023 er rafrænt undirritaður af endurskoðanda.

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2023

	Skýr.	2023	2022
Iðgjöld	2.4;3		
Iðgjöld sjóðfélaga		9.790.187	8.371.850
Iðgjöld launagreiðenda		21.025.184	17.873.114
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		146.912	281.965
		<u>30.962.283</u>	<u>26.526.929</u>
Sérstök aukaframlög		128.397	127.114
		<u>31.090.680</u>	<u>26.654.043</u>
Lífeyrir	2.5;4		
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1	(8.222.185)	(6.549.750)
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	4.2	(164.872)	(145.767)
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.3	(12.396)	(7.938)
Útgreiðsla séreignarsparnaðar skv. br.b.ákvæði	4.4	(2.201)	(199.828)
Viðbótariðgjöldum ráðstafað inn á höfuðstól lána eða til öflunar íbúðarhúsnæðis	4.5	<u>(1.464.905)</u>	<u>(1.188.065)</u>
		<u>(9.866.559)</u>	<u>(8.091.348)</u>
Hreinar fjárfestingartekjur	2.6;5		
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1-2	20.630.273	(21.045.349)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.3-4	12.716.495	1.087.241
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		1.106	1.101
Aðrar fjárfestingartekjur:			
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		360.667	383.068
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		40.906	30.455
Ýmsar fjárfestingartekjur		919	0
Fjárfestingargjöld	5.5-6	<u>(371.488)</u>	<u>(352.954)</u>
		<u>33.378.878</u>	<u>(19.896.438)</u>
Rekstrarkostnaður	2.7;6		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		<u>(580.046)</u>	<u>(551.274)</u>
		<u>(580.046)</u>	<u>(551.274)</u>
Hækkun / (lækkun) á hreinni eign á tímabilinu		54.022.953	(1.885.017)
Hrein eign frá fyrra ári		<u>400.485.960</u>	<u>402.370.977</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>454.508.913</u>	<u>400.485.960</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2023

	Skýr.	31.12.2023	31.12.2022
Eignir			
Fjárfestingar	2.8;7		
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	7.1	218.544.634	180.492.895
Skuldabréf	7.2-3	228.176.350	214.078.641
Bundnar bankainnstæður	2.8 e)	13.652	12.546
		<u>446.734.636</u>	<u>394.584.082</u>
Kröfur	2.9;8		
Kröfur á launagreiðendur		1.726.612	1.491.456
Fyrirframgreiddur kostnaður og áunnar tekjur		296.824	163.277
Aðrar kröfur		39.924	101.902
	8.1	<u>2.063.360</u>	<u>1.756.635</u>
Handbært fé			
Handbært fé	2.10	<u>6.909.299</u>	<u>5.240.399</u>
Eignir samtals		<u>455.707.295</u>	<u>401.581.116</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir	2.11;9		
Áfallinn kostnaður og fyrirframminnheimtar tekjur		(1.188.360)	(1.085.119)
Aðrar skuldir		(10.022)	(10.037)
	9.1	<u>(1.198.382)</u>	<u>(1.095.156)</u>
Skuldir samtals		<u>(1.198.382)</u>	<u>(1.095.156)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>454.508.913</u>	<u>400.485.960</u>
Skuldbindingar utan efnahags	11.1		

Yfirlit um sjóðstreymi árið 2023

	Skýr.	2023	2022
Inngreiðslur			
Iðgjöld	3	31.030.863	26.696.472
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		363.147	113.787
Aðrar inngreiðslur		42.931	31.556
		<u>31.436.941</u>	<u>26.841.815</u>
Útgreiðslur			
Lífeyrir	4	(9.886.781)	(7.986.263)
Rekstrarkostnaður	6	(765.483)	(464.332)
Aðrar útgreiðslur		(371.539)	(352.988)
		<u>(11.023.803)</u>	<u>(8.803.583)</u>
Nýtt ráðstöfunaré til fjárfestinga		<u>20.413.138</u>	<u>18.038.232</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		1.924.309	3.173.861
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(41.220.722)	(38.823.916)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		21.875.053	24.839.745
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		14.483.394	13.684.710
Keypt skuldabréf		(33.949.843)	(43.209.254)
Seld skuldabréf		18.147.106	19.728.273
Bundin innlán, breyting		(1.106)	(1.101)
		<u>(18.741.809)</u>	<u>(20.607.682)</u>
Hækkun / (lækkun) á handbæru fé		1.671.329	(2.569.450)
Gengismunur af handbæru fé		(2.429)	269.311
Handbært fé í ársbyrjun		<u>5.240.399</u>	<u>7.540.538</u>
Handbært fé í lok árs		<u>6.909.299</u>	<u>5.240.399</u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu tryggingadeildar árið 2023

Tryggingafræðileg staða

Skýr

31.12.2023

Eignir

Hrein eign til greiðslu lífeyris	150.910.896	0	150.910.896
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	1.809.598	0	1.809.598
Núvirði framtíðariðgjalda	0	176.661.062	176.661.062
Eignir samtals	152.720.494	176.661.062	329.381.556

Skuldbindingar

Ellilífeyrir	136.674.174	140.206.456	276.880.630
Örorkulífeyrir	23.402.060	24.907.115	48.309.175
Makalífeyrir	5.531.201	4.424.742	9.955.943
Barnalífeyrir	180.507	1.260.826	1.441.333
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar	1.581.728	3.315.002	4.896.730
Skuldbindingar samtals	167.369.670	174.114.141	341.483.811

Eignir umfram skuldbindingar

(14.649.176) 2.546.921 (12.102.255)

Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok

(8,8%) 1,5% (3,5%)

Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun

(10,4%) 1,2% (4,4%)

31.12.2022

Eignir

Hrein eign til greiðslu lífeyris	130.629.424	0	130.629.424
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	(2.937.703)	0	(2.937.703)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	152.039.007	152.039.007
Eignir samtals	127.691.721	152.039.007	279.730.728

Skuldbindingar

Ellilífeyrir	116.137.697	120.182.679	236.320.376
Örorkulífeyrir	19.906.400	21.873.352	41.779.752
Makalífeyrir	4.862.415	3.968.400	8.830.815
Barnalífeyrir	162.637	1.080.961	1.243.598
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar	1.453.394	3.081.996	4.535.390
Skuldbindingar samtals	142.522.543	150.187.388	292.709.931

Eignir umfram skuldbindingar

(14.830.822) 1.851.619 (12.979.203)

Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok

(10,4%) 1,2% (4,4%)

Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun

0,1% (17,0%) (9,2%)

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

Frjálsi lífeyrissjóðurinn skiptist í fjórar séreignardeildir, eina tryggingadeild og eina sameiginlega deild sem tekur við iðgjöldum frá launagreiðendum. Sameiginlega deildin ráðstafar iðgjöldum á deildir sjóðsins í samræmi við samninga sjóðfélaga. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Frjálsi lífeyrissjóðurinn starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við Reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða og lög nr. 3/2006 um ársreikninga að undanskyldu yfirliti um tryggingafræðilega stöðu sjóðsins, sem birt er í ársreikningi sjóðsins. Í undantekningartilfellum er vikið frá framsetningarformi samkvæmt viðauka 1 í reglunum, þegar upphæðir undirliða teljast óverulegar og eru þær þá felldar inn í aðra undirliði. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum.

2.2 Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í þúsundum íslenskra króna, sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.3 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskila þurfa stjórnendur, í samræmi við lög um ársreikninga, að taka ákvarðanir, meta og draga ályktanir sem hafa áhrif á eignir og skuldir á reikningsskiladegi, upplýsingar í skýringum og tekjur og gjöld. Við mat og ályktanir er byggt á reynslu og ýmsum öðrum þáttum sem taldir eru viðeigandi og mynda grundvöll þeirra ákvarðana sem teknar eru um bókfært verð eigna og skulda sem ekki liggur fyrir með öðrum hætti. Breytingar á reikningshaldslegu mati eru færðar á því tímabili sem þær eiga sér stað.

2.4 Iðgjöld

Iðgjöld sjóðfélaga og launagreiðenda eru bókfærð þegar þau skapa kröfu á sjóðinn. Ógreidd iðgjöld hjá tryggingadeild í lok ársins eru færð til eignar sem krafa á launagreiðendur.

2.5 Lífeyrir

Undir lífeyri falla greiðslur séreignardeilda og tryggingadeilda til sjóðfélaga og skiptast þær í ellilífeyri, makalífeyri, örorkulífeyri, barnalífeyri og annan lífeyri. Jafnframt fellur lífeyrir sem greiddur er út á grundvelli bráðabirgðaákvæðis laga um útgreiðslu lífeyris hér undir auk viðbótariðgjalda sem ráðstafað er inn á lán eða til öflunar íbúðarhúsnæðis. Auk þessa er beinn kostnaður sem fellur til vegna örorkulífeyrisúrskurða og gjalds til starfsendurhæfingarsjóðs.

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádregnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður á Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris sem og áfallinn gengismunur á eignir í lok árs.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Undir hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum fellur arður af hlutabréfum, söluhagnaður og sölutap svo og óinnleystur gengismunur af hlutabréfum og sjóðum, bæði vegna breytinga á gangvirði bréfanna og gengi gjaldmiðla.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádregnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga, annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu nr. 5.5 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökupóknar af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur, frh.

c) Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð hluti þóknunar til rekstraraðila fyrir umsjón og starfrækslu sjóðsins í samræmi við rekstrarsamning þar um. Laun starfsmanna rekstraraðila sem sinna daglegum rekstri og eignastýringu sjóðsins eru innifalin í umsýsluþóknun sem er greidd til rekstraraðila samkvæmt samningi.

2.7 Rekstrarkostnaður

Undir þennan lið fellur allur kostnaður vegna reksturs sjóðsins, annar en sá hluti þóknunar til rekstraraðila fyrir umsjón og starfrækslu sjóðsins sem færður er meðal fjárfestingargjalda. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til.

2.8 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar í skilningi laga. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og bundnum bankainnstæðum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og yfirfara þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem sjóðurinn tilgreinir að verði haldið til gjalddaga eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í lok tímabils, en gangvirði annarra fjárfestinga í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu nr. 7.5. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán á afskrifuðu kostnaðarverði eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun á reikningsskiladegi. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok uppgjörstímabils. Í skýringu nr. 7.2 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslegri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga á reikningsskiladegi.

e) Bundnar bankainnstæður

Undir bundnar bankainnstæður er færður sá hluti innlána í bönkum sem bundin eru til lengri tíma en þriggja mánaða.

2.9 Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og færðar í afskriftarreikning samkvæmt niðurstöðu slíks mats. Varúðarniðurfærslan er færð til lækkunar á viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð undir önnur gjöld í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris eftir því sem við á.

2.10 Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikningi á gangvirði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

2.11 Skuldbindingar

Skuldbindingar eru færðar upp í efnahagsreikningi ef líklegt þykir að sjóðurinn verði fyrir fjárhagslegum útgjöldum í framtíðinni vegna liðsins atburðar eða viðskipta og hægt er að meta fjárhæð þeirra með áreiðanlegum hætti.

2.12 Erlendir gjaldmiðlar

Viðskipti í erlendum gjaldmiðlum eru færð á gildandi gengi þess dags sem viðskiptin fara fram. Peningalegar eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru færðar miðað við gengi á reikningsskiladegi. Gengismunur sem myndast er færður meðal fjárfestingartekna.

Reglur um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015 kveða á um að eignir og skuldir í erlendri mynt skulu umreiknaðar á opinberu gengi sem Seðlabanki Íslands auglýsir, kaupgengi fyrir eignir og sölugengi fyrir skuldir sbr. 32. reglnanna. Sú breyting tók gildi þann 1. apríl 2020 að Seðlabanki Íslands birtir aðeins miðgengi gjaldmiðla. Með hliðsjón af því eru eignir og skuldir lífeyrissjóða í erlendri mynt því umreiknaðar miðað við miðgengi Seðlabanka Íslands.

Meðalgengi Seðlabanka Íslands og gengi í lok ársins var eftirfarandi:

	Mynt	Meðalgengi		Lokagengi	
		2023	2022	31.12.2023	31.12.2022
Evra.....	EUR	149,14	142,33	150,50	151,50
Bandaríkjadalur.....	USD	137,98	135,46	136,20	142,04
Norsk króna.....	NOK	13,07	14,09	13,39	14,41
Sænsk króna.....	SEK	13,00	13,39	13,56	13,62
Dönsk króna.....	DKK	20,02	19,13	20,19	20,37

2.13 Áhættustjórnun

Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur sett sér áhættustefnu, þar sem áhætta er skilgreind og helstu áhættupáttum í starfsemi sjóðsins er lýst og hvernig stýringu á þeim er háttað. Engir framvirkir gjaldeyrisskiptasamningar, valréttir eða afleiðusamningar eru í gildi hjá sjóðnum.

Nánar er fjallað um áhættupætti í starfsemi sjóðsins og áhættustýringu í skýringu 12.

Skýringar

3. Iðgjöld

3.1 Iðgjöld

Í ársreikningi sjóðsins eru iðgjöld færð til tekna í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris þegar bæði greiðslur og skilagreinar hafa borist sjóðnum en þá hafa réttindi eða séreign áunnist fyrir sjóðfélaga.

Iðgjöld sjóðfélaga eru greidd inn á sameiginlegan iðgjaldareikning Frjálsa lífeyrissjóðsins óháð því í hvaða deild sjóðfélagar eru. Daglegt uppgjör fer fram á milli iðgjaldareikningsins og deilda sjóðsins sem felur í sér að greiðslur eru millifærðar af iðgjaldareikningi yfir á bankareikninga viðkomandi deilda í samræmi við samninga sjóðfélaga.

Þann 31. desember 2023 var staðan á sameiginlegum iðgjaldareikningi sjóðsins 809,7 milljónir kr.

Í tryggingadeild sjóðsins hafa iðgjöld vegna ársins 2023 eða eldri tímabila, sem voru greidd og/eða skráð eftir að uppgjörssárinu lauk, verið bókfærð að fjárhæð 987,6 milljónir kr.

Einnig eru iðgjöld tryggingadeildar áætluð vegna skilagreina sem hafa borist en hafa ekki verið greiddar þegar uppgjörssárinu lauk. Í lok ársins eru áætluð iðgjöld tryggingadeildar vegna ógreiddra skilagreina 1.159,7 milljónir kr.

Ógreiddar skilagreinar séreignardeilda í lok ársins nema 390,7 milljónum kr. en ekki er áætlað fyrir þeim í iðgjöldum því þær mynda ekki séreign fyrir sjóðfélaga fyrir en þær greiðast eftir uppgjörssárið.

3.2 Iðgjöld greinast þannig:

	2023	2022
Lágmarksíðgjöld	25.013.154	21.346.190
Viðbótariðgjöld	5.802.217	4.898.774
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	146.912	281.965
Sérstök aukaframlög	128.397	127.114
	<u>31.090.680</u>	<u>26.654.043</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2023
Lágmarksíðgjöld	9.676.714	1.599.867	2.235.671	334.018	11.166.884	25.013.154
Viðbótariðgjöld	4.127.264	792.649	634.380	247.924	0	5.802.217
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(2.844.844)	1.574.066	1.070.459	350.377	(3.146)	146.912
Sérstök aukaframlög	0	0	0	0	128.397	128.397
	<u>10.959.134</u>	<u>3.966.582</u>	<u>3.940.510</u>	<u>932.319</u>	<u>11.292.135</u>	<u>31.090.680</u>

4. Lífeyrir

4.1 Lífeyrir greinist þannig:

	2023	2022
Ellilífeyrir	6.734.570	5.264.048
Barnalífeyrir	43.416	37.483
Makalífeyrir	105.442	102.005
Örorkulífeyrir	879.738	743.170
Annar lífeyrir	459.019	403.044
	<u>8.222.185</u>	<u>6.549.750</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2023
Ellilífeyrir	2.581.276	629.378	2.574.684	8.450	940.782	6.734.570
Barnalífeyrir	0	0	0	0	43.416	43.416
Makalífeyrir	0	0	0	0	105.442	105.442
Örorkulífeyrir	15.902	944	15.069	0	847.823	879.738
Annar lífeyrir	286.696	116.941	54.557	825	0	459.019
	<u>2.883.874</u>	<u>747.263</u>	<u>2.644.310</u>	<u>9.275</u>	<u>1.937.463</u>	<u>8.222.185</u>

4.2 VIRK - Starfsendurhæfingarsjóður

	2023	2022
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	164.872	145.767

Samkvæmt lögum nr. 60/2012 um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða skulu lífeyrissjóðir inna af hendi sérstakt gjald til starfsendurhæfingarsjóðs vegna sjóðfélaga sem nemur sömu fjárhæð og greidd hefur verið til þess sama starfsendurhæfingarsjóðs af atvinnurekendum sem greiða til sjóðsins. Atvinnurekendur greiða til starfsendurhæfingarsjóðs 0,10% af iðgjaldsstofni á hverjum tíma.

4.3 Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris

	2023	2022
Aðkeypt þjónusta vegna örorkumats	12.396	7.938

4.4 Útgreiðsla séreignarsparnaðar

Útgreiðsla séreignarsparnaðar á grundvelli bráðabirgðaákvæðis laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nam 2,2 milljónum kr. fyrir árið 2023. Samkvæmt bráðabirgðaákvæðinu var rétthafa séreignarsparnaðar heimilt á tímabilinu 1. apríl 2020 til 1. janúar 2022 að sækja um útgreiðslu séreignarsparnaðar, sem myndast hefur af viðbótariðgjaldi skv. II. kafla laganna, til vörsluaðila skv. 3.-5. mgr. 8. gr. og skal greiðslum háttað eftir því sem nánar er mælt fyrir í ákvæðinu. Samsvarandi fjárhæð vegna sama tímabils ársins 2022 nam 199,8 milljónum kr.

Heimilt er á því tímabili sem tilgreint er í 1. mgr. að hefja útborgun innstæðu séreignarsparnaðar rétthafa, ásamt vöxtum, að fjárhæð sem 1. apríl 2020 nam samanlagt allt að 12 milljónum kr. óháð því hvort sú heildarfjárhæð séreignarsparnaðar er í vörslu hjá fleiri en einum vörsluaðila. Skal sú fjárhæð greidd út með jöfnum mánaðarlegum greiðslum, að frádreginni staðgreiðslu samkvæmt lögum um staðgreiðslu opinberra gjalda, á 15 mánaða tímabili frá því að beiðni um útgreiðslu er lögð fram hjá vörsluaðila. Útgreiðslutími styttest hlutfallslega ef um lægri fjárhæð en 12 milljónir kr. er að ræða.

4.5 Viðbótariðgjöldum ráðstafað inn á höfuðstól lána

Útgreiðsla séreignarsparnaðar á grundvelli bráðabirgðaákvæðis laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og sem ráðstafa á inn á lán nemur 1.464,9 milljónum kr. fyrir árið 2023. Þar af er 39,7 milljónir kr. ógreiddar í lok ársins og er fjárhæðin skuldfærð í efnahagsreikningi. Samkvæmt bráðabirgðaákvæðinu er rétthafa séreignarsparnaðar heimilt að nýta viðbótariðgjald, vegna launagreiðslna á tímabilinu 1. júlí 2014 til 31. des. 2024, til greiðslu inn á höfuðstól lána sem tekin eru vegna öflunar íbúðarhúsnæðis til eigin nota. Samsvarandi fjárhæð vegna ársins 2022 nam 1.188,1 milljónum kr. Þar af voru 33,7 milljónir kr. ógreiddar í lok ársins.

Auk þessa hafa lög nr. 111/2016 um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð tekið gildi frá og með 1. júlí 2017. Löggin gilda afturvirkir frá 1. júlí 2014 og til framtíðar. Löggin heimila rétthafa séreignarsparnaðar að nýta viðbótariðgjald, sem greitt er á samfelldu tíu ára tímabili, eftir gildistöku laganna, að tilteknu hámarki á ári, með því að;

- verja uppsöfnuðu iðgjaldi til kaupa á fyrstu íbúð og/eða
- ráðstafa iðgjaldi inn á höfuðstól lána sem tryggt er með veði í fyrstu íbúð

Þá er rétthafa heimilt að nýta iðgjald sem afborgun inn á óverðtryggt lán, sem tryggt er með veði í fyrstu íbúð, og sem greiðslu inn á höfuðstól þess eftir því sem nánar er kveðið á um í lögnum.

Heimild einstaklings takmarkast við allt að 4% framlag rétthafa og allt að 2% framlag launagreiðanda að hámarki samanlagt 500 þús. kr. á almanaksári skv. báðum úrræðum. Hjá hjónum og einstaklingum, sem uppfylla skilyrði til samsköttunar skv. 3. mgr. 62. gr. laga nr. 90/2003, takmarkast heimildin við sömu forsendur en að hámarki samanlagt 750 þús. kr. á almanaksári skv. lögum um úrræði vegna öflunar íbúðarhúsnæðis til eigin nota. Hins vegar samkvæmt lögum um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð þá eiga fjárhæðatakmarkanir, hjá hjónum eða einstaklingum sem uppfylla skilyrði til samsköttunar, ekki við. Greiðsla inn á lán getur þó aldrei numið hærrí fjárhæð en sem nemur inneign rétthafa vegna greiddra iðgjalda á hverjum tíma. Jafnframt má framlag rétthafa ekki vera lægra en framlag launagreiðanda.

5. Hreinar fjárfestingatekjur

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum greinast þannig:

	2023	2022
Gangvirðisbreyting af eignarhlutum í félögum og sjóðum	22.712.654	(30.082.382)
Gengismunur vegna erlendra gjaldmiðla	(4.006.690)	5.863.171
Arður af hlutabréfum	1.687.220	2.957.127
Endurgreidd umsýsluþóknun sjóða	237.089	216.735
	<u>20.630.273</u>	<u>(21.045.349)</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2023
Gangvirðisbreyting af eignarhlutum í félögum og sjóðum	13.736.005	1.224.754	86.153	249.709	7.416.033	22.712.654
Gengismunur v. erlendra gjaldmiðla	(2.495.581)	(187.762)	(277)	(48.763)	(1.274.307)	(4.006.690)
Arður af hlutabréfum	1.031.284	85.479	8.881	22.392	539.184	1.687.220
Endurgreidd umsýsluþóknun sjóða	155.247	11.632	2.769	2.632	64.809	237.089
	<u>12.426.955</u>	<u>1.134.103</u>	<u>97.526</u>	<u>225.970</u>	<u>6.745.719</u>	<u>20.630.273</u>

5.2 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum, sundurliðaðar niður á 20 stærstu fjárfestingar, greinast þannig:

Gangvirðisbreytingu af eignarhlutum í félögum og sjóðum skipt niður á 20 stærstu fjárfestingar í stærðarröð. Miðað er við meðalstöðu eigna í upphafi og lok ársins 2023.

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2023
Vanguard						
- Global Stock Index Fund USD.....	3.502.461	232.652	0	59.215	1.593.302	5.387.630
SSgA World IDX EQ-I -EUR.....	1.515.738	274.839	0	27.764	1.585.559	3.403.900
SSgA World IDX EQ-I -USD.....	1.975.428	86.101	0	21.956	484.906	2.568.391
Capital Group						
- New Perspective Fund A7 USD.....	1.125.613	89.380	0	25.435	687.269	1.927.697
Katla Fund - Global Equity - Class A.....	1.262.359	61.750	0	7.447	483.805	1.815.361
Wellington Global Research Equity.....	1.067.394	77.165	0	20.290	515.143	1.679.992
Marel hf.- IS markaður.....	(73.662)	(14.150)	0	3.822	(70.140)	(154.130)
Arion banki hf.....	84.266	10.454	0	7.606	37.284	139.610
Seilern World Growth - USD.....	634.916	46.820	0	12.999	347.994	1.042.729
Stefnir - Innlend hlutabréf hs.....	(332.564)	(8.270)	0	(5.919)	(61.354)	(408.107)
JPM Liq.Fund						
- EUR Stand.Mon.Mark VNAV Acc	54.806	1.531	0	53	62.507	118.897
PIMCO GIS-Euro Income Bond-UCITS...	186.037	15.488	0	1.258	116.789	319.572
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	472.647	35.604	0	11.848	186.889	706.988
Íslandsbanki hf.....	(150.369)	(11.180)	0	(3.890)	(69.733)	(235.172)
Jarðvarmi slhf.....	39.275	1.577	0	18	16.091	56.961
Reitir fasteignafélag hf.....	(123.029)	(9.678)	0	(1.826)	(64.441)	(198.974)
PIMCO GIS - Income Fund.....	131.064	10.861	0	937	91.163	234.025
Skel fjárfestingafélag hf.....	(10.233)	(824)	0	490	(5.417)	(15.984)
HSV eignarhaldsfélag slhf.....	1.007.721	152.744	0	5.616	656.810	1.822.891
Vátryggingafélag Íslands hf.....	(15.848)	(929)	0	(535)	(2.852)	(20.164)
Önnur félög og sjóðir.....	1.381.985	172.818	86.153	55.126	824.460	2.520.542
	<u>13.736.005</u>	<u>1.224.754</u>	<u>86.153</u>	<u>249.709</u>	<u>7.416.033</u>	<u>22.712.654</u>

5.2 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum, sundurliðað niður á 20 stærstu fjárfestingar, greinast þannig, frh.:

Gangvirðisbreytingu af eignarhlutum í félögum og sjóðum skipt niður á 20 stærstu fjárfestingar í stærðarröð. Miðað er við meðalstöðu eigna í upphafi og lok samanburðarársins 2022.

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2022
SSgA World IDX EQ-I -EUR.....	(1.052.098)	(189.082)	0	(20.400)	(1.132.346)	(2.393.926)
Vanguard						
- Global Stock Index Fund USD.....	(1.866.400)	(93.612)	0	(36.527)	(670.588)	(2.667.127)
SSgA World IDX EQ-I -USD.....	(1.707.279)	(68.978)	0	(14.562)	(388.628)	(2.179.447)
Marel hf.- IS markaður.....	(2.975.226)	(212.000)	0	(58.381)	(1.340.634)	(4.586.241)
Wellington Global Research Equity.....	(1.235.298)	(85.752)	0	(22.552)	(549.525)	(1.893.127)
Katla Fund - Global Equity - Class A.....	(979.057)	(45.666)	0	(5.507)	(357.788)	(1.388.018)
Arion banki hf.....	(1.292.140)	(89.134)	0	(25.250)	(551.677)	(1.958.201)
Capital Group						
- New Perspective Fund A7 USD.....	(1.410.166)	(101.422)	0	(25.059)	(671.977)	(2.208.624)
Stefnir - Innlend hlutabréf hs.....	(516.730)	(40.621)	0	(11.487)	(124.653)	(693.491)
Seilern World Growth - USD.....	(880.360)	(62.866)	0	(15.450)	(423.564)	(1.382.240)
Pimco Euro Inc. BD-INS. Acc.....	(275.549)	(22.639)	0	(3.247)	(170.715)	(472.150)
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	(342.078)	(24.366)	0	(7.813)	(132.282)	(506.539)
Reitir fasteignafélag hf.....	115.367	8.448	0	1.611	51.007	176.433
Stefnir - ÍS 5.....	(437.300)	(52.874)	0	(24.803)	(179.466)	(694.443)
Pimco GIS Income Fund (USD).....	(120.813)	(9.971)	0	(1.425)	(75.085)	(207.294)
Jarðvarmi slhf.....	14.325	573	0	6	5.865	20.769
Fidelity - Institutional Emerging Markets Eq.Fund.....	(735.251)	(52.203)	0	(8.666)	(331.988)	(1.128.108)
JPMorgan Liquidity Funds						
- USD Standard MM VNAV.....	38.016	931	126	1.053	26.198	66.324
JPM Liq.Fund						
- EUR Stand.Mon.Mark VNAV Acc.....	(21.530)	(924)	0	(36)	(11.722)	(34.212)
Vátryggingafélag Íslands hf.....	(287.508)	(26.577)	0	(7.743)	(137.707)	(459.535)
Önnur félög og sjóðir.....	(3.472.399)	(297.966)	(22.654)	(103.366)	(1.596.800)	(5.493.185)
	(19.439.474)	(1.466.701)	(22.528)	(389.604)	(8.764.075)	(30.082.382)

5.3 Hreinar tekjur af skuldabréfum greinast þannig:

	2023	2022
Vextir, verðbætur og gangvirðisbreyting af skuldabréfum	13.307.529	396.260
Gengismunur vegna erlendra gjaldmiðla	(586.202)	721.277
Breyting á niðurfærslu skuldabréfa	(4.832)	(30.296)
	12.716.495	1.087.241

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2023
Vextir, verðbætur og gangvirðisbreyting af skuldabréfum	4.368.387	1.230.145	2.975.847	56.083	4.677.067	13.307.529
Gengismunur vegna erlendra mynta	(355.821)	(23.339)	(12.606)	(3.474)	(190.962)	(586.202)
Breyting á niðurfærslu skuldabréfa	(3.364)	(959)	565	53	(1.127)	(4.832)
	4.009.202	1.205.847	2.963.806	52.662	4.484.978	12.716.495

5.4 Hreinar tekjur af skuldabréfum flokkaðar eftir matsaðferðum greinast þannig:

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2023
Skuldabréf með ríkisábyrgð	1.745.371	444.342	583.567	25.800	2.375.181	5.174.261
Skuldabréf með ábyrgð sveitarfélaga ...	131.899	45.568	159.181	10.258	55.686	402.592
Skuldabréf með ábyrgð fjármálafyrirtækja	521.746	290.024	1.105.383	5.076	267.774	2.190.003
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	832.177	215.671	516.090	7.569	1.009.335	2.580.842
Önnur verðbréf	778.009	210.242	599.585	3.959	777.002	2.368.797
	4.009.202	1.205.847	2.963.806	52.662	4.484.978	12.716.495

	Gangvirði	Kostnaðar-virði	Samtals 2023	Gangvirði	Kostnaðar-virði	Samtals 2022
Skuldabréf með ríkisábyrgð	3.270.930	1.903.331	5.174.261	(3.919.385)	2.003.119	(1.916.266)
Skuldabréf sveitarfélaga	402.592	0	402.592	(1.069.934)	0	(1.069.934)
Skuldabréf með ábyrgð fjármálafyrirtækja	2.190.003	0	2.190.003	704.870	0	704.870
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	0	2.580.842	2.580.842	0	2.075.948	2.075.948
Önnur verðbréf	2.348.626	20.171	2.368.797	1.274.973	17.650	1.292.623
	8.212.151	4.504.344	12.716.495	(3.009.476)	4.096.717	1.087.241

Öll skuldabréf sjóðsins eru metin á markaðsvirði að undanskyldum íbúðarbréfum tryggingadeildar sjóðsins sem eru metin að stórum hluta á kostnaðarvirði. Fasteignaveðtryggð skuldabréf eru metin með áföllnum vöxtum og verðbótum hjá öllum deildum sjóðsins.

Breyting á niðurfærslu skuldabréfa greinist þannig:

	2023	2022
Niðurfærsla í upphafi árs	190.744	160.448
Breyting á niðurfærslu á árinu	4.832	30.296
Niðurfærsla í lok árs	195.576	190.744

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2023
Niðurfærsla í upphafi árs	60.088	15.798	39.191	613	75.054	190.744
Breyting á niðurfærslu á árinu	3.365	958	(565)	(53)	1.127	4.832
Niðurfærsla í lok árs	63.453	16.756	38.626	560	76.181	195.576

5.5 Fjárfestingargjöld greinast þannig:

	Bein fjárf.gjöld	Áætluð og reiknuð fjárf.gjöld	Fjárf.gjöld Samtals	Meðalstaða eigna í sjóðum	Hlutfall fjárf.gjalda af meðaleign
Fjárfestingargjöld 2023					
Innlendir verðbréfasjóðir		32.745	32.745	3.531.440	0,9%
Innlendir sérhæfðir sjóðir fyrir almenning		86.154	86.154	5.756.636	1,5%
Aðrir innlendir sérhæfðir sjóðir		333.528	333.528	16.815.274	2,0%
Erlendir verðbréfasjóðir		395.288	395.288	104.326.962	0,4%
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu		284.950	284.950	11.303.518	2,5%
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfaviðskipta	20.878		20.878		
Vörslubókun	68.287		68.287		
Umsýslubókun (40%)	282.323		282.323		
	371.488	1.132.665	1.504.153	141.733.830	0,8%

5.5 Fjárfestingargjöld greinast þannig, frh.:

	Bein fjárf.gjöld	Áætluð og reiknuð fjárf.gjöld	Fjárf.gjöld Samtals	Meðalstaða eigna í sjóðum	Hlutfall fjárf.gjalda af meðaleign	
Fjárfestingargjöld 2022						
Innlendir verðbréfasjóðir		27.768	27.768	3.583.843	0,8%	
Innlendir sérhæfðir sjóðir fyrir almenning		109.152	109.152	6.593.027	1,7%	
Aðrir innlendir sérhæfðir sjóðir		307.407	307.407	16.210.419	1,9%	
Erlendir verðbréfasjóðir		366.172	366.172	79.932.150	0,5%	
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu		158.323	158.323	6.072.375	2,6%	
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	22.563		22.563			
Vörslubóknun	61.556		61.556			
Umsýslubóknun (40%)	268.835		268.835			
	352.954	968.822	1.321.776	112.391.814	0,9%	
Bein fjárfestingargjöld 2023						
	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 2023
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta	10.584	2.247	2.602	1.003	4.443	20.879
Vörslubóknun	31.697	5.348	8.436	530	22.276	68.287
Umsýslubóknun (40%)	131.094	21.584	34.676	2.103	92.865	282.322
	173.375	29.179	45.714	3.636	119.584	371.488
Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld 2023						
Innlendir verðbréfasjóðir	27.305	2.733	2.422	178	107	32.745
Innlendir sérhæfðir sjóðir f. almenning	64.390	3.283	630	1.256	16.595	86.154
Aðrir innlendir sérhæfðir sjóðir	208.369	17.578	6.722	3.370	97.489	333.528
Erlendir verðbréfasjóðir	244.495	18.481	13	4.102	128.197	395.288
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	159.654	13.978	0	2.307	109.011	284.950
	704.213	56.053	9.787	11.213	351.399	1.132.665
Fjárfestingargjöld samtals	877.588	85.232	55.501	14.849	470.983	1.504.153
Meðalstaða eigna í sjóðum 2023						
Innlendir verðbréfasjóðir	2.932.823	291.631	263.279	27.317	16.390	3.531.440
Innlendir sérhæfðir sjóðir f. almenning	3.961.266	277.909	230.014	78.801	1.208.646	5.756.636
Aðrir innlendir sérhæfðir sjóðir	9.462.111	1.042.024	782.003	152.309	5.376.827	16.815.274
Erlendir verðbréfasjóðir	62.919.757	5.366.045	6.573	1.243.538	34.791.049	104.326.962
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	6.295.816	677.116	0	73.570	4.257.016	11.303.518
Meðalstaða eigna í sjóðnum:	85.571.773	7.654.725	1.281.869	1.575.535	45.649.928	141.733.830
Hlutfall áætlaðra fjárfestingargjalda af meðalstöðu eigna í sjóðum 2023						
Innlendir verðbréfasjóðir	0,9%	0,9%	0,9%	0,7%	0,7%	0,9%
Innlendir sérhæfðir sjóðir f. almenning	1,6%	1,2%	0,3%	1,6%	1,4%	1,5%
Aðrir innlendir sérhæfðir sjóðir	2,2%	1,7%	0,9%	2,2%	1,8%	2,0%
Erlendir verðbréfasjóðir	0,4%	0,3%	0,2%	0,3%	0,4%	0,4%
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	0,0%	2,1%	0,0%	3,1%	2,6%	2,5%
Meðalstaða eigna í sjóðnum:	0,8%	0,7%	0,8%	0,7%	0,8%	0,8%

5.6 Áætlaður kostnaður vegna sjóða sem fjárfest hefur verið í

Við mat á áætluðum kostnaði sjóða sem fjárfest hefur verið í á árinu 2023 er tekið tillit til umsýslukostnaðar hjá annars vegar verðbréfa- og sérhæfðum sjóðum fyrir almenning og hins vegar hjá öðrum sérhæfðum sjóðum. Áætlaður kostnaður sjóðanna er viðvarandi gjöld þeirra að teknu tilliti til afsláttar. Viðvarandi gjöld sjóðanna eru innifalin í hreinum tekjum (gjöldum) af eignarhlutum í félögum og sjóðum meðal hreinna fjárfestingartekna og afslátturinn sem lífeyrissjóðurinn fær er tekjufærður undir sama lið. Einnig er ávöxtun sem fyrr birt að frádregnum þessum kostnaði. Við mat á hlutdeild lífeyrissjóðsins í kostnaði er miðað við meðalstöðu ársins í viðkomandi sjóði. Meðalstaðan er reiknuð miðað við eign lífeyrissjóðsins í lok hvers ársfjórðungs.

5.6 Þóknun til rekstraraðila skv. rekstrarsamningi greinist þannig:

Þóknun til rekstraraðila fyrir umsjón og starfrækslu sjóðsins er í samræmi við rekstrarsamning þar um. Laun starfsmanna rekstraraðila sem sinna daglegum rekstri og eignastýringu sjóðsins eru innifalin í umsýsluþóknun sem er greidd til rekstraraðila samkvæmt samningi. Gjald vegna starfa áhættustjóra, auk þóknunar vegna milligöngu um erlenda sjóði er þar undanskilið.

	Áætluð og reiknuð fjárf.gjöld	Fjárfestingar-gjöld	Rekstrar-kostnaður	Samtals 2023	Hlutfall af meðaleign
Þóknun til rekstraraðila 2023					
Umsýsluþóknun	0	282.323	423.484	705.807	0,17%
Vörsluþóknun	0	68.287	0	68.287	0,02%
Þóknun vegna milligöngu um erlenda sjóði	30.441	0	0	30.441	0,01%
Áhættustjóri	0	0	6.224	6.224	0,00%
	30.441	350.610	429.708	810.759	0,20%
Þóknun til rekstraraðila 2022					
Umsýsluþóknun	0	268.835	403.253	672.088	0,17%
Vörsluþóknun	0	61.556	0	61.556	0,02%
Þóknun vegna milligöngu um erlenda sjóði	23.988	0	0	23.988	0,01%
Áhættustjóri	0	0	5.756	5.756	0,00%
	23.988	330.391	409.009	763.388	0,20%

6. Rekstrarkostnaður

6.1 Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greinist þannig:

	2023	2022
Umsýsluþóknun (60%)	423.484	403.252
Laun og launatengd gjöld	86.542	83.323
Áhættustjóri	6.224	5.756
Innri endurskoðun	3.563	3.156
Endurskoðun	8.838	9.145
Aðkeypt þjónusta	14.294	13.703
Eftirlitsgjöld	21.279	18.583
Annar rekstrarkostnaður	15.822	14.356
	580.046	551.274

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2023
Umsýsluþóknun (60%)	196.643	32.375	52.014	3.154	139.298	423.484
Laun og launatengd gjöld	40.268	6.629	10.724	642	28.279	86.542
Áhættustjóri	2.911	463	778	42	2.030	6.224
Innri endurskoðun	1.647	276	428	29	1.183	3.563
Endurskoðun	4.112	673	1.088	65	2.900	8.838
Aðkeypt þjónusta	3.972	705	846	50	8.721	14.294
Eftirlitsgjöld	9.966	1.611	2.598	151	6.953	21.279
Annar rekstrarkostnaður	7.395	1.196	1.947	111	5.173	15.822
	266.914	43.928	70.423	4.244	194.537	580.046

6.2 Laun stjórnar, endurskoðunarnefndar og framkvæmdastjóra greinast þannig:

	2023	2022
Ásdís Eva Hannesdóttir, formaður stjórnar	7.360	7.450
Magnús Pálmi Skúlason, varaformaður stjórnar	5.520	5.587
Anna Sigríður Halldórsdóttir, stjórnarmaður og í endurskoðunarnefnd	4.720	4.674
Björn Ingi Victorsson, stjórnarmaður	3.555	3.619
Elías Jónatansson, stjórnarmaður	3.680	3.619
Elín Þórðardóttir, stjórnarmaður og formaður endurskoðunarnefndar	5.635	5.517
Jón Guðni Kristjánsson, stjórnarmaður og í endurskoðunarnefnd	4.720	4.674
Ingi Rafn Sigurðsson, varamaður í stjórn	0	62
Haraldur Pálsson, varamaður í stjórn	393	188
Lilja Bjarnadóttir, varamaður í stjórn	393	188
Sigurður H. Ingimarsson, varamaður í stjórn	393	347
Arnaldur Loftsson, framkvæmdastjóri	35.722	33.695
	<u>72.091</u>	<u>69.620</u>

Auk ofangreindra launa fékk framkvæmdastjóri greiddar kr. 1.430 þúsundir kr. (1.295 þúsundir kr. vegna ársins 2022) fyrir setu í stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða. Þessi laun voru ekki greidd af lífeyrissjóðnum sjálfum. Einstaklingar í stjórn og endurskoðunarnefnd hafa ekki verið tilnefndir til setu í nefndum eða stjórnnum af hálfu lífeyrissjóðsins að því undanskyldu að Ásdís Eva Hannesdóttir situr í uppstillingarnefnd Landssamtaka lífeyrissjóða sem hefur það hlutverk að gera tillögu til aðalfundar að skipan stjórnar. Ekki er greitt fyrir setu í nefndinni.

6.3 Þóknarir til endurskoðenda greinast þannig:

	2023	2022
Endurskoðun ársreiknings	5.270	5.572
Könnun árshlutareikninga	3.514	3.224
Önnur þjónusta	108	129
	<u>8.892</u>	<u>8.925</u>

6.4 Þóknarir til endurskoðenda vegna innri endurskoðunar (Deloitte ehf.):

	2023	2022
Innri endurskoðun sjóðsins	3.563	3.156
	<u>3.563</u>	<u>3.156</u>

6.5 Þóknarir til tryggingastærðfræðings greinast þannig:

	2023	2022
Útreikningar á tryggingafræðilegri stöðu	2.120	2.009
Önnur þjónusta	2.748	5.055
	<u>4.868</u>	<u>7.064</u>

7. Fjárfestingar

7.1 Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig:

Skráð innlend hlutabréf	31.12.2023			31.12.2022		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Arion banki hf.	7.863.647	3,34%	4.353.186	7.437.412	3,17%	3.986.403
Festi hf.	2.055.759	3,29%	1.331.355	2.052.783	3,61%	1.482.105
Hampiðjan hf.	1.245.688	1,40%	1.154.494	0	0,00%	0
Iceland Seafood International hf.	793.678	4,54%	1.081.104	792.943	4,83%	1.034.844
Ísfélag hf.	2.147.096	1,64%	2.080.000	0	0,00%	0
Íslandsbanki hf.	3.311.104	1,49%	3.249.890	2.852.230	1,19%	2.554.114
Kaldalón hf.	593.437	3,04%	609.000	548.100	3,04%	609.000
Kvika banki hf.	1.915.780	2,31%	2.555.405	1.475.495	1,58%	2.009.435
Marel hf.- IS markaður	6.940.225	1,91%	5.099.379	6.447.336	1,71%	4.451.439
Reginn hf.	1.580.422	3,64%	1.556.382	1.950.595	3,90%	1.680.061
Reitir fasteignafélag hf.	2.377.898	3,77%	1.742.249	3.300.812	4,83%	2.257.805
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.	4.173.680	8,85%	1.550.923	3.416.015	8,46%	1.500.144
Skel fjárfestingafélag hf.	2.602.657	8,62%	1.192.349	2.603.640	8,57%	1.177.322
Vátryggingafélag Íslands hf.	2.599.230	7,97%	1.746.488	2.158.220	7,30%	1.284.501
Ölgerðin Egill Skallagrímsson hf.	1.237.718	2,89%	933.793	0	0,00%	0
Önnur hlutabréf þar sem eignarhlutur < 1% og virði < 1 mkr.	1.707.998		1.430.939	2.146.621		1.241.412
	<u>43.146.017</u>		<u>31.666.936</u>	<u>37.182.202</u>		<u>25.268.585</u>
Óskráð innlend hlutabréf						
ACF III slhf.	270.816	5,33%	208.000	243.984	5,33%	208.000
ACF IV slhf.	131.000	19,79%	131.003	0	0,00%	0
ALDA Credit Fund II slhf.	166.320	8,18%	120.000	154.680	8,18%	120.000
ALDA Credit Fund slhf.	152.100	6,60%	102.280	142.900	6,60%	102.280
Bakkastakkur slhf. (PCC Bakki)	659.573	9,49%	511.876	748.739	9,49%	504.758
Blávarmi GP (Bláa lónið)	369	9,23%	369	369	9,23%	369
Blávarmi slhf. (Bláa lónið)	2.062.556	10,59%	1.698.234	1.971.763	10,59%	1.698.234
CP Invest slhf.	908.008	18,39%	886.502	685.000	17,23%	685.000
Coripharma Holding hf.	200.000	1,40%	200.003	0	0,00%	0
Crowberry II slhf.	112.617	4,59%	125.121	44.630	5,07%	57.519
Edda slhf.	335.130	8,60%	160.862	303.244	8,60%	155.099
Eyri vöxtur slhf. - B bréf	187.872	9,22%	211.925	119.300	9,20%	128.625
Horn III slhf.	587.597	9,59%	509.807	1.079.936	9,59%	976.432
Horn IV slhf.	1.517.716	12,03%	1.588.400	422.826	12,03%	427.183
HSV eignarhaldsfélag slhf. (HS Veitur) ..	3.359.727	15,46%	881.091	1.711.517	15,46%	1.020.989
Hvatning slhf. (Bláa lónið)	989.652	7,81%	659.768	918.199	7,81%	659.768
Iðunn slhf.	565.798	11,33%	565.798	540.999	11,33%	536.173
Innviðir fjárfestingar slhf.	857.076	11,54%	634.540	519.397	11,54%	634.540
Innviðir fjárfestingar II slhf.	330.696	15,00%	376.433	376.433	15,00%	376.433
IS Haf fjárfestingar slhf.	142.436	14,90%	153.470	0	0,00%	0
Jarðvarmi GP ehf. (HS Orka)	533	10,25%	533	533	10,25%	533
Jarðvarmi slhf. (HS Orka)	3.166.957	9,30%	2.131.901	2.828.960	9,23%	1.850.865
Kjölfesta slhf.	170.139	7,29%	159.233	167.650	7,29%	159.233
Landsbréf - Veðskuldabréfasj. slhf.	46.624	5,72%	20.315	40.435	5,72%	20.315
SIV Credit Fund slhf.	4.780	9,56%	4.780	0	0,00%	0
SÍA II GP hf.	288	7,50%	300	285	7,50%	300
SÍA II slhf.	87.154	7,50%	10.051	52.965	7,50%	10.051
SÍA III GP hf.	265	7,60%	304	263	7,60%	304
SÍA III slhf.	744.599	7,60%	369.882	1.031.770	7,60%	625.344
SÍA IV slhf.	1.022.631	10,42%	1.032.854	990.169	10,42%	959.900
TFII slhf.	599.165	19,00%	650.334	796.839	19,00%	469.834
Veðskuld slhf.	47.870	7,12%	282	39.755	7,12%	282
VEX I slhf. - A bréf	864.246	9,35%	840.270	479.757	9,35%	513.056
Önnur hlutabréf þar sem eignarhlutur < 1% og virði < 1 mkr.	6.672		3.246	6.705		7.858
	<u>20.298.982</u>		<u>14.949.767</u>	<u>16.420.002</u>		<u>12.909.277</u>
Hlutabréf samtals	<u>63.444.999</u>		<u>46.616.703</u>	<u>53.602.204</u>		<u>38.177.862</u>

7.1 Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig, frh.:

	31.12.2023			31.12.2022		
	Gangvirði	Eignar- hlutur	Kostnaðar- verð	Gangvirði	Eignar- hlutur	Kostnaðar- verð
Innland hlutdeildarskírteini						
Akta - HL1	429.556	8,74%	203.527	763.943	15,15%	335.793
Alþjóða Fasteignasjóðurinn hs.	13.348	0,00%	27.857	15.886	0,01%	27.857
IS Alpha hlutabréfásjóður	333.261	10,91%	342.400	406.516	11,12%	342.400
Kvika - Iceland Fixed Income Fund hs. ...	91.737	9,79%	147.722	662.015	9,79%	735.142
Landsbréf - LEQ UCITS ETF. Hs	45.350	1,37%	50.039	44.467	1,19%	50.039
Landsbréf - Veðskuldab. sj. II hs	852.759	13,43%	754.254	696.792	13,43%	629.328
ST1 hs.	2.390.805	19,58%	1.661.222	2.141.577	19,58%	1.661.222
Stefnir - Innland hlutabréf hs.	4.055.841	16,23%	2.314.842	5.434.952	18,60%	2.707.945
Stefnir - Innland hlutabréf Vogun hs. ...	47.848	5,40%	50.000	0	0,00%	0
Stefnir - ÍS 5 hs.	1.931.036	17,71%	1.137.883	2.732.394	19,44%	1.243.576
Stefnir - Ríkisverðbr.sj. langur hs	1.777.666	22,15%	572.429	1.860.757	21,03%	617.335
Stefnir - Ríkisverðbr.sj. millilangur hs	1.649.801	14,55%	783.201	1.588.628	13,37%	783.201
Stefnir - Sparifjár sjóður hs.	1.364.288	6,09%	1.354.710	1.285.337	6,46%	1.277.961
	<u>14.983.296</u>		<u>9.400.086</u>	<u>17.633.264</u>		<u>10.411.799</u>
Erlend hlutdeildarskírteini						
Ashmore E.M Frontier-EQ-Z2AU	1.333.976	12,35%	1.074.349	1.258.863	10,89%	1.074.349
Capital Group New Perspective Fund A7	12.981.577	0,77%	9.974.785	4.543.664	0,25%	3.101.427
Carlyle Partners VIII - EU,S.C.SP.	1.003.091	0,07%	1.078.304	278.159	0,09%	306.496
CVC C.P.Euro Direct Lending Fund III (EL) SCSp.	1.082.417	1,17%	977.791	519.451	1,79%	471.518
DNB Fund - High Yield Inst. EUR	1.507.751	4,88%	1.357.168	733.573	0,67%	739.871
DNB Private Equity VII (IS) AS	1.367.369	8,23%	1.197.075	1.044.110	8,23%	929.522
DNB Private Equity VIII (IS) AS	1.003.343	12,60%	933.484	607.879	12,60%	585.853
Infrastructure Investment Fund - IIF	1.949.470	0,04%	1.945.783	1.781.943	0,07%	1.877.762
iShares Core MSCI World UCITS ETF USD (Acc.)	2.269.054	0,03%	1.425.644	1.795.849	0,03%	1.294.538
iShares MSCI World -ETF	1.089.884	0,26%	929.654	871.825	0,24%	862.883
JPMorgan Funds - Global Bond Opportunities Fund	2.098.495	0,35%	1.629.920	2.110.780	0,34%	1.661.175
JPMorgan-U.S. Dollar Lic Fund	2.451.023	0,31%	2.455.558	2.301.122	0,36%	2.083.541
JPMorgan-EUR St.Mon.Mark VNAV	3.039.873	0,56%	2.910.479	5.063.884	1,89%	4.911.388
Katla Fund - Global Equity - Class A	8.985.915	21,80%	3.356.975	7.227.756	22,43%	3.356.975
New Mountain Guardian IV BDC, LLC ...	530.195	4,28%	528.364	465.217	4,35%	458.879
Obligo Global Infrastruktur II AS	1.403.868	15,62%	1.281.266	1.446.195	15,62%	1.281.266
PIMPCO Gis - Global Bond Fund	4.426.125	0,25%	4.381.315	0	0,00%	0
PIMCO Gis - Euro Income Bond	3.957.108	1,90%	3.880.103	3.726.069	1,82%	3.942.590
PIMCO Gis - Income Fund	2.728.703	0,03%	2.222.526	2.932.065	0,04%	2.421.763
Seilern World Growth - USD	6.444.320	2,40%	3.863.452	3.463.233	1,54%	1.735.172
SSgA World IDX EQ-I -EUR	21.002.616	2,99%	11.113.779	17.798.099	2,66%	11.143.472
SSgA World IDX EQ-I -USD	12.641.463	1,99%	7.560.002	11.023.030	1,76%	7.789.432
Vanguard-Global Stock Index Fund USD	28.150.785	1,23%	23.211.096	21.634.608	1,23%	20.900.531
Wellington Global Property Portfolio ...	825.259	8,03%	806.699	789.048	5,42%	806.699
Wellington Global Research Equity	8.204.171	6,76%	4.459.262	7.789.347	6,72%	4.896.031
Wellington Gl. Quality Growth Fund	1.621.350	0,20%	950.106	1.847.003	0,20%	1.230.985
Önnur hlutdeildarskírteini þar sem eignarhlutur < 1% og virði < 1 mkr.	6.017.138		5.733.945	6.204.655		5.875.503
	<u>140.116.339</u>		<u>101.238.884</u>	<u>109.257.427</u>		<u>85.739.621</u>
Samtals hlutdeildarskírteini	<u>155.099.635</u>		<u>110.638.970</u>	<u>126.890.691</u>		<u>96.151.420</u>
Eignarhlutir og sjóðir, samtals	<u>218.544.634</u>		<u>157.255.673</u>	<u>180.492.895</u>		<u>134.329.282</u>

7.2 Skuldabréf greinast þannig eftir matsaðferðum:

Skuldabréf haldið til gjalddaga og útlán greinast þannig:

	31.12.2023	31.12.2022
Skuldabréf með ríkisábyrgð	16.412.287	15.784.268
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	36.726.426	36.254.678
	<u>53.138.713</u>	<u>52.038.946</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 31.12.2023
Skuldabréf með ríkisábyrgð	0	0	0	0	16.412.287	16.412.287
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	11.915.371	3.146.706	7.253.462	105.181	14.305.706	36.726.426
	<u>11.915.371</u>	<u>3.146.706</u>	<u>7.253.462</u>	<u>105.181</u>	<u>30.717.993</u>	<u>53.138.713</u>

Skuldabréf á gangvirði greinast þannig:

	31.12.2023	31.12.2022
Skuldabréf með ríkisábyrgð	51.959.750	48.116.986
Skuldabréf og víxlar með ábyrgð fjármálafyrirtækja	40.187.599	36.815.888
Önnur skuldabréf	63.548.543	59.019.446
Skuldabréf með ábyrgð sveitarfélaga	19.341.745	18.087.375
	<u>175.037.637</u>	<u>162.039.695</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 31.12.2023
Skuldabréf með ríkisábyrgð	25.177.093	6.417.811	9.262.837	387.177	10.714.832	51.959.750
Skuldabréf með ábyrgð fjármálafyrirtækja	11.024.525	5.264.992	18.041.893	122.576	5.733.613	40.187.599
Önnur skuldabréf	22.350.154	5.902.663	13.396.477	134.011	21.765.238	63.548.543
Skuldabréf með ábyrgð sveitarfélaga ...	6.628.679	1.955.874	4.379.196	167.792	6.210.204	19.341.745
	<u>65.180.451</u>	<u>19.541.340</u>	<u>45.080.403</u>	<u>811.556</u>	<u>44.423.887</u>	<u>175.037.637</u>

7.3 Fasteignaveðtryggð skuldabréf greinast þannig:

	31.12.2023	31.12.2022
Sjóðfélagar	36.922.002	36.445.422
Varúðarniðurfærsla	(195.576)	(190.744)
	<u>36.726.426</u>	<u>36.254.678</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 31.12.2023
Sjóðfélagar	11.978.823	3.163.463	7.292.088	105.741	14.381.887	36.922.002
Varúðarniðurfærsla	(63.452)	(16.757)	(38.626)	(560)	(76.181)	(195.576)
	<u>11.915.371</u>	<u>3.146.706</u>	<u>7.253.462</u>	<u>105.181</u>	<u>14.305.706</u>	<u>36.726.426</u>

7.4 Fjárfestingar greinast þannig eftir matsaðferðum:

Fjárfestingar 31.12.2023:	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals 31.12.2023	Gangvirði 31.12.2023
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	218.544.634	0	0	218.544.634	218.544.634
Skuldabréf	175.037.637	36.726.426	16.412.287	228.176.350	228.466.916
Bundnar bankainnstæður	13.652	0	0	13.652	13.652
	393.595.923	36.726.426	16.412.287	446.734.636	447.025.202

Fjárfestingar 31.12.2022:	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals 31.12.2023	Gangvirði 31.12.2022
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	180.492.895	0	0	180.492.895	180.492.895
Skuldabréf	162.039.695	36.254.678	15.784.268	214.078.641	214.391.198
Bundnar bankainnstæður	12.546	0	0	12.546	12.546
	342.545.136	36.254.678	15.784.268	394.584.082	394.896.639

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga í tryggingadeild, var 16.702,9 milljónir kr. í lok tímabilsins, samanborið við 16.412,3 milljónir kr. sé miðað við upphaflega kaupkröfu eða 290,6 milljónum kr. hærra. Í ársbyrjun var gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga í tryggingadeild 312,6 milljónum kr. hærra en ef miðað er við upphaflega kaupkröfu.

7.5 Þrepaskipting gangvirðis

Frjálsi lífeyrissjóðurinn notar eftirfarandi þrepaskiptingu til að ákvarða og greina frá gangvirði fjárfestinga eftir matsaðferð:

1. þrep: Skráð verð á virkum markaði á sambærilegum eignum eða skuldum.
2. þrep: Virðismatsaðferð beitt þar sem allar mikilvægar breytur byggja á markaðsupplýsingum, ýmist beint eða óbeint. Hér flokkast skuldabréf sem metin eru út frá vaxtaferlum á markaði, hlutdeildarskírteini sem metin eru á innlausnarvirði og verðbréf sem metin eru út frá stopulum viðskiptum á milli ótengdra aðila.
3. þrep: Virðismatsaðferð beitt sem felur í sér mikilvægar breytur sem byggja ekki á markaðsupplýsingum. Hér flokkast hlutir og hlutdeildarskírteini í framtakssjóðum sem metnir eru út frá endurskoðuðum ársreikningum og kröfur sem metnar eru út frá væntum innheimtum.

Hálfsárslega er flokkunin yfirfarin til að meta hvort eignir sem reglulega eru metnar til gangvirðis hafi færst milli þrepa. Er þá byggt á uppruna þeirra breyta sem hafa mikil áhrif á gangvirðismat eignanna.

Eignir sem færðar eru á gangvirði greinast þannig eftir þrepum:

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals 31.12.2023
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	46.550.306	134.784.756	37.209.572	218.544.634
Skuldabréf	152.085.033	9.871.159	13.081.445	175.037.637
Bundnar bankainnstæður	13.652	0	0	13.652
	198.648.991	144.655.915	50.291.017	393.595.923

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals 31.12.2022
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	39.894.342	112.200.914	28.397.639	180.492.895
Skuldabréf	138.659.466	11.739.481	11.640.748	162.039.695
Bundnar bankainnstæður	12.546	0	0	12.546
	178.566.354	123.940.395	40.038.387	342.545.136

7.5 Þrepaskipting gangvirðis, frh.:

Breytingar á eignum í 3. þrepi, færðar á gangvirði, greinast þannig:

	2023	2022
Staða í ársbyrjun	40.038.387	26.745.938
Keypt á tímabilinu	9.161.123	12.758.373
Selt á tímabilinu, afborganir og arðgreiðslur	(3.038.343)	(2.712.212)
Flutt í/úr þrepi 3	0	296.013
Hrein gjaldmiðlabreyting	(277.146)	508.983
Hrein gangvirðisbreyting	4.406.996	2.441.292
Staða í lok tímabils	50.291.017	40.038.387

7.6 Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum greinast þannig:

	31.12.2023	31.12.2022
ISK	292.247.700	270.103.626
USD	104.372.738	80.704.004
EUR	48.304.710	41.196.957
NOK	0	770.467
SEK	960.060	958.986
DKK	47.119	58.101
GBP	786.127	775.055
ARS	16.182	16.886
	446.734.636	394.584.082

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2023
ISK	118.323.974	26.548.623	53.820.408	1.941.313	91.613.382	292.247.700
USD	62.918.460	5.169.396	6.709	1.453.744	34.824.429	104.372.738
EUR	25.629.789	2.784.645	753	277.343	19.612.180	48.304.710
SEK	597.292	39.904	0	1.735	321.129	960.060
DKK	29.550	0	0	0	17.569	47.119
GBP	471.676	34.939	0	0	279.512	786.127
ARS	16.182	0	0	0	0	16.182
	207.986.923	34.577.507	53.827.870	3.674.135	146.668.201	446.734.636

Skýringar

8. Kröfur

8.1 Kröfur greinast þannig:

	31.12.2023	31.12.2022
Áætluð óinnheimt iðgjöld	1.726.612	1.491.456
Ógreiddur arður	19.276	0
Útlagður kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	130.147	1.398
Afborganir skuldabréfa	39.926	101.902
Endurgreidd umsýsluþóknun	147.399	161.879
	<u>2.063.360</u>	<u>1.756.635</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2023
Áætluð óinnheimt iðgjöld	0	0	0	0	1.726.612	1.726.612
Ógreiddur arður	10.912	772	0	181	7.411	19.276
Útlagður kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	1.750	0	0	0	128.397	130.147
Afborganir skuldabréfa	18.792	2.803	6.766	20	11.545	39.926
Endurgreidd umsýsluþóknun	103.539	6.564	1.176	1.912	34.208	147.399
	<u>134.993</u>	<u>10.139</u>	<u>7.942</u>	<u>2.113</u>	<u>1.908.173</u>	<u>2.063.360</u>

9. Viðskiptaskuldir

9.1 Viðskiptaskuldir greinast þannig:

	31.12.2023	31.12.2022
Ógreidd iðgjöld til ráðstöfunar inn á höfuðstól lána	39.698	33.702
Óbókuð iðgjöld	768.799	599.455
Ógreiddir reikningar	5.771	4.985
Ógreiddur staðgreiðsluskattur	257.456	283.615
Ógr. launatengd gjöld	1.116	993
Ógreitt áunnið orlof	7.019	6.881
Ógreiddur umsýslukostnaður	61.044	113.644
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs	48.520	42.584
Ógr. vörsluþóknun	8.959	9.297
	<u>1.198.382</u>	<u>1.095.156</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2023
Ógreidd iðgjöld til ráðstöfunar inn á höfuðstól lána.....	30.535	3.607	3.799	1.757	0	39.698
Ógreiddir reikningar.....	2.354	421	612	39	2.345	5.771
Ógr. launatengd gjöld.....	517	87	136	9	367	1.116
Ógreitt áunnið orlof.....	3.253	549	856	55	2.306	7.019
Ógreiddur umsýslukostnaður.....	28.256	4.727	7.278	515	20.268	61.044
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs.....	0	0	0	0	28.945	28.945
Ógr. vörsluþóknun.....	3.876	655	1.010	71	2.741	8.353

Sameiginleg deild:

Óbókuð greidd iðgjöld						768.799
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs.....						19.575
Ógreiddur staðgreiðsluskattur						257.456
Annað						606
	<u>68.791</u>	<u>10.046</u>	<u>13.691</u>	<u>2.446</u>	<u>56.972</u>	<u>1.198.382</u>

10. Séreign sjóðfélaga

10.1 Séreign sjóðfélaga greinist þannig

	31.12.2023	31.12.2022
Tegund séreignar		
Frjáls séreign laus frá 60 ára skv. vali sjóðfélaga	194.501.460	171.722.676
Bundin séreign laus frá 60-85 ára (hluti af lágmarkstryggingavernd frá 70 ára aldri)	104.291.392	94.015.520
Tilgreind séreign laus frá 62-67 ára	458.957	356.094
Erfðaséreign laus við fráfall sjóðfélaga	4.346.208	3.762.245
	303.598.017	269.856.535

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Samtals 31.12.2023
Frjáls séreign laus frá 60 ára skv. vali sjóðfélaga	133.914.896	23.689.574	34.204.011	2.692.979	194.501.460
Bundin séreign laus frá 60-85 ára (hluti af lágmarkstryggingavernd frá 70 ára aldri)	73.866.068	10.151.990	19.173.053	1.100.281	104.291.392
Tilgreind séreign laus frá 62-67 ára	224.786	129.817	82.762	21.592	458.957
Erfðaséreign laus við fráfall sjóðfélaga	2.373.697	1.223.816	728.025	20.670	4.346.208
	210.379.447	35.195.197	54.187.851	3.835.522	303.598.017

11. Önnur mál

11.1 Þátttaka í framtaks- og fasteignasjóðum

Lífeyrissjóðurinn hefur skuldbundið sig til þátttöku í framtaks- og fasteignasjóðum fyrir fjárhæð sem getur numið 48.071 milljónum kr. Sjóðurinn hefur þegar fjárfest fyrir um 44,8% af skuldbindingunum. Eftirstöðvarnar, um 26.539 milljónir kr., koma til greiðslu á næstu þremur til fimm árum í samræmi við fjárfestingarumfang sjóðanna. Á móti koma endurgreiðslur frá sjóðunum þegar fjárfestingar eru seldar aftur. Um er að ræða sjóði í innlendum og erlendum gjaldmiðli.

11.2 Áhrif málefna ÍL-sjóðs á eignir Frjálsa lífeyrissjóðsins

Íbúðalánasjóður hóf útgáfu á skuldabréfum með ríkisábyrgð (svokölluð HFF bréf) árið 2004 en þau voru nýtt til að fjármagna útlán sjóðsins. Bréfin eru verðtryggð með 3,75% vöxtum og skv. skilmálum bréfanna er ekki heimilt að greiða þau hraðar upp en samningsbundnir gjald dagar segja til um. Bréfin eru að mestu í eigu lífeyrissjóða og verðbréfasjóða, þ.m.t. Frjálsa lífeyrissjóðsins.

Vegna slæmrar stöðu Íbúðalánasjóðs, sem nú heitir ÍL-sjóður, gaf fjármálaráðherra út yfirlýsingu þann 20. október 2022. Þess efnis að hann teldi best að ná samkomulagi við eigendur bréfanna um uppgjör og slit sjóðsins. Fjármálaráðherra upplýsti að ef ekki gengi að semja væri sá möguleiki til staðar að slíta sjóðnum með lagasetningu og ráðstafa eignum hans til skuldauppgjörs. Sama dag var markaðsvirði HFF bréfa í eigu Frjálsa lífeyrissjóðsins um 44,9 milljarðar kr. eða um 11,5% af heildareignum sjóðsins á markaðsvirði. Í kjölfar yfirlýsingar ráðherra lækkaði verðmæti skuldabréfanna sem hér segir:

- HFF bréf með lokagjalddaga 2024: -1,4%
- HFF bréf með lokagjalddaga 2034: - 8,6%
- HFF bréf með lokagjalddaga 2044: -15,8%

Tap eigenda HFF bréfanna felst í því að eftir yfirlýsingu ráðherra eru þau verðlögð miðað við svokallað kröfuvirði en það samsvarar því að núvirða framtíðar greiðsluflæði þeirra á 3,78% ávöxtunarkröfu. Ávöxtunarkrafa sambærilega ríkisskuldabréfa er í dag aftur á móti á bilinu 2,45% - 3,29% og felst því tjón skuldabréfaeigenda í tapaðri framtíðarávöxtun upp á mismuninn á þessu tvennu eða 0,49% - 1,33%.

11.2 Áhrif málefna ÍL-sjóðs á eignir Frjálsa lífeyrissjóðsins, frh.

Lífeyrissjóðir hafa haft samstarf við að gæta hagsmuna sinna í málinu og leituðu utanaðkomandi ráðgjafar frá lögmannsstofunni Logos og fjármálafyrirtækinu Arctica Finance. Í lögfræðialíti frá Logos kemur fram að fyrirhuguð lagasetning fjármálaráðherra um gjaldþrot eða sambærileg skuldaskil ÍL-sjóðs fari í bága við stjórnarskrá og mannréttindasáttmála Evrópu. Slíkt inngrip fæli í sér eignarnám eða annars konar skerðingu eignarréttinda sem færi í bága við stjórnarskrá og skapaði íslenska ríkinu bótaskyldu gagnvart skuldabréfaeigendum. Ennfremur kemur fram í álitinu að ákveði fjármálaráðherra að slíta sjóðnum með þeim afleiðingum að kröfur á hendur þrotabúinu falli í gjalddaga muni íslenska ríkið ótvírætt bera ábyrgð á núverandi og framtíðarskuldbindingum samkvæmt skilmálum skuldabréfanna ásamt dráttarvöxtum. Róbert R. Spanó, fyrrverandi forseti Mannréttindadómstóls Evrópu, prófessor við lagadeild Háskóla Íslands og gestaprófessor við lagadeild Oxford háskóla í Bretlandi hefur staðfest niðurstöður Logos.

Þrátt fyrir sterk lagaleg rök gegn framvindu málsins setti ríkið fram áform um lagasetningu í lok mars 2023 sem leiddi síðan til þess að drög að lagafrumvarpi um slit ógjaldfærra opinberra aðila voru birt í október 2023. Logos skilaði umsögn fyrir hönd lífeyrissjóða bæði um áformin og síðan lagafrumvarpið þar sem haldið var á lofti þeirri meginröksemd að framtíðarvöxtun HFF-bréfanna teljist til stjórnarskrárvarinna eignarréttinda sem ekki væri hægt að fella niður bótalaust.

Sem andsvar við athugasemdum sem komu fram við frumvarpið í samráðsgátt stjórnvalda fól fjármálaráðuneytið þremur fyrrverandi hæstaréttardómurum að gera minnisblað sem birt var í desember 2023. Niðurstaða minnisblaðsins var að athugasemdirnar gæfu ekki tilefni til breytinga á sjálfum frumvarpsdrögunum eins og þau voru birt í samráðsgátt en í einhverjum tilfellum gæfu ábendingar sem komu fram í umsagnarferlinu tilefni til frekari skýringa í greinargerð við frumvarpsdrögin.

Logos var falið að rýna minnisblað fjármálaráðuneytisins sem fékk til liðs við sig Róbert R. Spanó sem skilaði niðurstöðu 15. febrúar 2024. Róbert komst að þeirri niðurstöðu að lagafrumvarpið feli í sér eignarnám eða bótaskylda skerðingu eignaréttar á þeim kröfuréttindum sem leiða af skuldabréfum útgefnum af sjóðnum, og að það fullnægi ekki þeim kröfum um lagafyrirmæli, almenningsþörf og fullt verð sem stjórnarskrá og Mannréttindadómstóll Evrópu gerir ráð fyrir.

Þann 23. febrúar var tilkynnt að Fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir hönd ÍL-sjóðs og íslenska ríkisins, og fulltrúar 18 lífeyrissjóða, þ.m.t. Frjálsa lífeyrissjóðsins, sem saman fara með stærstan hluta skuldabréfa sem ÍL-sjóður er útgefandi að, hefðu ákveðið að hefja viðræður um uppgjör á skuldabréfum sjóðsins. Markmið viðræðnanna er að ná samkomulagi sem felur í sér að skuldabréfin verði gerð upp að fullu og skilyrði sköpuð fyrir slitum ÍL-sjóðs.

Staða málsins þegar þetta er skrifað er sú að til meðferðar á Alþingi er frumvarp um slit ógjaldfærra opinberra aðila og má gera ráð fyrir að frumvarpið verði samþykkt á vörþingi leiði viðræður ríkisins og lífeyrissjóðanna ekki til samkomulags um uppgjör skuldabréfanna.

Tjón lífeyrissjóðanna sem eigenda skuldabréfa ÍL-sjóðs er háð raunvaxtastigi á markaði þegar tjónsatburður verður sem er í þessu frestdagur slíta ÍL-sjóðs. Ef sá dagur hefði t.d. verið 10.4.2024 má áætla að tjón Frjálsa lífeyrissjóðsins, þ.e. munurinn á markaðsvirði HFF-bréfa í eigu Frjálsa lífeyrissjóðsins og kröfuvirðis þeirra við slit ÍL-sjóðs, hefði verið um 3,6 milljarður en í tölfunni hér að neðan má sjá hvernig það tjón hefði skipst á milli fjárfestingaleiða Frjálsa.

	Markaðsvirði (*)		Kröfuvirði		Sem hlutfall af eignasafni	
	HFF150434	HAF150644	HAF150434	HAF150644		
Frjálsi áhætta.....	82.538	138.645	79.563	125.586	16.034	0,39%
Frjálsi 1.....	2.693.456	12.307.386	2.596.376	11.148.147	1.256.319	0,57%
Frjálsi 2.....	978.116	2.449.279	942.862	2.218.580	265.953	0,71%
Frjálsi 3.....	1.681.715	1.735.506	1.621.101	1.572.037	224.083	0,40%
Tryggingadeild.....	3.188.741	18.764.007	3.073.809	16.996.616	1.882.323	1,19%
	8.624.566	35.394.823	8.313.711	32.060.966	3.644.712	0,76%

(*) Markaðsvirði 10.04.2024, reiknað út frá ávöxtunarkröfu RIKS bréfa með sama meðaltíma (án seljanleikaálags)

11.3 Jarðhræringar á Reykjanesi

Í ljósi jarðhræringa sem hafa verið á Reykjanesi er rétt að greina frá því að Frjálsi lífeyrissjóðurinn á eignir á Reykjaneseskaga. Um er að ræða hlutabréf í HS veitum hf. í gegnum HSV eignarhaldsfélag og Innviði I fjárfestingar, hlutabréf í HS orku hf. í gegnum Jarðvarma slhf. og hlutabréf í Bláa lóninu í gegnum Blávarma slhf. og Hvatningu slhf. Samtals um 10.400 milljónum.kr. Enn fremur á sjóðurinn skuldabréf á HS veitur fyrir um 960 milljónir kr. og samtals nema því fjárfestingar á svæðinu um 11.400 milljónum.kr. sem svarar til 2,5% af heildareignum Frjálsa. Þessar eignir hafa ekki verið endurmetnar með tilliti til áhrifa af jarðhræringum undanfarinna mánaða en óljóst er hver áhrifin verða til lengri tíma. Auk þessara eigna eru sjóðfélagalán í Grindavík og falla þau undir gildissvið laga um kaup á íbúðarhúsnæði í Grindavík, samtals um 63 m.kr.

Nafn	Skuldabréf	Hlutabréf	Samtals
HS Veitur hf.	961 m.kr.	4.217 m.kr.	5.178 m.kr.
HS Orka hf.	-	3.167 m.kr.	3.167 m.kr.
Bláa Lónið Ísland hf.	-	3.053 m.kr.	3.053 m.kr.
Samtals.....	961 m.kr.	10.437 m.kr.	11.398 m.kr.

11.4 Tryggingafræðileg úttekt

Samkvæmt tryggingafræðilegum útreikningi nam lífeyrisskuldbinding tryggingadeildar Frjálsa lífeyrissjóðsins 292.709,9 milljónum kr. í árslok 2022 miðað við 3,5% ársvexti og að teknu tilliti til áætlaðs kostnaðar við rekstur sjóðsins. Endurmetin hrein eign deildarinnar í árslok 2022 var 279.730,7 milljónir kr. eða 12.979,2 milljónum kr. lægri eða sem nemur 4,4%. Breyting á tryggingafræðilegri stöðu greinist þannig:

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu tryggingadeildar

Eignir	31.12.2023	31.12.2022
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	329.381.556	279.730.728
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	279.730.728	237.653.172
Hækkun endurmetinnar eignar á tímabilinu	49.650.828	42.077.556
Skuldbindingar	31.12.2023	31.12.2022
Skuldbindingar í árslok	341.483.811	292.709.931
Skuldbindingar í ársbyrjun	292.709.931	261.778.100
Hækkun skuldbindinga á tímabilinu	48.773.880	30.931.831
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á tímabilinu	876.948	11.145.725

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum tryggingadeildar

	2023	2022
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun	141.069.149	117.772.637
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	17.094.434	15.942.884
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	10.793.306	8.798.420
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu	(1.937.463)	(1.603.162)
Hækkun/lækkun vegna annarra breytinga	(1.231.484)	158.370
	<u>165.787.942</u>	<u>141.069.149</u>

12. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

12.1 Áhættustýring

Áhætta í starfsemi lífeyrissjóðsins er skilgreind, sem hætta á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættuþáttum sem lífeyrissjóður skilgreinir. Áhætta nær til atvika sem lúta að eignum, skuldbindingum og daglegum rekstri sjóðsins. Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins er meðal annars að móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, vakta, meta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins. Í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða hefur stjórn sjóðsins sett fram stefnu um áhættu í starfsemi lífeyrissjóðsins sem hún er reiðubúin að taka í samræmi við markmið og framtíðarsýn sjóðsins. Sjóðurinn hefur jafnframt sett sér áhættustýringarstefnu þar sem fram kemur hvernig lífeyrissjóðurinn ætlar sér að stýra áhættuþáttum í daglegum rekstri sjóðsins.

Hér verður greint frá helstu áhættuþáttum sem felast í starfsemi sjóðsins.

12.2 Lífeyrstryggingaáhætta

Lífeyrstryggingaáhætta er hættan á að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutiðni auk forsendna um vexti og verðbólgu. Árlega skal stjórn sjóðsins láta fara fram athugun á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins í samræmi við 39. gr. laga nr. 129/1997. Tryggingafræðileg athugun felur í sér samanburð á hreinni eign til greiðslu lífeyris ásamt núvirði framtíðariðgjalda og núvirði væntanlegs lífeyris vegna þegar greiddra iðgjalda og framtíðariðgjalda. Leiði tryggingafræðileg athugun í ljós að meiri en 10% munur er á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga er sjóðnum skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins. Hið sama gildir ef munur helst meiri en 5% samfellt í fimm ár. Áhættan er mæld með álagsprófi þar sem metin eru áhrif ýmissa sviðsmynda á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Sjóðurinn stýrir lífeyrstryggingaráhættu með fjárfestingar- og áhættustýringarstefnu sem settar eru með það að markmiði að sjóðurinn geti staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítinu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á helstu áhættuþáttum sem geta haft áhrif á getu sjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar með skýrslugjöf.

Álagspróf - Prósentustigsbreyting á tryggingafræðilegri stöðu	31.12.2023	31.12.2022
Núvirðisvextir í tryggingafræðilegri úttekt lækkaðir um 0,5%	-10,36%	-10,07%
Dánartíðni lækkuð um 20%	-5,70%	-5,71%
Örorkulíkur auknar um 10%	-1,12%	-1,14%
VNV hækkun ársins aukin um 0,5%	-0,13%	-0,13%
GVT lækkar um 10%	-1,63%	-1,45%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf lækka um 10%	-0,42%	-0,42%
Innlend/erlend markaðsskuldabréf lækka um 10%	-2,16%	-2,17%
Erlend hlutabréf lækka um 10%	-1,16%	-0,99%
Innlend hlutabréf lækka um 10%	-0,61%	-0,67%

12.3 Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði

Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði er hættan á að eignir mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra markaðsbreytinga sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar. Slíkt misvægi getur myndast þar sem lífeyrisskuldbindingar sjóðsins eru að fullu verðtryggðar en eignir einungis að hluta. Verðbólguáhætta sjóðsins er mæld með álagsprófi sem segir til um áhrif fyrirfram skilgreindrar verðbólgu á heildareignir sjóðsins. Sjóðurinn stýrir verðbólguáhættu með því að breyta vægi verðtryggðra eigna af heildareignum. Stjórn sjóðsins hefur sett fjárfestingarstefnu þar sem fram kemur viðmið um verðtryggingarhlutfall skuldabréfasafns sjóðsins. Áhættustýring greinir stjórn reglulega frá mælingum á verðbólguáhættu með skýrslugjöf.

Álagspróf - Breyting á markaðsvirði eigna

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
31.12.2023					
10% hækkun vísitölu neysluverðs.....	2,92%	5,31%	7,61%	2,05%	3,92%
31.12.2022				Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
10% hækkun vísitölu neysluverðs.....	3,01%	5,58%	7,59%	2,34%	4,13%

12.4 Markaðsáhætta

Markaðsáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafa beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna. Fjárhagsleg áhætta er sundurgreind í vaxta- og endurfjármögnunaráhættu, hlutabréfaáhættu, uppgreiðsluáhættu og gjaldmiðlaáhættu.

a) Vaxta- og endurfjármögnunaráhætta

Vaxta- og endurfjármögnunaráhætta er hættan á að breytingar á vöxtum og/eða lögum vaxtaferilsins leiði til lækkunar á virði skuldabréfa og að ekki verði hægt að fjárfesta í skuldabréfum á jafn hárrí ávöxtunarkröfu í framhaldinu. Áhættan er mæld með álagsprófi sem segir til um áhrif fyrirfram skilgreindrar hækkunar ávöxtunarkröfu á heildareignir sjóðsins. Sjóðurinn stýrir vaxtaáhættu með því að breyta meðallíftíma skuldabréfasafns sjóðsins en meðallíftími er mælikvarði á næmni skuldabréfa fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu og með því að breyta vægi skuldabréfasafnsins af heildareignum sjóðsins. Stjórn sjóðsins hefur sett fjárfestingarstefnu þar sem fram kemur viðmið um meðallíftíma skuldabréfasafns og takmarkanir á vægi eignaflokka, þar með talið skuldabréfa. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítinu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á vaxtaáhættu og árangri við hlítinu við fjárfestingarstefnu með skýrslugjöf.

Álagspróf - Breyting á markaðsvirði eigna

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
31.12.2023					
100 pt. hækkun verðtryggðra vaxta.....	-2,11%	-3,38%	-3,65%	-1,19%	-3,01%
200 pt. hækkun óverðtryggðra vaxta.....	-0,13%	-0,32%	-0,62%	-0,15%	-0,17%
31.12.2022					
100 pt. hækkun verðtryggðra vaxta.....	-2,41%	-3,99%	-4,29%	-1,51%	-3,43%
200 pt. hækkun óverðtryggðra vaxta.....	-0,19%	-0,41%	-0,52%	-0,14%	-0,18%

b) Hlutabréfaáhætta

Hlutabréfaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna lækkunar á hlutabréfum, þar með talið hlutabréfaeign í gegnum sjóði um sameiginlega fjárfestingu. Áhættan er mæld með álagsprófum sem segja til um áhrif fyrirfram skilgreindrar lækkunar hlutabréfa á heildareignir sjóðsins. Sjóðurinn stýrir hlutabréfaáhættu með því að breyta vægi hlutabréfa af heildareignum sjóðsins. Stjórn sjóðsins hefur sett fjárfestingarstefnu þar sem takmarkanir eru settar á vægi eignaflokka, þar með talið hlutabréfa og sjóða um sameiginlega fjárfestingu. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítinu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á hlutabréfaáhættu og árangri við hlítinu við fjárfestingarstefnu með skýrslugjöf.

Álagspróf - Breyting á markaðsvirði eigna

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
31.12.2023					
30% lækkun innlendra hlutabréfa.....	-4,63%	-2,14%	-	-7,43%	-2,79%
30% lækkun innl. hlutabréfa og sérhæfðra fjárfestinga	-6,43%	-3,21%	-0,18%	-8,03%	-4,19%
20% lækkun erlendra hlutabréfa.....	-6,03%	-3,07%	-	-8,09%	-4,68%
20% lækkun erl. hlutabréfa og sérhæfðra fjárfestinga..	-6,81%	-3,56%	-	-8,61%	-5,42%
31.12.2022					
30% lækkun innlendra hlutabréfa.....	-4,79%	-2,40%	-	-7,58%	-3,02%
30% lækkun innl. hlutabréfa og sérhæfðra fjárfestinga	-6,48%	-3,28%	-0,15%	-7,99%	-4,29%
20% lækkun erlendra hlutabréfa.....	-5,46%	-2,84%	-	-7,20%	-3,98%
20% lækkun erl. hlutabréfa og sérhæfðra fjárfestinga..	-6,06%	-3,27%	-	-7,64%	-4,57%

c) Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta er hættan á að breytingar á gengi gjaldmiðla (styrking ISK gagnvart erlendum gjaldmiðlum) rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum. Styrking krónunnar gæti því skapað misvægi á milli eigna og skuldbindinga sjóðsins þar sem lífeyrisskuldbindingar hans eru í íslenskum krónum. Gjaldmeyrisáhætta sjóðsins er mæld með eins mánaðar fé í húfi miðað við 99,5% öryggisbil. Mælikvarðinn segir til um hversu mikið getur tapast á einum mánuði vegna gjaldmiðlahreyfinga, þannig að einungis 0,5% líkur eru á að tapið verði meira. Auknar sveiflur í gengi krónunnar hafa neikvæð áhrif á þennan mælikvarða auk þess sem staða sjóðsins í eignum í erlendum gjaldmiðlum hefur áhrif. Sjóðurinn stýrir áhættunni með því að breyta hlutfalli erlendra eigna af heildareignum. Stjórn sjóðsins hefur sett fjárfestingarstefnu þar sem fram koma takmarkanir á vægi eigna í erlendum gjaldmiðlum. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítingu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á gjaldmiðlaáhættu og árangri við hlítingu við fjárfestingarstefnu með skýrslugjöf.

Álagspróf - Breyting á markaðsvirði eigna

31.12.2023	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
1 mán. fé í húfi m.v. við 99,5% öryggisbil.....	-2,41%	-1,18%	-	-2,65%	-1,89%
31.12.2022	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
1 mán. fé í húfi m.v. við 99,5% öryggisbil.....	-2,01%	-0,94%	-	-2,41%	-1,52%

12.5 Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi sökum þess að mótaðili uppfyllir ekki skuldbindingar sínar. Áhættan ræðst bæði af líkum á greiðslufalli og áætluðum endurheimtum ef til greiðslufalls kemur. Mótaðilaáhætta er mæld með því að sundurgreina skuldabréfasafn sjóðsins eftir tegund útgefenda. Sjóðurinn stýrir útlánaáhættu með takmörkunum á vægi skuldabréfa eftir tegund útgefenda ásamt takmörkunum á vægi stakra útgefenda og tengdra aðila af heildareignum sjóðsins, sem tilgreind eru í fjárfestingarstefnu sjóðsins. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítingu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á mótaðilaáhættu og árangri við hlítingu við fjárfestingarstefnu með skýrslugjöf.

Hlutfall mótaðila af heildarskuldbréfasafni

31.12.2023	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
Ríki	32,7%	28,3%	17,7%	42,2%	36,0%
Fjármálafyrirtæki	17,8%	26,9%	38,3%	15,7%	10,9%
þar af sértryggð skuldabréf	10,9%	21,0%	30,3%	13,4%	5,0%
Sveitarfélög	8,6%	8,6%	8,4%	18,3%	8,3%
Fyrirtæki	25,4%	22,3%	21,7%	12,3%	25,7%
Sjóðfélagalán	15,5%	13,9%	13,9%	11,5%	19,1%
Samtals:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
31.12.2022	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
Ríki	33,3%	28,5%	15,3%	44,0%	36,4%
Fjármálafyrirtæki	16,0%	26,0%	37,8%	12,4%	9,6%
þar af sértryggð skuldabréf	11,6%	22,2%	32,5%	9,7%	5,6%
Sveitarfélög	8,6%	8,1%	9,1%	17,7%	7,8%
Fyrirtæki	26,7%	22,6%	22,3%	10,9%	25,8%
Sjóðfélagalán	15,4%	14,8%	15,5%	15,0%	20,4%
Samtals:	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

12.6 Samþjöppunaráhætta

Samþjöppunaráhætta er hættan á auknu fjárhagslegu tapi vegna of mikillar samþjöppunar eigna. Sjóðurinn gætir þess að eignir hans séu nægilega fjölbreyttar til að komið sé í veg fyrir samþjöppun og uppsöfnun áhættu í eignasafninu, m.a. með því að gæta að fylgni áhættu einstakra eigna og eignaflokka.

Tafla 1 inniheldur 10 stærstu mótaðila Frjálsa lífeyrissjóðsins í lok árs 2023 og til samanburðar sýnir tafla 2 stöðuna í lok árs 2022. Aðilar, sem teljast til sömu samstæðu eða tilheyra hópi tengdra viðskiptavina skv. lögum um lífeyrissjóði, teljast einn aðili.

Hlutfall mótaðila af heildareignum

31.12.2023	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild	Samtals
ÍL-sjóður	6,4%	8,8%	5,9%	5,2%	13,1%	8,7%
Sjóðfélagar	5,8%	9,1%	13,6%	2,8%	9,8%	8,3%
Arion banki hf.	7,0%	8,5%	13,9%	9,2%	5,7%	7,5%
State Street Global Advisors France [1]	9,0%	6,0%	-	8,3%	8,2%	7,4%
Vanguard Global Ireland Limited [1]	8,5%	3,5%	-	8,2%	5,8%	6,2%
Landsbankinn hf.	3,5%	8,2%	14,9%	2,8%	2,5%	4,9%
Reykjavíkurborg	3,5%	6,1%	7,1%	3,3%	5,5%	4,8%
Íslandsbanki hf.	2,3%	5,3%	9,6%	2,8%	2,1%	3,4%
Capital Group Int.	3,6%	1,9%	-	4,5%	3,1%	2,9%
Seðlabanki Íslands	2,5%	6,2%	5,7%	2,8%	1,3%	2,8%

Tafla 1. Tíu stærstu mótaðilar Frjálsa lífeyrissjóðsins, horft í gegnum helstu innlenda verðbréfa- og sérhæfða sjóði.

31.12.2022	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild	Samtals
ÍL-sjóður	7,2%	10,3%	6,5%	7,2%	14,6%	9,7%
Sjóðfélagar	6,2%	10,2%	15,1%	4,4%	11,2%	9,2%
Arion banki hf.	7,5%	7,3%	12,7%	8,5%	5,9%	7,6%
State Street Global Advisors France [1]	8,8%	6,2%	0,0%	8,5%	8,0%	7,2%
Vanguard Global Ireland Limited [1]	7,7%	3,1%	0,0%	8,7%	4,7%	5,4%
Reykjavíkurborg	4,2%	6,6%	7,9%	3,2%	5,8%	5,3%
Landsbankinn hf.	3,2%	8,7%	16,3%	3,0%	1,9%	4,9%
Íslandsbanki hf.	2,4%	5,5%	9,1%	2,3%	2,6%	3,5%
Seðlabanki Íslands	3,1%	7,1%	5,7%	3,4%	1,7%	3,3%
Reitir fasteignafélag hf.	2,9%	2,9%	3,8%	2,2%	2,9%	3,0%

Tafla 2. Tíu stærstu mótaðilar Frjálsa lífeyrissjóðsins, horft í gegnum helstu innlenda verðbréfa- og sérhæfða sjóði.

[1] Erlend sjóðastýringarfyrtæki, sem starfrækja sjóði, sem Frjálsi lífeyrissjóðurinn fjárfestir í. Í hverjum sjóði er fjöldi undirliggjandi eigna.

12.6 Samþjöppunaráhætta, frh.

Mótaðilaáhætta tengd Arion banka

31.12.2023	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild	Samtals
Innlán	1,0%	1,6%	0,5%	4,1%	1,2%	1,1%
Sértryggð skuldabréf	1,4%	3,2%	8,8%	0,0%	0,7%	2,2%
Skuldabréf og víxlar lánastofnana og váttryggingafélaga, að undanskildum víkjandi skuldabréfum	0,3%	0,4%	1,9%	-	0,5%	0,6%
Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl félaga og víkjandi skuldabréf lánastofnana og váttryggingafélaga	0,7%	1,1%	1,5%	-	0,8%	0,8%
Skulabréf og peningamarkaðsskjöl annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0,1%	0,2%	0,3%	-	0,2%	0,1%
Hlutabréf félaga	2,8%	1,3%	-	5,0%	1,6%	2,0%
Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0,7%	0,7%	0,9%	0,2%	0,7%	0,7%
Afleiður	0,0%	0,0%	-	0,0%	0,0%	0,0%
Samtals:	7,0%	8,5%	13,9%	9,2%	5,7%	7,5%

Tafla 3 Skipting mótaðilaáhattu Arion banka miðað við árslok 2023

31.12.2022	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild	Samtals
Innlán	0,9%	0,3%	0,5%	2,8%	1,1%	0,9%
Sértryggð skuldabréf	1,4%	3,0%	8,2%	-	0,6%	2,1%
Skuldabréf og víxlar lánastofnana og váttryggingafélaga, að undanskildum víkjandi skuldabréfum	0,1%	0,2%	1,3%	-	0,3%	0,3%
Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl félaga og víkjandi skuldabréf lánastofnana og váttryggingafélaga	0,7%	1,2%	1,5%	-	0,9%	0,9%
Skulabréf og peningamarkaðsskjöl annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0,1%	0,3%	0,3%	-	0,2%	0,2%
Hlutabréf félaga	3,5%	1,5%	-	5,5%	2,0%	2,4%
Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	0,8%	0,8%	0,9%	0,2%	0,8%	0,8%
Samtals:	7,5%	7,3%	12,7%	8,5%	5,9%	7,6%

Tafla 4 Skipting mótaðilaáhattu Arion banka miðað við árslok 2022

12.7 Lausafjáraáhætta

Lausafjáraáhætta er hættan á að sjóðurinn hafi ekki yfir nægu lausu fé að ráða til að standa undir skuldbindingum sínum eða þurfi að selja eignir á óviðunandi verði þegar þær gjaldfalla, t.d. lífeyrisgreiðslur, uppgjör verðbréfavíðskipta, greiðslur vegna reksturs á sjóðnum og flutningar á séreignarsparnaði. Áhættan er mæld með því að flokka eignir sjóðsins eftir seljanleika. Greint er á milli þriggja flokka seljanleika: 1) eignir með viðskiptavakt eða regluleg viðskipti og sjóðir með innlausnarskyldu, 2) aðrar skráðar eignir og 3) óskráðar eignir og sjóðir án innlausnarskyldu. Sjóðurinn stýrir lausafjáraáhattu með því að greina vænt greiðsluflæði og gæta þess að varðveita nægjanlegt fjármagn í auðseljanlegum eignum svo sjóðurinn geti staðið við skuldbindingar sínar. Áhættustýring greinir stjórn reglulega frá mælingum á lausafjáraáhattu með skýrslugjöf.

12.7 Lausafjánhætta, frh.

Flokkun eigna eftir seljanleika

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
31.12.2023					
Flokkur 1.....	61,8%	43,4%	49,7%	61,8%	43,4%
Flokkur 2.....	18,8%	38,4%	28,2%	18,8%	38,4%
Flokkur 3.....	19,4%	18,2%	22,1%	19,4%	18,2%
31.12.2022					
Flokkur 1.....	63,2%	49,8%	43,9%	76,3%	48,4%
Flokkur 2.....	18,9%	30,8%	35,8%	14,8%	29,3%
Flokkur 3.....	17,9%	19,4%	20,3%	9,0%	22,3%

12.8 Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna ófullnægjandi innri kerfa, stefnu eða verkferla, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta. Sjóðurinn stýrir rekstraráhættu með virku innra eftirliti sem er hluti af daglegri starfsemi sjóðsins. Innra eftirlit samanstendur meðal annars af skjalfestum verkferlum, aðskilnaði starfa, ábyrgðum og heimildum starfsmanna ásamt öðrum innri reglum. Sjóðurinn framkvæmir árlega mat þar sem áhættuþættir sem snúa að rekstri sjóðsins eru kortlagðir á skipulegan hátt, möguleg áhrif þeirra greind og virkni stýringa metin. Í framhaldinu er ákveðið hvort grípa eigi til aðgerða til þess að bæta stýringar áhættuþátta. Meðal þeirra rekstraráhættuþátta sem litið er til eru eftirfarandi:

- **Starfsmannaáhætta:** Hætta á að uppsagnir eða veikindi starfsmanna leiði til rekstrarerfiðleika og/eða fjárhagslegs taps.
- **Hætta á sviksemi:** Hætta á að sviksemi starfsmanna rekstraraðila eða utanaðkomandi aðila leiði til fjárhagslegs taps.
- **Orðsporsáhætta:** Hætta á að hnekkir á orðspori sjóðsins leiði til fjárhagslegs taps.
- **Upplýsingatækniáhætta og Öryggismál:** Áhætta sem getur falist í röngum og/eða ófullnægjandi upplýsingum, tiltækileika upplýsinganna, rangri úrvinnslu þeirra, aðgangsheimildum og öðrum öryggismálum.
- **Lög og reglur:** Hætta á að sjóðurinn starfi ekki í samræmi við lög og reglur, og/eða að lagabreytingar eða túlkun laga leiði til fjárhagslegs taps eða verði sjóðnum íþyngjandi á annan hátt.
- **Skjalaáhætta:** Hætta á að ófullnægjandi skjalagerð eða skjöl, s.s. samningar um eignastýringu og ráðstöfun iðgjalda, séu ekki aðgengileg og/eða vistuð á öruggan hátt.
- **Áhætta vegna útvistunar:** Áhætta sem felst í útvistunarsamningi, þ.m.t. hagsmunaaðrekstrar sem skapast getur milli sjóðsins og útvistunaraðilans.
- **Upplýsingaáhætta:** Hætta á að upplýsingar sem sjóðurinn lætur frá sér gefi villandi mynd eða leiði til ákvarðanatöku sjóðfélaga á röngum forsendum.
- **Verkferlar og framkvæmd:** Hætta á að mistök starfsmanna, ófullnægjandi verkferlar eða því að verkferlum sé ekki fylgt leiði til fjárhagslegs taps fyrir sjóðinn.
- **Úrskurðaráhætta lífeyris:** Hætta á að lífeyrisúrskurðir séu ekki samkvæmt samþykktum sem getur leitt til endurkrafna og gefið ranga mynd af stöðu sjóðsins.

Deildaskipt yfirlit - Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2023

	Skýr.	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Sameiginleg deild	Samtals 2023	Samtals 2022
Iðgjöld	2.4;3								
Iðgjöld sjóðfélaga		4.768.833	829.791	901.890	216.306	3.073.367	0	9.790.187	8.371.850
Iðgjöld launagreiðenda		9.035.145	1.562.725	1.968.161	365.636	8.093.517	0	21.025.184	17.873.114
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(2.844.844)	1.574.066	1.070.459	350.377	(3.146)	0	146.912	281.965
		<u>10.959.134</u>	<u>3.966.582</u>	<u>3.940.510</u>	<u>932.319</u>	<u>11.163.738</u>	<u>0</u>	<u>30.962.283</u>	<u>26.526.929</u>
Sérstök aukaframlög		0	0	0	0	128.397	0	128.397	127.114
		<u>10.959.134</u>	<u>3.966.582</u>	<u>3.940.510</u>	<u>932.319</u>	<u>11.292.135</u>	<u>0</u>	<u>31.090.680</u>	<u>26.654.043</u>
Lífeyrir	2.5;4								
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1	(2.883.874)	(747.263)	(2.644.310)	(9.275)	(1.937.463)	0	(8.222.185)	(6.549.750)
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	4.2	0	0	0	0	(164.872)	0	(164.872)	(145.767)
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.3	0	0	0	0	(12.396)	0	(12.396)	(7.938)
Útgreiðsla séreignarsparnaðar skv. br.b.ákvæði	4.4	(2.201)	0	0	0	0	0	(2.201)	(199.828)
Viðbótariðgjöldum ráðstafað inn á höfuðstól lána til öflunar íbúðarhúsnæðis	4.5	(1.121.468)	(134.836)	(142.285)	(66.316)	0	0	(1.464.905)	(1.188.065)
		<u>(4.007.543)</u>	<u>(882.099)</u>	<u>(2.786.595)</u>	<u>(75.591)</u>	<u>(2.114.731)</u>	<u>0</u>	<u>(9.866.559)</u>	<u>(8.091.348)</u>
Hreinar fjárfestingartekjur	2.6;5								
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1-2	12.426.955	1.134.103	97.526	225.970	6.745.719	0	20.630.273	(21.045.349)
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.3-4	4.009.202	1.205.847	2.963.806	52.662	4.484.978	0	12.716.495	1.087.241
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		0	0	1.106	0	0	0	1.106	1.101
Aðrar fjárfestingartekjur:									
Vaxtatekjur og gengismunur af handbæru fé		140.063	32.506	38.176	3.913	146.009	0	360.667	383.068
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		0	0	0	0	40.906	0	40.906	30.455
Ýmsar fjárfestingartekjur		317	26	0	0	576	0	919	0
Fjárfestingargjöld	5.5-6	(173.375)	(29.179)	(45.714)	(3.636)	(119.584)	0	(371.488)	(352.954)
		<u>16.403.162</u>	<u>2.343.303</u>	<u>3.054.900</u>	<u>278.909</u>	<u>11.298.604</u>	<u>0</u>	<u>33.378.878</u>	<u>(19.896.438)</u>
Rekstrarkostnaður	2.7;6								
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		(266.914)	(43.928)	(70.423)	(4.244)	(194.537)	0	(580.046)	(551.274)
Hækkun / (lækkun) á hreinni eign á tímabilinu		23.087.839	5.383.858	4.138.392	1.131.393	20.281.471	0	54.022.953	(1.885.017)
Hrein eign frá fyrra ári		187.291.608	29.811.339	50.049.459	2.704.129	130.629.425	0	400.485.960	402.370.977
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>210.379.447</u>	<u>35.195.197</u>	<u>54.187.851</u>	<u>3.835.522</u>	<u>150.910.896</u>	<u>0</u>	<u>454.508.913</u>	<u>400.485.960</u>

Deildaskipt yfirlit - Efnahagsreikningur 31. desember 2023

	Skýr.	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Sameiginleg deild	Samtals 31.12.2023	Samtals 31.12.2022
Eignir									
Fjárfestingar	2.8;7								
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	7.1	130.891.101	11.889.461	1.480.353	2.757.398	71.526.321	0	218.544.634	180.492.895
Skuldabréf	7.2-3	77.095.822	22.688.046	52.333.865	916.737	75.141.880	0	228.176.350	214.078.641
Bundnar bankainnstæður	2.8 e)	0	0	13.652	0	0	0	13.652	12.546
		<u>207.986.923</u>	<u>34.577.507</u>	<u>53.827.870</u>	<u>3.674.135</u>	<u>146.668.201</u>	<u>0</u>	<u>446.734.636</u>	<u>394.584.082</u>
Kröfur	2.9;8								
Kröfur á launagreiðendur		0	0	0	0	1.726.612	0	1.726.612	1.491.456
Fyrirframgreiddur kostnaður og áunnar tekjur		116.203	7.336	1.176	2.093	170.016	0	296.824	163.277
Aðrar kröfur		18.790	2.803	6.766	20	11.545	0	39.924	101.902
	8.1	<u>134.993</u>	<u>10.139</u>	<u>7.942</u>	<u>2.113</u>	<u>1.908.173</u>	<u>0</u>	<u>2.063.360</u>	<u>1.756.635</u>
Handbært fé									
Handbært fé	2.10	2.326.322	617.597	365.730	161.720	2.391.494	1.046.436	6.909.299	5.240.399
Eignir samtals		<u>210.448.238</u>	<u>35.205.243</u>	<u>54.201.542</u>	<u>3.837.968</u>	<u>150.967.868</u>	<u>1.046.436</u>	<u>455.707.295</u>	<u>401.581.116</u>
Skuldir									
Viðskiptaskuldir	2.11;9								
Áfallinn kostn. og fyrirframminnheimtar tekjur		(64.914)	(9.391)	(12.682)	(2.375)	(54.231)	(1.044.767)	(1.188.360)	(1.085.119)
Aðrar skuldir		(3.877)	(655)	(1.009)	(71)	(2.741)	(1.669)	(10.022)	(10.037)
	9.1	<u>(68.791)</u>	<u>(10.046)</u>	<u>(13.691)</u>	<u>(2.446)</u>	<u>(56.972)</u>	<u>(1.046.436)</u>	<u>(1.198.382)</u>	<u>(1.095.156)</u>
Skuldir samtals		<u>(68.791)</u>	<u>(10.046)</u>	<u>(13.691)</u>	<u>(2.446)</u>	<u>(56.972)</u>	<u>(1.046.436)</u>	<u>(1.198.382)</u>	<u>(1.095.156)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>210.379.447</u>	<u>35.195.197</u>	<u>54.187.851</u>	<u>3.835.522</u>	<u>150.910.896</u>	<u>0</u>	<u>454.508.913</u>	<u>400.485.960</u>

Deildaskipt yfirlit - Yfirlit um sjóðstreymi árið 2023

	Skýr.	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Sameiginleg deild	Samtals 2023	Samtals 2022
Inngreiðslur									
Iðgjöld	3	10.963.942	3.967.937	3.939.782	932.879	11.056.979	169.344	31.030.863	26.696.472
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		144.909	31.244	38.922	5.289	142.783	0	363.147	113.787
Aðrar inngreiðslur		317	26	1.106	0	41.482	0	42.931	31.556
		<u>11.109.168</u>	<u>3.999.207</u>	<u>3.979.810</u>	<u>938.168</u>	<u>11.241.244</u>	<u>169.344</u>	<u>31.436.941</u>	<u>26.841.815</u>
Útgreiðslur									
Lífeyrir	4	(4.007.542)	(882.099)	(2.786.595)	(75.591)	(2.110.772)	(24.182)	(9.886.781)	(7.986.263)
Rekstrarkostnaður	6	(295.319)	(46.309)	(76.898)	(4.577)	(341.969)	(411)	(765.483)	(464.332)
Aðrar útgreiðslur		(173.396)	(29.189)	(45.714)	(3.644)	(119.596)	0	(371.539)	(352.988)
		<u>(4.476.257)</u>	<u>(957.597)</u>	<u>(2.909.207)</u>	<u>(83.812)</u>	<u>(2.572.337)</u>	<u>(24.593)</u>	<u>(11.023.803)</u>	<u>(8.803.583)</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		<u>6.632.911</u>	<u>3.041.610</u>	<u>1.070.603</u>	<u>854.356</u>	<u>8.668.907</u>	<u>144.751</u>	<u>20.413.138</u>	<u>18.038.232</u>
Fjárfestingarhreyfingar									
Innb. tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		1.186.532	97.111	11.649	25.024	603.993	0	1.924.309	3.173.861
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(21.226.198)	(2.838.353)	(1.205.741)	(1.031.646)	(14.918.784)	0	(41.220.722)	(38.823.916)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		12.607.241	1.294.960	1.264.478	315.022	6.393.352	0	21.875.053	24.839.745
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		4.796.693	1.423.278	3.534.758	59.330	4.669.335	0	14.483.394	13.684.710
Keypt skuldabréf		(10.556.196)	(3.692.000)	(9.163.479)	(230.942)	(10.307.226)	0	(33.949.843)	(43.209.254)
Seld skuldabréf		7.018.153	1.154.290	4.526.815	88.800	5.359.048	0	18.147.106	19.728.273
Bundin innlán, breyting		0	0	(1.106)	0	0	0	(1.106)	(1.101)
		<u>(6.173.775)</u>	<u>(2.560.714)</u>	<u>(1.032.626)</u>	<u>(774.412)</u>	<u>(8.200.282)</u>	<u>0</u>	<u>(18.741.809)</u>	<u>(20.607.682)</u>
(Lækkun) / hækkun á handbæru fé		459.136	480.896	37.977	79.944	468.625	144.751	1.671.329	(2.569.450)
Gengismunur af handbæru fé		(4.827)	1.272	(745)	(1.367)	3.238	0	(2.429)	269.311
Handbært fé í ársbyrjun		<u>1.872.013</u>	<u>135.429</u>	<u>328.498</u>	<u>83.143</u>	<u>1.919.631</u>	<u>901.685</u>	<u>5.240.399</u>	<u>7.540.538</u>
Handbært fé í lok árs		<u>2.326.322</u>	<u>617.597</u>	<u>365.730</u>	<u>161.720</u>	<u>2.391.494</u>	<u>1.046.436</u>	<u>6.909.299</u>	<u>5.240.399</u>

Kennitölur Frjálsa lífeyrissjóðsins

	2023	2022	2021	2020	2019
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	21.674	20.196	19.259	18.617	18.791
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	69.877	67.051	64.354	62.119	60.075
Fjöldi lífeyrisþega	6.710	6.281	5.011	4.494	3.956
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	4	110	765	992	0
Meðalfjöldi lífeyrisþega	5.504	4.673	4.036	3.569	3.084
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	81,9%	80,3%	77,5%	78,5%	79,1%
Barnalífeyrir.....	0,5%	0,6%	0,6%	0,7%	0,7%
Makalífeyrir.....	1,3%	1,6%	1,8%	1,7%	1,7%
Örorkulífeyrir.....	10,7%	11,3%	11,7%	11,4%	12,3%
Annar lífeyrir.....	5,6%	6,2%	8,4%	7,7%	6,2%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	31.091	26.654	27.827	26.220	26.870
Lífeyrir alls.....	9.867	8.091	8.950	8.506	5.806
Hreinar fjárfestingartekjur.....	33.379	(19.896)	61.777	44.981	40.390
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	580	551	636	621	626
Hækkun á hreinni eign	<u>54.023</u>	<u>(1.885)</u>	<u>80.018</u>	<u>62.074</u>	<u>60.828</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	31,7%	30,4%	32,2%	32,4%	21,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	1,9%	2,1%	2,3%	2,4%	2,3%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	7,8%	(5,0%)	14,2%	11,7%	12,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%

Kennitölur Frjálsa 1

	2023	2022	2021	2020	2019
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	8,3%	(7,5%)	17,4%	14,1%	15,4%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára.....	9,1%	8,3%	11,5%	7,7%	7,6%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 10 ára.....	7,5%	7,4%	9,7%	9,0%	8,4%
Hrein raunávöxtun.....	0,3%	(15,4%)	12,0%	10,2%	12,4%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	3,3%	3,5%	8,1%	5,0%	5,1%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	3,6%	3,9%	6,6%	5,8%	5,4%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	48,9%	45,8%	51,0%	49,9%	43,4%
Skuldabréf, skráð.....	30,7%	33,0%	31,6%	33,8%	35,0%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	14,0%	14,1%	11,3%	9,5%	12,2%
Skuldabréf, óskráð.....	6,4%	7,1%	6,1%	6,8%	9,4%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	56,9%	59,5%	60,6%	59,8%	65,2%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	43,1%	40,5%	39,4%	40,2%	34,8%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	15.741	14.400	13.460	12.839	12.946
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	55.221	53.011	51.187	49.483	48.172
Fjöldi lífeyrisþega	1.911	1.870	1.421	1.305	1.174
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	4	96	627	825	0
Meðalfjöldi lífeyrisþega	1.176	986	871	786	715
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	89,5%	89,0%	86,7%	88,6%	87,8%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Örorkulífeyrir.....	0,6%	0,4%	0,5%	0,4%	0,5%
Annar lífeyrir.....	9,9%	10,6%	12,8%	11,0%	11,7%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	10.959	7.409	11.248	8.113	9.072
Lífeyrir alls.....	4.008	3.829	4.502	4.324	2.496
Hreinar fjárfestingartekjur.....	16.403	(16.245)	35.165	25.125	23.864
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	267	281	312	302	311
Hækkun á hreinni eign	<u>23.088</u>	<u>(12.947)</u>	<u>41.599</u>	<u>28.613</u>	<u>30.128</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	36,6%	51,7%	40,0%	53,3%	27,5%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	2,4%	3,8%	2,8%	3,7%	3,4%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	8,2%	(7,8%)	16,4%	13,3%	14,4%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%

Kennitölur Frjálsa 2

	2023	2022	2021	2020	2019
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	7,3%	(4,5%)	12,1%	10,7%	10,4%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára.....	7,0%	6,9%	9,2%	7,2%	7,4%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 10 ára.....	6,6%	6,4%	7,8%	7,9%	7,7%
Hrein raunávöxtun.....	(0,7%)	(12,6%)	6,9%	7,0%	7,5%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	1,3%	2,1%	5,8%	4,4%	4,9%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	2,7%	2,9%	4,8%	4,8%	4,7%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	25,6%	23,1%	25,0%	23,8%	19,6%
Skuldabréf, skráð.....	56,0%	57,6%	58,0%	61,4%	65,3%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	8,8%	8,2%	7,2%	6,4%	8,5%
Skuldabréf, óskráð.....	9,6%	11,1%	9,8%	8,4%	6,6%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	76,8%	79,4%	80,2%	80,5%	83,8%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	23,2%	20,6%	19,8%	19,5%	16,2%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	2.431	2.368	2.310	2.218	2.161
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	7.696	7.218	6.872	6.470	5.824
Fjöldi lífeyrisþega	431	409	285	252	220
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	0	6	43	64	0
Meðalfjöldi lífeyrisþega	220	179	158	141	117
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	84,3%	82,1%	74,7%	73,8%	86,2%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Örorkulífeyrir.....	0,1%	0,3%	0,0%	0,0%	0,5%
Annar lífeyrir.....	15,6%	17,6%	25,3%	26,2%	13,3%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	3.967	2.279	3.844	3.838	3.627
Lífeyrir alls.....	882	628	670	744	422
Hreinar fjárfestingartekjur.....	2.343	(1.465)	3.682	2.752	2.149
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	44	45	46	43	41
Hækkun á hreinni eign	<u>5.384</u>	<u>140</u>	<u>6.811</u>	<u>5.803</u>	<u>5.313</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	22,2%	27,6%	17,4%	19,4%	11,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	1,1%	2,0%	1,2%	1,1%	1,1%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	7,2%	(4,6%)	11,6%	10,3%	9,8%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%

Kennitölur Frjálsa 3

	2023	2022	2021	2020	2019
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	5,9%	0,7%	7,4%	7,4%	6,2%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára.....	5,5%	5,7%	7,0%	6,3%	6,2%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 10 ára.....	5,4%	5,2%	5,7%	6,4%	6,5%
Hrein raunávöxtun.....	(2,0%)	(7,9%)	2,5%	3,8%	3,4%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	(0,1%)	1,0%	3,7%	3,6%	3,8%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	1,5%	1,8%	2,7%	3,3%	3,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Skuldabréf, skráð.....	83,3%	80,4%	83,2%	85,5%	87,1%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	2,7%	2,9%	2,6%	2,6%	4,2%
Skuldabréf, óskráð.....	14,0%	16,7%	14,2%	9,4%	5,6%
Bundnar bankainnstæður.....	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%	3,0%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	100,0%	99,6%	99,6%	99,6%	99,5%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	0,0%	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga.....	3.026	2.993	3.140	3.330	3.482
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	9.176	9.223	8.953	8.986	8.880
Fjöldi lífeyrisþega.....	1.522	1.522	1.066	996	872
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	0	11	114	149	0
Meðalfjöldi lífeyrisþega.....	1.082	876	763	685	587
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	97,3%	95,9%	94,8%	95,2%	96,6%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Örorkulífeyrir.....	0,6%	1,3%	0,9%	1,1%	0,7%
Annar lífeyrir.....	2,1%	2,8%	4,3%	3,7%	2,7%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	3.941	9.025	2.477	5.029	4.846
Lífeyrir alls.....	2.787	2.298	2.048	1.957	1.627
Hreinar fjárfestingartekjur.....	3.055	356	3.611	3.420	2.562
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	70	68	71	77	77
Hækkun á hreinni eign.....	<u>4.138</u>	<u>7.015</u>	<u>3.968</u>	<u>6.414</u>	<u>5.705</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	70,7%	25,5%	82,7%	38,9%	33,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	1,8%	0,8%	2,9%	1,5%	1,6%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	5,9%	0,7%	7,3%	7,3%	6,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%

Kennitölur Frjálsa áhættu

	2023	2022	2021	2020	2019
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	8,4%	(11,2%)	20,7%	15,1%	16,7%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára.....	9,3%	8,5%	12,3%	7,7%	8,7%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 10 ára.....	7,8%	8,2%	10,5%	9,8%	9,4%
Hrein raunávöxtun.....	0,4%	(18,8%)	15,1%	11,2%	13,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	3,5%	3,6%	8,9%	5,0%	6,2%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	3,8%	4,6%	7,4%	6,7%	6,3%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	65,1%	58,8%	63,9%	61,2%	52,6%
Skuldabréf, skráð.....	22,1%	25,4%	21,8%	25,8%	28,9%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	9,9%	11,4%	10,4%	10,4%	18,5%
Skuldabréf, óskráð.....	2,9%	4,4%	3,9%	2,6%	0,0%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	52,8%	56,0%	68,6%	56,6%	57,2%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	47,2%	44,0%	31,4%	43,4%	42,8%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	458	416	317	195	164
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	713	641	539	332	269
Fjöldi lífeyrisþega	24	24	14	9	8
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	0	2	25	24	0
Meðalfjöldi lífeyrisþega	4	4	2	1	1
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	91,1%	83,0%	92,5%	100,0%	0,0%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Örorkulífeyrir.....	0,0%	0,0%	7,5%	0,0%	0,0%
Annar lífeyrir.....	8,9%	17,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>0,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	932	435	1.219	604	263
Lífeyrir alls.....	76	86	91	60	17
Hreinar fjárfestingartekjur.....	279	(349)	472	180	117
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	4	4	4	2	1
(Lækkun)/hækkun á hreinni eign	<u>1.131</u>	<u>(4)</u>	<u>1.596</u>	<u>722</u>	<u>362</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	8,1%	19,7%	7,5%	10,0%	6,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	0,5%	0,9%	0,3%	0,3%	0,6%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	8,5%	(11,9%)	19,6%	13,6%	14,5%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%

Kennitölur tryggingadeildar

	2023	2022	2021	2020	2019
Ávöxtun					
Nafnávöxtun skv. markaðsvirði.....	8,2%	(6,4%)	14,1%	11,4%	11,9%
Nafnávöxtun skv. bókfærðu virði.....	8,2%	(2,8%)	14,6%	11,8%	11,7%
Meðaltal nafnávöxtunar skv. markaðsvirði síðustu 5 ára.....	7,6%	7,1%	9,9%	7,5%	7,8%
Meðaltal nafnávöxtunar skv. bókfærðu virði síðustu 5 ára.....	8,5%	7,9%	9,5%	7,0%	6,9%
Meðaltal nafnávöxtunar skv. markaðsvirði síðustu 10 ára.....	6,9%	6,7%	8,4%	8,4%	8,5%
Meðaltal nafnávöxtunar skv. bókfærðu virði síðustu 10 ára.....	7,1%	7,1%	8,5%	8,0%	7,6%
Raunávöxtun skv. markaðsvirði.....	0,2%	(14,4%)	8,8%	7,7%	9,0%
Raunávöxtun skv. bókfærðu virði.....	0,2%	(11,1%)	9,3%	8,0%	8,8%
Meðaltal raunávöxtunar skv. markaðsvirði síðustu 5 ára.....	1,8%	2,3%	6,5%	4,7%	5,4%
Meðaltal raunávöxtunar skv. bókfærðu virði síðustu 5 ára.....	2,7%	3,0%	6,1%	4,2%	4,5%
Meðaltal raunávöxtunar skv. markaðsvirði síðustu 10 ára.....	3,0%	3,2%	5,3%	5,3%	5,4%
Meðaltal raunávöxtunar skv. bókfærðu virði síðustu 10 ára.....	3,2%	3,6%	5,4%	4,9%	4,6%
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Hrein eign umfram heildar skuldbindingar.....	(3,5%)	(4,4%)	(9,2%)	1,5%	1,6%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	(8,8%)	(10,4%)	0,1%	7,2%	7,1%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	38,6%	34,6%	38,5%	35,7%	29,8%
Skuldabréf, skráð.....	40,8%	43,0%	43,2%	47,7%	47,3%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	10,2%	10,1%	7,3%	6,0%	6,6%
Skuldabréf, óskráð.....	10,4%	12,3%	11,0%	10,6%	16,3%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	62,5%	67,0%	68,6%	70,8%	76,2%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	37,5%	33,0%	31,4%	29,2%	23,8%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	16.639	15.629	15.269	14.912	15.105
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	54.338	52.031	49.971	48.498	47.241
Fjöldi lífeyrisþega	3.622	3.173	2.677	2.340	2.018
Meðalfjöldi lífeyrisþega	3.041	2.646	2.258	1.969	1.676
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	48,6%	47,3%	42,3%	41,5%	39,8%
Barnalífeyrir.....	2,2%	2,3%	2,7%	3,2%	3,0%
Makalífeyrir.....	5,4%	6,4%	7,5%	7,6%	7,0%
Örorkulífeyrir.....	43,8%	44,0%	47,5%	47,7%	50,2%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	11.292	9.640	9.039	8.636	9.062
Lífeyrir alls.....	2.115	1.898	1.640	1.420	1.243
Hreinar fjárfestingartekjur.....	11.299	(3.786)	18.847	13.504	11.698
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	195	182	204	197	196
(Lækkun) / hækkun á hreinni eign	<u>20.281</u>	<u>3.774</u>	<u>26.044</u>	<u>20.522</u>	<u>19.320</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	18,7%	19,7%	18,1%	16,4%	13,7%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	1,7%	2,0%	2,3%	2,3%	2,2%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	8,0%	(2,7%)	13,7%	11,3%	11,3%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2023
Eignarhlutir í félögum og sjóðum						
Skráð innlend hlutabréf						
Arion banki hf.	5.154.838	397.533	0	155.959	2.155.317	7.863.647
Eik fasteignafélag hf.	40.796	0	0	0	0	40.796
Eimskipafélag Íslands hf.	141.701	0	0	0	48.400	190.101
Festi hf.	1.370.448	107.739	0	23.119	554.453	2.055.759
Hagar hf.	414.018	75.791	0	14.022	367.274	871.105
Hampiðjan hf.	819.420	59.980	0	19.257	347.031	1.245.688
Iceland Seafood International hf.	530.159	35.637	0	11.184	216.698	793.678
Icelandair Group hf.	241.495	14.150	0	6.037	78.292	339.974
Ísfélag hf.	1.415.010	105.662	0	41.119	585.305	2.147.096
Íslandsbanki hf.	2.173.473	166.797	0	59.736	911.098	3.311.104
Kaldalón hf.	384.906	31.182	0	6.821	170.528	593.437
Kvika banki hf.	1.255.466	92.844	0	25.959	541.511	1.915.780
Marel hf.- IS markaður.	4.484.014	371.044	0	152.992	1.932.175	6.940.225
Reginn hf.	1.031.563	72.713	0	22.450	453.696	1.580.422
Reitir fasteignafélag hf.	1.507.350	128.628	0	29.792	712.128	2.377.898
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.	2.795.205	209.434	0	69.693	1.099.348	4.173.680
Skel fjárfestingafélag hf.	1.596.288	128.579	0	32.761	845.029	2.602.657
Síminn hf.	159.212	9.519	0	0	50.172	218.903
Vátryggingafélag Íslands hf.	1.648.514	152.493	0	49.801	748.422	2.599.230
Ólgerðin Egill Skallagrímsson hf.	806.897	63.401	0	24.265	343.155	1.237.718
Össur hf.	29.550	0	0	0	17.569	47.119
	28.000.323	2.223.126	0	744.967	12.177.601	43.146.017

Óskráð innlend hlutabréf

ACF III slhf.	96.348	23.436	57.288	0	93.744	270.816
ACF IV slhf.	45.000	13.000	31.000	0	42.000	131.000
Alda Credit Fund slhf.	65.403	9.126	24.336	0	53.235	152.100
Alda Credit Fund II slhf.	72.072	11.088	30.492	0	52.668	166.320
Bakkastakkur slhf. (PCC Bakki).....	422.826	33.853	0	0	202.894	659.573
Blávarmi GP (Bláa lónið).....	254	10	0	1	104	369
Blávarmi slhf. (Bláa lónið).....	1.417.305	56.864	0	5.897	582.490	2.062.556
CP Invest slhf.	501.932	66.570	0	6.657	332.849	908.008
Coripharma Holding hf.	122.888	9.217	0	307	67.588	200.000
Crowberry II slhf.	66.189	6.438	0	461	39.529	112.617
Edda slhf.	214.277	19.480	0	78	101.295	335.130
Eyri vöxtur slhf. - B bréf.....	110.422	10.736	0	767	65.947	187.872
Horn III slhf.	382.882	25.526	0	510	178.679	587.597
Horn IV slhf.	887.926	91.652	0	5.886	532.252	1.517.716
HSV eignarhaldsfélag slhf. (HS Veitur).....	1.857.308	281.518	0	10.350	1.210.551	3.359.727
Hvatning slhf. (Bláa lónið).....	633.376	56.552	0	2.828	296.896	989.652
Iðunn slhf.	331.216	34.146	0	2.390	198.046	565.798
Innviðir fjárfestingar slhf.	541.767	43.341	0	1.084	270.884	857.076
Innviðir fjárfestingar II slhf.	195.260	18.695	0	2.493	114.248	330.696
IS Haf fjárfestingar slhf.	95.594	6.692	0	1.912	38.238	142.436
Jarðvarmi GP ehf. (HS Orka).....	533	0	0	0	0	533
Jarðvarmi slhf. (HS Orka).....	1.990.505	186.673	0	24.931	964.848	3.166.957
Kjölfesta slhf.	109.591	9.182	0	54	51.312	170.139
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður slhf.	20.049	2.797	7.460	0	16.318	46.624
SIV Credit Fund slhf.	1.625	478	1.147	0	1.530	4.780
SÍA II GP hf.	197	14	0	0	77	288
SÍA II slhf.	59.524	4.185	0	39	23.406	87.154
SÍA III GP hf.	173	12	0	0	80	265
SÍA III slhf.	484.447	34.331	0	763	225.058	744.599
SÍA IV slhf.	598.132	61.790	0	4.325	358.384	1.022.631
Skinney-Pinganes hf.	5.308	0	0	0	542	5.850
TFII slhf.	368.151	27.611	0	920	202.483	599.165
Veðskuld slhf.	22.144	2.857	7.857	11	15.001	47.870
VEX I slhf. - A bréf.....	511.192	44.471	0	3.821	304.762	864.246
Önnur óskráð innlend hlutabréf.....	622	53	62	0	85	822
	12.232.438	1.192.394	159.642	76.485	6.638.023	20.298.982
Hlutabréf samtals.....	40.232.761	3.415.520	159.642	821.452	18.815.624	63.444.999

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2023
Innlend hlutdeildarskírteini						
Akta - HL1.....	256.203	23.617	0	7.050	142.686	429.556
Alþjóða Fasteignasjóðurinn hs.	10.222	747	0	0	2.379	13.348
IS Alpha hlutabréfasjóður	221.040	15.281	0	2.335	94.605	333.261
Kvika - Iceland Fixed Income Fund hs.	33.315	8.491	18.462	278	31.191	91.737
Landsbréf - LEQ UCITS ETF. Hs	0	0	0	28.344	17.006	45.350
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður II	331.628	66.326	161.077	0	293.728	852.759
ST1 hs.....	849.572	220.432	493.963	5.107	821.731	2.390.805
Stefnir - Innlend hlutabréf hs.....	2.895.576	165.149	0	71.433	923.683	4.055.841
Stefnir - Innlend hlutabréf Vogun hs.	47.848	0	0	0	0	47.848
Stefnir - ÍS 5 hs.....	1.212.233	90.647	0	97.962	530.194	1.931.036
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður langur hs.....	1.522.109	255.557	0	0	0	1.777.666
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður millilangur hs..	1.340.806	40.691	268.304	0	0	1.649.801
Stefnir - Sparifjár sjóður hs.....	517.210	166.312	372.195	8.409	300.162	1.364.288
	9.237.762	1.053.250	1.314.001	220.918	3.157.365	14.983.296
Erlend hlutdeildarskírteini						
Ashmore E.M Frontier Eq.Fund	865.926	61.600	0	11.500	394.950	1.333.976
Bridgepoint Direct Lending III Levered SCSP	426.224	31.572	0	7.893	292.042	757.731
Capital Group New Perspective Fund - A7 - LUX (USD)	7.581.603	658.402	0	174.076	4.567.496	12.981.577
Carlyle Partners VIII - EU,S.C.SP.	578.171	38.312	0	10.449	376.159	1.003.091
CVC C.P.Euro Direct Lending Fund III (EL) SCSp.	623.981	38.203	0	12.734	407.499	1.082.417
DNB Fund - High Yield Inst. EUR	884.974	82.405	0	5.738	534.634	1.507.751
DNB Private Equity VII (IS) AS	762.377	103.960	0	4.332	496.700	1.367.369
DNB Private Equity VIII (IS) AS	575.446	42.052	0	9.591	376.254	1.003.343
Harbour Vest Dover Str.XI AIF SCSp.	193.551	17.069	0	1.932	148.143	360.695
Infrastructure Investment Fund - IIF	1.044.892	149.270	0	8.956	746.352	1.949.470
iShares Core MSCI World UCITS ETF USD (Acc.)	1.094.357	142.099	0	285.147	747.451	2.269.054
iShares MSCI World -ETF	572.489	93.721	0	187.750	235.924	1.089.884
JPMorgan Funds - Global Bond Opportunities Fund	1.290.819	89.442	0	6.058	712.176	2.098.495
JPMorgan Liquidity Funds - U.S. dollar Lic F. JPM Liq.Fund	338.119	411.011	6.710	19.921	1.675.262	2.451.023
- EUR Stand.Mon.Mark VNAV Acc	1.243.963	17.435	0	559	1.777.916	3.039.873
Katla Fund - Global Equity - Class A	6.248.591	305.660	0	36.860	2.394.804	8.985.915
KKR European Fund VI SCSp.	188.212	12.547	0	3.398	122.861	327.018
KKR Global Infrastructure Investors IV - USD SCSp	477.044	68.149	0	4.260	340.746	890.199
KKR North America Fund XIII SCSp.	350.464	50.067	0	3.004	250.332	653.867
Montanaro European Smaller Companies Fund	309.759	25.817	0	6.762	167.151	509.489
NB Private Debt Fund IV LUX (A) SCSP	440.922	39.570	0	5.653	293.948	780.093
New Mountain Guardian III BDC, L.L.C.	512.588	46.002	0	6.572	341.726	906.888
New Mountain Guardian IV BDC, L.L.C.	300.110	21.258	0	5.002	203.825	530.195
Obligo Global Infrastruktur II AS	780.745	110.483	0	4.419	508.221	1.403.868
PIMCO Gis - Global Bond Fund	2.296.207	224.952	0	20.281	1.884.685	4.426.125
PIMCO GIS - Euro Income Bond	2.300.087	192.944	0	9.151	1.454.926	3.957.108
PIMCO GIS - Income Fund (USD)	1.494.245	122.276	0	6.156	1.106.026	2.728.703
Seilern World Growth - USD	3.671.648	297.362	0	94.552	2.380.758	6.444.320
SSgA World IDX EQ-I -EUR	9.359.642	1.680.754	0	171.443	9.790.777	21.002.616
SSgA World IDX EQ-I -USD	9.620.708	433.152	0	148.166	2.439.437	12.641.463
Vanguard - Global Stock Index Fund USD	17.858.747	1.248.166	0	314.057	8.729.815	28.150.785
Vintage IX B Offshore SCSp - LP	57.621	4.321	0	734	40.662	103.338
Wellington Global Property Portfolio	455.420	66.870	0	3.814	299.155	825.259
Wellington Global Research Equity	5.190.256	384.777	0	99.578	2.529.560	8.204.171
Wellington Global Quality Growth fund (USD)	1.018.047	80.357	0	18.799	504.147	1.621.350
West Street Global Growth Partners Europe SLP	412.623	28.654	0	5.731	280.812	727.820
	81.420.578	7.420.691	6.710	1.715.028	49.553.332	140.116.339
Hlutdeildarskírteini samtals	90.658.340	8.473.941	1.320.711	1.935.946	52.710.697	155.099.635
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, samtals	130.891.101	11.889.461	1.480.353	2.757.398	71.526.321	218.544.634

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2023
Skuldabréf						
Fasteignaveðtryggð skuldabréf						
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	11.915.371	3.146.706	7.253.462	105.181	14.305.706	36.726.426
	11.915.371	3.146.706	7.253.462	105.181	14.305.706	36.726.426
Skuldabréf með ríkisábyrgð:						
Íbúðabréf	13.357.292	3.081.302	3.174.705	199.370	19.214.404	39.027.073
Önnur verðbréf - útgáfa af Íbúðalánasjóði ...	82.398	1.664	0	0	3.275	87.337
Erlend ríkisskuldabréf	5.796.819	439.202	0	15.600	3.979.736	10.231.357
Skuldabréf fjárfestingalánasjóða	148.310	35.003	105.531	140	105.156	394.140
Ríkisbréf	5.792.274	2.860.640	5.982.601	172.067	3.824.548	18.632.130
	25.177.093	6.417.811	9.262.837	387.177	27.127.119	68.372.037
Skuldabréf og víxlar fjármálafyrirtækja						
Arion banki hf.:						
Covered Bonds 3,50% 16.12.2029 (2032) ..	342.874	114.290	314.301	0	28.573	800.038
Covered Bonds 3,0% 11.04.2025	355.095	273.149	2.458.352	0	0	3.086.596
Covered Bonds 2,50% 17.01.2048	1.482.437	128.908	451.177	0	601.569	2.664.091
Covered Bonds 2,0% 15.10.2026	299.573	499.287	1.198.291	0	74.893	2.072.044
Covered Bonds 5,5% 12.10.2027	74.191	18.548	148.383	0	204.026	445.148
Covered Bonds 2,75% 05.11.2030	314.600	78.650	216.287	0	98.312	707.849
4,70% 22.12.2026	267.115	71.231	587.654	0	409.578	1.335.578
VAR BD 20.10.2024	0	0	122.656	0	0	122.656
7,25% 25.05.2026	304.084	24.638	0	0	222.400	551.122
4,35% 15.12.2028	161.041	60.391	322.083	0	161.041	704.556
Íslandsbanki hf.:						
3,372% 7.5.2026 (>2029)	28.140	309.536	393.954	0	253.256	984.886
3,0% 30.5.2030 (>2033)	1.410.934	346.078	692.156	0	1.011.613	3.460.781
2,2% 11.8.2028 (>2031)	159.644	399.110	1.889.120	26.607	53.215	2.527.696
2,5% 16.09.2027(16.09.2030)	133.187	92.207	122.942	0	61.471	409.807
3,44% 17.09.2025 (2028)	646.645	609.694	1.441.095	0	628.170	3.325.604
REIBOR 1M 22.11.2027	0	78.615	204.398	0	0	283.013
2,72% 10.05.2029	0	20.365	448.026	0	0	468.391
Breytilegir vxt. 10.05.2027	0	0	140.926	0	0	140.926
Íslandsbanki 4,48% 21.12.2028	160.481	40.120	260.781	0	140.421	601.803
Landsbankinn hf.:						
3% 4.10.2028(>2031)	2.084.837	893.501	1.597.472	54.152	406.137	5.036.099
3% 15.11.2024 (2027)	654.432	627.164	2.481.388	0	0	3.762.984
1,5% 20.11.2026 (20.11.2029)	238.678	238.678	1.241.126	23.868	71.603	1.813.953
4,6% 20.09.2027	215.394	107.697	646.181	17.949	233.343	1.220.564
7,70% 22.11.2027	271.890	135.945	582.621	0	155.366	1.145.822
6,375% 12.03.2027	445.521	31.823	0	0	350.052	827.396
Kvika banki hf.						
Floating 19.11.2024	471.676	34.939	0	0	279.512	786.127
Floating Rate EUR 04.02.2024	502.056	30.428	0	0	289.062	821.546
Kvika banki/6.25 BD 20341211	0	0	80.523	0	0	80.523
	11.024.525	5.264.992	18.041.893	122.576	5.733.613	40.187.599

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2023
Önnur skuldabréf						
ACF III / 3,25 BD 2033 07 03	322.953	78.556	192.026	0	314.225	907.760
Alda Credit Fund 3,75% 2.09.2045	204.576	28.546	76.121	0	166.516	475.759
Alda Credit Fund II 14.03.2048	253.939	39.067	107.436	0	185.571	586.013
Alma íbúðafélag hf. 6,65% 26.01.2028	197.115	59.135	137.981	0	216.827	611.058
Arion banki hf.	1.181.868	339.377	834.083	0	1.022.742	3.378.070
Eik fasteginafélag hf.	2.256.341	583.495	2.019.654	0	2.139.204	6.998.694
Fasteignafélagið Höfn 4,20% 06.10.2049	73.053	10.253	28.196	0	61.518	173.020
Félagsbústaðir	292.410	62.286	152.372	2.880	272.180	782.128
Gagnaveita Rvk hf. 1,5% 01.06.2041	628.823	174.673	331.879	0	593.889	1.729.264
Glitnir Holdco ehf 0% 2030	187	22	0	0	36	245
Hagar hf. 1M Reibor +1,3% 12.09.2026	0	0	40.265	0	0	40.265
Heimstaden	941.288	206.248	659.202	0	918.667	2.725.405
HS veitur hf.	430.707	70.027	163.595	0	296.460	379.880
ICESEA 5,65% 21.06.2025	261.711	60.394	161.053	0	221.448	704.606
IS Kredit SPV 21 hs.	170.030	42.508	63.761	0	191.284	467.583
Íslandsbanki hf.	535.447	256.895	492.731	21.658	513.789	1.820.520
Klakkí Composition						
Debt Agreement 0% 31.12.2020	148	0	663	0	296	1.107
Landsbanki Íslands	885.121	183.326	608.224	0	816.851	2.493.522
Landsbréf - BÚS I	1.000.136	243.936	561.052	0	1.000.137	2.805.261
Landsbréf - BÚS 60	865.161	226.590	514.978	0	865.161	2.471.890
Landsbréf - BÚS 63	231.093	77.031	96.289	0	192.577	596.990
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður slhf.	167.213	23.332	62.219	0	136.104	388.868
Landsnet hf. 5% 15.04.2034	394.058	42.601	117.152	0	266.255	820.066
LBI ehf 0% 2035	1.974	0	691	0	0	2.665
Naustavör ehf. 2,35% 16.12.2051 VEÐ	144.055	40.335	80.671	0	138.293	403.354
Ofanleiti 1 ehf. 3,45% 5.12.2041	231.040	38.507	0	0	182.906	452.453
Orkuveita Rvk - Skuldabréf	3.607.120	1.053.192	1.748.937	53.052	4.249.212	10.711.513
Rarik ohf.	42.192	0	42.192	0	15.841	100.225
Reginn hf.	1.970.500	549.991	1.011.748	20.499	1.934.199	5.486.937
Reitir fasteignafélag	3.347.179	954.331	2.174.029	30.851	3.145.280	9.651.670
Republic of Argentina	16.182	0	0	0	0	16.182
SÍL VAR BD 20.02.2028	233.185	59.962	143.242	0	229.854	666.243
SÍL VAR BD 20.12.2029	376.588	110.466	230.974	5.021	356.503	1.079.552
Tryggingamiðstöðin hf 15.05.2045	84.637	56.425	84.637	0	84.637	310.336
Útgerðarfélag Reykjavíkur 2,5% 15.11.2028	502.321	154.560	328.441	0	483.001	1.468.323
Vátryggingafélag Íslands hf. 01.03.2046	175.974	29.329	0	0	322.619	527.922
Veðskuld III, 3,5% 15.9.2060	220.942	33.991	93.475	0	161.458	509.866
Veðskuld sífh 3,5 15.09.2047	102.887	13.276	36.508	50	69.698	222.419
	22.350.154	5.902.663	13.396.477	134.011	21.765.238	63.548.543
Skuldabréf sveitarfélaga						
Félagsbústaðir hf.	762.151	191.385	338.031	0	862.925	2.154.492
Garðabær	289.309	41.950	110.211	61	194.337	635.868
Kópavogsbær	45.789	9.686	49.311	2.642	81.011	188.439
Lánasjóður sveitarfélaga	2.590.125	750.074	1.697.977	93.587	2.257.920	7.389.683
Mosfellsbær	1.417	0	0	0	0	1.417
Reykjavíkurborg	2.727.355	848.338	1.627.812	71.502	2.814.012	8.089.018
Sveitarfélagið Árborg	212.533	114.441	555.855	0	0	882.828
	6.628.679	1.955.874	4.379.196	167.792	6.210.204	19.341.745
Skuldabréf samtals	77.095.822	22.688.046	52.333.865	916.737	75.141.880	228.176.350

Ávöxtun eignasafna

Ávöxtun eignasafna samkvæmt tegundaflokkun 36. gr. a laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða

Eignaflokkur samkvæmt 36. gr. a. laga nr. 129/1997	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga- deild
A.a. Ríkisvixlar, ríkisskuldabréf og skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	7,23%	7,55%	7,26%	7,29%	9,43%
A.b. Fasteignaveðtryggð skuldabréf	7,35%	7,24%	7,24%	7,07%	7,29%
B.a. Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	2,04%	2,55%	3,69%	6,92%	0,95%
B.b. Innlán viðskiptabanka og sparisjóða	6,88%	9,14%	12,49%	3,22%	7,00%
B.c. Sértryggð skuldabréf	4,40%	5,91%	6,73%	5,22%	4,15%
C.a. Skuldabréf og vixlar lánastofnana og vátryggingafélaga, að undanskildum víkjandi skuldabréfum	8,03%	6,55%	4,66%		7,32%
C.b. Hlutdeildarskírteini og hlutir í UCITS	15,64%	14,92%	3,78%	15,70%	14,95%
D.a. Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl félaga og víkjandi skuldabréf lánastofnana og vátryggingafélaga	3,04%	3,57%	4,61%	3,16%	3,36%
D.b. Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	5,75%	5,07%	5,58%	11,00%	5,45%
E.a. Hlutabréf félaga	4,06%	3,59%	-	6,26%	3,27%
E.b. Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	4,52%	9,17%	7,34%	1,81%	7,10%
F.b.* Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður	-19,06%	-1,39%	-7,51%		-11,84%
Ávöxtun deildar skv. sömu forsendum	8,61%	7,53%	6,12%	8,91%	8,47%
F.b.* Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður					
Stærð eignaflokksins sem hlutfall af hreinni eign.	0,009%	0,000%	0,003%		0,000%

Eignaflokkur sem sjóðurinn á ekki í en er í leiðbeiningum með FME skýrslu

E.c. Fasteignir í aðildarríki Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD) eða aðildarríki Evrópska efnahagssvæðisins eða Færeyjum

Eignaflokkur sem sjóðurinn á ekki í og er ekki í leiðbeiningum með FME skýrslu, en er í lögum nr. 129/1997.

F.a. Afleiður sem draga úr áhættu sjóðsins, enda sé viðmið þeirra fjárfestingarheimildir samkvæmt þessari grein, neysluverðsvisitölu

Ófjárhagslegar upplýsingar

Stefna Frjálsa lífeyrissjóðsins í ábyrgum fjárfestingum og hluthafastefna markar stefnu sjóðsins um siðferðisleg viðmið í fjárfestingum sem lífeyrissjóðum ber að setja sér samkvæmt 36. gr. laga nr. 129/1997. Stefnurnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins.

Upplýsingagjöf Frjálsa um sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu og flokkunarkerfi fyrir sjálfbærar fjárfestingar

Þann 1. júní 2023 tóku gildi lög nr. 25/2023 um upplýsingagjöf um sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu og flokkunarkerfi fyrir sjálfbærar fjárfestingar. Lögin innleiddu í íslenskan rétt tvær reglugerðir Evrópusambandsins (ESB). Þar er um að ræða annars vegar reglugerð (ESB) 2019/2088 um upplýsingagjöf tengda sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu (SFDR) og hins vegar reglugerð (ESB) 2020/852 um að koma á ramma til að greiða fyrir sjálfbærri fjárfestingu (flokknarreglugerð ESB eða flokknarreglugerðin).

Upplýsingagjöf Frjálsa um sjálfbærni á sviði fjármálaþjónustu (SFDR)

Frjálsi birti á árinu yfirlýsingu um sjálfbærniáættu sem lýsir hvernig Frjálsi lífeyrissjóðurinn vinnur að innleiðingu áhættuþátta tengda sjálfbærni í fjárfestingarákvarðanaferli. Innleiðingarvinnan stendur nú yfir og verkferlar hafa ekki verið að fullu innleiddir. Stefnt er að því að greining rekstraraðila Frjálsa muni ná yfir hinar ýmsu birtingarmyndir sjálfbærniáættu á einstaka fjárfestingar. Frjálsi hugar m.a. að áhrifum raunlægrar áhættu og umbreytingaráhættu. Á grundvelli greiningar mun Frjálsi framkvæma mat á því hvernig sjálfbærniáætta getur komið til með að hafa áhrif á virði eða ávöxtun þeirrar fjárfestingar sem um ræðir hverju sinni.

Frjálsi birti einnig á árinu yfirlýsingu um helstu neikvæðu áhrif fjárfestingarákvarðana á sjálfbærniþætti. Yfirlýsingunni er ætlað að lýsa því hvernig eða hvort Frjálsi lífeyrissjóðurinn tekur tillit til helstu neikvæðu áhrifa fjárfestingarákvarðana á sjálfbærniþætti. Í samræmi við 4. gr. SFDR reglugerðarinnar upplýsti Frjálsi lífeyrissjóðurinn að sjóðurinn tekur að svo stöddu ekki tillit til neikvæðra áhrifa fjárfestingarákvarðana á sjálfbærniþætti eins og þeir birtast í 4. gr. SFDR. Ástæða þess er sú að núverandi stefna um ábyrgar fjárfestingar sjóðsins ásamt því vinnulagi sem sjóðurinn tileinkar sér er ásætlanlegt og sniðið að fjárfestingarstefnu sjóðsins. Frjálsi lífeyrissjóðurinn mun fylgjast með þróun á eftirliti m.t.t. SFDR og annarra gildandi laga og reglugerða sem miða að UFS-þáttum.

Framkvæmd stefnu um ábyrgar fjárfestingar

Frjálsi lífeyrissjóðurinn er meðvitaður um þá staðreynd að fjárfestingarákvarðanir hans hafa áhrif á ólíka hagsmunaaðila og samfélagið í heild og telur þá fjárfestingarkosti áhugaverða sem mæta samtímaþörfum sjóðfélaga, án þess þó að tefla í hættu framtíðarþörfum komandi kynslóða.

Eignastýringaraðili sjóðsins hefur þróað aðferðafræði og innleitt verklag ábygrra fjárfestinga í starfshætti sína fyrir hönd sjóðsins þar sem horft er til þriggja grunnþátta sjálfbærni; umhverfis- og félagslegra þátta og stjórnaðráttanna. Samhliða því er sáttmáli Sameinuðu þjóðanna um samfélagsábyrgð fyrirtækja (e. UN Global Compact) hafður til hliðsjónar við eignastýringu sjóðsins. Þessi sáttmáli tengist heimsmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna um sjálfbæra þróun með einum eða öðrum hætti og með því má segja að í starfsemi sjóðsins sé unnið í átt að markmiðunum. Ásamt sáttmála Sameinuðu þjóðanna um samfélagsábyrgð (e. UN Global Compact) er rekstraraðili sjóðsins aðili að meginreglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (e. UN PRI).

Árið 2021 skrifaði Frjálsi lífeyrissjóðurinn ásamt 12 íslenskum lífeyrissjóðum undir viljayfirlýsingu gagnvart alþjóðlegu samtökunum Climate Investment Coalition (CIC). Þar með lýsti sjóðurinn yfir vilja sínum til að ráðstafa samtals um 300 milljónum Bandaríkjadala (um 37 milljörðum króna) í fjárfestingar sem tengjast hreinni orku og umhverfisvænum lausnum fram til ársins 2030. Frjálsi lífeyrissjóðurinn bættist þar með í hóp fjölda norrænna lífeyrissjóða sem gefið hafa út sambærilegar yfirlýsingar á síðustu árum. Markmið samtakanna er að stuðla að aukinni fjárfestingu í hreinni orku og öðrum umhverfislausnum, svo sem nýtingu jarðhita, vindorku, sólarorku, bættrar orkunýtingar í byggingum og bættri tækni við flutning raforku. Samtökin CIC munu fylgjast með og mæla hvort aðildarsjóðir í verkefninu standi við yfirlýst markmið og birta niðurstöður sínar árlega. Það er mat Frjálsa lífeyrissjóðsins að framboð grænna fjárfestinga eigi eftir að aukast í framtíðinni sem muni fullnægja kröfum sem sjóðurinn gerir til ávöxtunar og áhættu. Ávallt verður hægt að endurskoða markmið um hlutfall eigna í grænum fjárfestingum ef þurfa þykir. Miðað við 31. desember 2023 hefur Frjálsi ráðstafað fjárhæð sem jafngildir \$230.000.000, eða 7,0% af hreinni eign sjóðsins, í fjárfestingar sem tengjast hreinni orku og umhverfisvænum lausnum.

Ófjárhagslegar upplýsingar, frh.

Aukið gagnsæi með bættri upplýsingagjöf

Á vef Frjálsa lífeyrissjóðsins má finna samning sjóðsins við Arion banka um rekstur og eignastýringu. Samningurinn var gerður aðgengilegur sjóðfélögum á árinu 2018 sem liður í vegferð sjóðsins til að auka frekar á gagnsæi gagnvart sjóðfélögum. Aðrar upplýsingar vegna rekstrarfyrirkomulags sjóðsins er snýr að umsýslubókun til Arion banka kemur fram í ársreikningi.

Þá var Frjálsi lífeyrissjóðurinn fyrsti lífeyrissjóðurinn hér á landi sem birtir sundurliðun á öllum eignum sjóðsins og hlutfalli þess í eignasafni sem uppfært er ársfjórðungslega á heimasíðu sjóðsins.

Sjóðurinn birtir á vefsíðu sjóðsins upplýsingar um hvernig sjóðurinn greiðir atkvæði á hluthafafundum þeirra félaga sem falla undir hluthafastefnuna og eru skráð á hlutabréfamarkaði.

Árið 2020 tók Frjálsi lífeyrissjóðurinn frekari skref í bættri upplýsingagjöf sinni sem felast í birtingu á; yfirliti yfir beinan og óbeinan kostnað sjóðsins, upplýsingum um viðskipti við miðlanir, upplýsingum um veltutölur sjóðsins og ársfjórðungslegu yfirliti um fjárfestingar tengdar rekstraraðila.

Mikið hefur áunnist í upplýsingagjöf og gagnsæi hjá Frjálsa lífeyrissjóðnum síðustu ár og stefnir sjóðurinn ótrauður á að halda áfram á þeirri vegferð.

Fræðsla til sjóðfélaga

Frjálsi lífeyrissjóðurinn telur mikilvægt að sinna fræðslu til sjóðfélaga um lífeyrismál. Á undanförunum árum hefur sjóðurinn, í samstarfi við rekstraraðila hans, staðið reglulega fyrir opnum fræðslufundum um ávöxtun og sérstöðu sjóðsins svo og varðandi útgreiðslur.

Árangur í starfsemi

Frjálsi lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á að veita sjóðfélögum og launagreiðendum þeirra framúrskarandi þjónustu. Undanfarin ár hefur sjóðurinn hlotið fjórtán alþjóðleg verðlaun sem er mesti fjöldi verðlauna sem íslenskum lífeyrissjóði hefur hlotnast. Segja má að þessi vinna endurspegli þann metnað sem sjóðurinn leggur í starfsemi og þjónustu við sjóðfélaga sína. Mikil ánægja hefur verið meðal sjóðfélaga með lífeyrismálin í Arion appinu enda er um framúrskarandi tæknilausn að ræða sem vakið hefur athygli á erlendum vettvangi. Frjálsi var annar tveggja lífeyrissjóða á alþjóðlegri verðlaunahátíð fagtímaritsins Investment Pension Europe (IPE) sem var tilnefndur í flokki sem lýtur að tæknilausnum. Vert er að benda á að sjóðurinn var einnig tilnefndur ásamt þremur öðrum lífeyrissjóðum sem bestu lífeyrissjóðir Norðurlanda.

Ánægja og upplifun sjóðfélaga er mikilvægur mælikvarði á starfsemi sjóðsins. Árlega er gerð könnun á viðhorfi sjóðfélaga til lífeyrissjóða sem þeir greiða í þar sem spurt hefur verið m.a. um viðhorf til þjónustu, upplýsingagjafar, ávöxtunar og trausts á stjórn og stjórnendum. Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur fengið framúrskarandi niðurstöður í flestum lykilþáttum könnunarinnar á undanförunum árum.

Eignastýring Arion banka fyrir hönd sjóðsins hefur stigið frekari skref í greiningu á eignasafni sjóðsins. Meðal annars hefur verið lagt mat á kolefnisfótspor beinnar eignar í innlendum skráðum félögum og hlutfall grænna fjárfestinga í eignasafni sjóðsins áætlað. Áætluð nettó CO2 losun vegna beins eignarhlutar í árslok 2023 í innlendum skráðum félögum miðað við tölur frá félögum fyrir árið 2022 var 13.925 tonn eða 3,09 tonn á hverja 100 m. kr. í eignasafni Frjálsa í heild sinni. Í framtíðinni er stefnt að því að ná enn frekar utan um kolefnisfótspor eignasafnsins.

Góðgerðarmál

Samkvæmt lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða er lífeyrissjóðum ekki heimilt að inna af hendi fjárframlög í öðrum tilgangi en er lúta að starfsemi lífeyrissjóða. Frjálsa lífeyrissjóðnum er því, samkvæmt lögum, ekki heimilt að inna af hendi fjárframlög til góðgerðarmála.

Greining á ófjárhagslegum upplýsingum

Starfsemi Frjálsa lífeyrissjóðsins fellur undir ákvæði ársreikningalaga um ófjárhagslega upplýsingagjöf þar sem fjallað er m.a. um stöðu og áhrif félaga í tengslum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál.

Framkvæmdastjóri sjóðsins, ráðinn af stjórn sem eini starfsmaður sjóðsins, stýrir daglegum rekstri en önnur starfsemi, svo sem eignastýring og daglegur rekstur vegna hennar er úthýst til Arion banka samkvæmt rekstrarsamningi. Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur sett framkvæmdastjóra sjóðsins starfsreglur en vísað er til stefnu og reglna Arion banka sem eiga við starfsfólk rekstraraðila, svo sem mannauðs-, jafnlauna- og jafnréttisstefnu, almennra starfsreglna, siðareglna fyrir starfsfólk, heilsuverndar og öryggisstefnu og reglur um gjafir og skemmtanir og verðbréfavíðskipti starfsmanna. Stefnurnar eru aðgengilegar á vef Arion banka.

Ófjárhagslegar upplýsingar, frh.

Greining á ófjárhagslegum upplýsingum, frh.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn metur þær áhættur sem starfsemi sjóðsins getur stafað hætta af. Arion banki, rekstraraðili sjóðsins, hefur framkvæmt sérstakt áhættumat í tengslum við umhverfis- og félagsþætti og stjórnarhætti bankans og upplýst um niðurstöður matsins í árs- og sjálfbærni skýrslu bankans sem er fáanleg á heimasíðu Arion banka.

Við eignastýringu sjóðsins er tekið tillit til UFS (Umhverfis, félagslegir og stjórnunarhættir) þátta í allri greiningarvinnu á stökum fjárfestingum eða sjóðum og kallað eftir viðeigandi upplýsingum um UFS þætti sem nýttar eru við heildarmat fjárfestingarákvarðana. Árið 2018 ákvað eignastýringaraðili að hitta og nálgast forsvaraðila allra skráðu innlendu félaganna á Aðallista Nasdag Iceland eftir að hafa tekið út og greint ófjárhagslega upplýsingagjöf þeirra. Fulltrúum eignastýringar var almennt vel tekið af forsvarsmönnum félaganna en markmiðið var að fá félögin til að bæta ófjárhagslega upplýsingagjöf sína. Þessi vinna var endurtekin árið eftir og skilaði sér enn í bættri upplýsingagjöf. Árið 2020 var tekin sú ákvörðun að kaupa hluta af greiningarvinnu frá félaginu Reitun til þess að styrkja enn frekar ferlið við innlenda markaðinn og til að geta lagt aukna áherslu á aðra eignaflokkka. Við UFS mat á öðrum eignaflokkum en skráðum innlendum félögum á Aðallista Nasdaq Iceland er einnig stuðst við greiningu Reitunar. Þau félög sem Reitun tekur ekki út en eru í eignasafni, eru metin út frá stefnum, skýrslum tengdum samfélagslegri ábyrgð og/eða öðrum viðeigandi gögnum. Hvað varðar sjóðastýringarfyrirtæki er spurningarlisti sendur út þar sem markmiðið er að svör taki til stefnu þeirra í ábyrgum fjárfestingum, svo sem hvort félög eru aðilar að UN PRI, til hvaða viðmiða sé horft í fjárfestingum ásamt því hvernig rekstraraðili eða sjóður nálgast samfélagsábyrgð í fjárfestingum.

Mannréttindi og spilling

Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur sett sér verklagsreglur um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og útvistar skyldum ábyrgðarmanns, sem hefur eftirlit með aðgerðum sjóðsins, til regluvarðar Arion banka og staðgengils hans. Frjálsa lífeyrissjóðnum ber að grípa til aðgerða til að koma í veg fyrir að starfsemi sjóðsins sé notuð til peningaþvættis eða fjármögnunar hryðjuverka samkvæmt lögum nr. 140/2018. Til að vinna gegn spillingu hefur stjórn sjóðsins t.a.m. sett sér starfsreglur, samskipta- og siðareglur, verklagsreglur um viðskipti stjórnarmanna lífeyrissjóðsins með fjármálagerninga, aðgerðir gegn peningaþvætti, fjármögnun hryðjuverka o.fl. Þeir starfsmenn sem þjónusta sjóðinn fylgja samsvarandi reglum sem finna má í skilmálum og reglum stjórnarháttanna hjá Arion banka. Þar má m.a. finna verklagsreglur vegna hagsmunaárekstra, reglur um viðskipti starfsmanna með fjármálagerninga, siðareglur, aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka o.fl.

Stjórnarhættir Frjálsa lífeyrissjóðsins 2023

Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari eru uppfylltar þær kröfur sem koma fram í 51. gr. reglna um ársreikninga lífeyrissjóða 335/2015.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar *Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja* sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Sjóðurinn vikur þó að hluta til frá leiðbeiningunum, einkum þar sem efnistöð eiga ekki við um lífeyrissjóði. Má þar helst nefna atriði sem varða hluthafafundi og hluthafa, starfskjarastefnu, starfskjaranefnd og tilnefningarnefnd. *Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja* er hægt að nálgast á www.leidbeiningar.is.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn starfar á grundvelli laga nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, og samþykka sjóðsins. Lög og reglur sem varða starfsemi lífeyrissjóða er hægt að nálgast á vefsíðu Fjármálaeftirlitsins, www.fme.is.

Í samþykktum sjóðsins kemur fram að stjórn sjóðsins er heimilt að gera rekstrarsamning við fjármálafyrirtæki eða annan hæfan aðila um daglegan rekstur sjóðsins, í heild eða að hluta, að undanskilinni framkvæmdastjórn sjóðsins. Frjálsi lífeyrissjóðurinn er með samning við Arion banka hf. um rekstur og eignastýringu sjóðsins. Í starfsreglum stjórnar kemur fram að framkvæmdastjóri lífeyrissjóðsins er ráðinn af stjórn sjóðsins. Framkvæmdastjóri annast daglegan rekstur sjóðsins og fer í því efni eftir ákvæðum laga og samþykka sjóðsins og þeirri stefnu og fyrirmælum, sem stjórn sjóðsins hefur gefið. Daglegur rekstur sjóðsins tekur ekki til ráðstafana sem eru óvenjulegar eða mikils háttar en slíkar ráðstafanir getur framkvæmdastjóri aðeins gert samkvæmt sérstakri heimild frá stjórn sjóðsins, nema ekki sé unnt að bíða heimildar hennar án verulegs óhagræðis fyrir starfsemi sjóðsins. Framkvæmdastjóri, f.h. stjórnar sjóðsins, ber ábyrgð á og sinnir eftirliti fyrir hönd lífeyrissjóðsins með útvistun samkvæmt rekstrarsamningi sem stjórn hefur gert við rekstraraðila. Þá ræður framkvæmdastjóri starfsmenn til sjóðsins. Stjórn skal setja framkvæmdastjóra starfsreglur. Í starfsreglum framkvæmdastjóra koma m.a. fram reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinning og ráðstöfun eigna sjóðsins. Framkvæmdastjóri sjóðsins er Arnaldur Loftsson. Frekari upplýsingar um framkvæmdastjóra sjóðsins má finna á vefsíðu sjóðsins, www.frlalsi.is. Stjórn sjóðsins hefur mótað áhættustýringarstefnu þar sem meginatriði innra eftirlits sjóðsins koma fram, sbr. 8. tl. 29. gr. laga nr. 129/1997. Innri endurskoðandi sjóðsins er Deloitte ehf. og ytri endurskoðandi er KPMG.

Stjórn sjóðsins hefur sett sér fjárfestingarstefnu lögum samkvæmt sem m.a. skilgreinir stefnu og vikmörk í tilteknum eignaflokkum og hefur að markmiði að ná sem hæstri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu sem fylgir fjárfestingum sjóðsins. Stjórnin hefur jafnframt sett sér áhættustefnu og áhættustýringarstefnu í samræmi við reglugerð nr. 590 frá 2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Í áhættustefnunni kemur fram viðhorf stjórnar til áhættu og áhættuþol sjóðsins. Í áhættustýringarstefnu kemur fram hvernig lífeyrissjóðurinn ætlar sér að stýra áhættuþáttum í daglegum rekstri sjóðsins. Arion banki tekur að sér heildar áhættustýringu sjóðsins með hliðsjón af ákvæðum laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og reglugerðar nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða og í samræmi við áhættustefnu og áhættustýringarstefnu stjórnar. Ábyrgðaraðili áhættustýringar er framkvæmdastjóri sjóðsins en áhættustýringu sjóðsins er útvistað til Arion banka. Áhættustjóri sjóðsins er starfsmaður bankans og annast hann greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á að eigið áhættumat sé framkvæmt a.m.k. árlega og hvenær sem verulegar breytingar verða á áhættusniði sjóðsins. Stjórnin ákveður ennfremur, að fengnum tillögum frá framkvæmdastjóra og áhættustjóra, helstu áhersluþætti hverju sinni.

Stjórn sjóðsins hefur sett sér hluthafastefnu og stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Markmið stefnanna er að skilgreina þær kröfur sem Frjálsi lífeyrissjóðurinn gerir að jafnaði til þeirra félaga sem hann fjárfestir í með tilliti til umhverfisþátta, félagslegra þátta og stjórnarháttanna. Í stefnunum er að finna skýringar á því hvernig sjóðurinn hyggist beita rétti sínum sem hluthafi til að hafa áhrif á stjórnun og stefnu félaga þar sem hann er hluthafi. Með þeim hætti stuðlar sjóðurinn að auknu gagnsæi og trúverðugri aðkomu sinni að umræddum félögum. Þannig gefur sjóðurinn til kynna hvers sjóðurinn væntir af félögunum og hvers þau megi vænta af sjóðnum sem hluthafa. Í hluthafastefnunni er lögð áhersla á góða stjórnarhætti í félögum sem sjóðurinn á hlut í en í stefnu um ábyrgar fjárfestingar eru sett fram síðferðileg viðmið sjóðsins er varða umhverfis- og félagsleg málefni í sömu félögum.

Stjórnarháttayfirlýsing, frh.

Stjórn sjóðsins samanstendur af sjö stjórnarmönnum og þremur varamönnum og eru þeir allir kosnir af sjóðfélögum. Samkvæmt samþykktum sjóðsins skal kjósa tvo aðalmenn til þriggja ára í senn eða þrjá aðalmenn til þriggja ára í senn, eftir því sem við á. Einn varamaður skal kosinn til þriggja ára í senn. Aðalmenn í stjórn sjóðsins eru Ásdís Eva Hannesdóttir, stjórnarformaður, Magnús Pálmi Skúlason, varaformaður, Anna Sigríður Halldórsdóttir, Björn Ingi Victorsson, Elías Jónatansson, Elín Þórðardóttir, og Jón Guðni Kristjánsson. Varamenn í stjórn sjóðsins á árinu 2023 voru Haraldur Pálsson, Lilja Bjarnadóttir og Sigurður H. Ingimarsson. Stjórn hefur metið óhæði stjórnarmanna í samræmi við *Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja* og er það niðurstaða stjórnar að allir stjórnarmenn teljast vera óháðir. Frekari upplýsingar um stjórnarmenn sjóðsins má finna á vefsíðu sjóðsins.

Stjórn skal sjá um að skipulag sjóðsins og starfsemi séu jafnan í góðu horfi og í samræmi við lög og reglur sem gilda um sjóðinn sem og samþykktir sjóðsins. Stjórn lífeyrissjóðs skal einnig hafa með höndum almennt eftirlit með rekstri, bókhaldi og ráðstöfun eigna sjóðsins. Hlutverk stjórnar er skilgreint nánar í samþykktum og starfsreglum stjórnar. Starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á vefsíðu sjóðsins. Stjórn sjóðsins hélt 15 stjórnarfundi á árinu 2023.

Stjórn hefur skipað endurskoðunarnefnd og eru nefndarmenn Elín Þórðardóttir, formaður, Anna Sigríður Halldórsdóttir og Jón G. Kristjánsson. Stjórn hefur sett nefndinni starfsreglur þar sem kemur m.a. fram markmið, heimildir, skipulag, fundarstörf, hlutverk og ábyrgð. Endurskoðunarnefnd hélt 6 fundi á árinu 2023. Starfsreglur endurskoðunarnefndar eru aðgengilegar á vefsíðu sjóðsins.

Stjórn sjóðsins stefnir að því að framkvæma árangursmat fyrir ársfund sjóðsins 2024 þar sem hún leggur mat á störf og verkefni stjórnar, stjórnarformanns, framkvæmdastjóra og rekstraraðila.

Fjárfestingarstefna Frjálsa lífeyrissjóðsins 2024 (Útdráttur)

Forsendur fjárfestingarstefnu

Í 36. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða kemur fram að stjórn skuli móta og kunngerá fjárfestingarstefnu fyrir sjóðinn og einstakar deildir hans og ávaxta fé sjóðsins og einstakra deilda hans innan þeirra marka sem löggin setja.

Fjárfestingarstefnan er sett til langs tíma en endurskoðuð a.m.k. árlega. Lífeyrissjóðir skulu senda upplýsingar um fjárfestingarstefnu sína fyrir komandi ár til Fjármálaeftirlitsins eigi síðar en 1. desember ár hvert. Fjárfestingarstefnan er birt á heimasíðu sjóðsins. Eignir Frjálsa lífeyrissjóðsins skulu ávaxtaðar í samræmi við lög, einkum VII. kafla laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktir Frjálsa lífeyrissjóðsins og samkvæmt nánari reglugerð fjármála- og efnahagsráðuneytisins.

Séreignardeild og tryggingadeild

Hjá Frjálsa lífeyrissjóðnum skiptast lágmarksiðgjöld í séreign og samtryggingu þar sem þeim er ráðstafað með mismunandi hætti eftir því hvaða samtryggingaleið sjóðfélagar kjósa. Viðbótariðgjöld sjóðfélaga renna þó óskipt í séreignardeild sjóðsins. Sá hluti iðgjaldsins sem rennur í séreignardeild býður upp á valmöguleika þar sem sjóðfélagar geta valið á milli fjárfestingarleiða eftir því sem hentar þeirra aldri, viðhorfi til áhættu og áhættuþoli. Leiðirnar sem eru í boði eru Frjálsi 1, Frjálsi 2, Frjálsi 3 og Frjálsi áhætta en allar hafa þær ólíkar fjárfestingarstefnur. Sá hluti iðgjaldsins sem rennur í samtryggingu fer í tryggingadeild sem hefur sína eigin fjárfestingarstefnu.

Sjóðfélögum stendur einnig til boða svokölluð ævilína þar sem inneign sjóðfélaga færast sjálfkrafa á milli fjárfestingarleiða og minnkar þannig áhætta lífeyrissparnaðarins eftir aldri. Velji sjóðfélagi enga fjárfestingarleið er iðgjöldum ráðstafað samkvæmt ævilínu. Á mynd 1 má sjá skýringarmynd um ævilínu Frjálsa lífeyrissjóðsins.

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta
Ævilína	54 ára og yngri	55 ára og eldri	Lífeyrisþegar	

Mynd 1. Ævilína Frjálsa lífeyrissjóðsins - yfirlitsmynd.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn er opin öllum starfandi einstaklingum sem ekki eru bundnir skyldaðild að öðrum lífeyrissjóðum samkvæmt kjarasamningum.

Fjárfestingarstefna 2024

Fjárfestingar sjóðsins skulu vera í samræmi við heimildir í fjárfestingarstefnu og í samræmi við gildandi lög. Heimilt er að nýta vikmörk í fjárfestingarstefnu til að nýta tækifæri á mörkuðum og/eða til að draga úr áhættu. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er, þó að teknu tilliti til hagsmuna sjóðsins. Eignasamsetning er innan vikmarka fyrir alla eignaflokka og hefur því ekki takmarkandi áhrif á mögulega fjárfestingarstefnu umfram ákvæði laga nr. 129/1997.

Fjárfestingarstefna Frjálsa lífeyrissjóðsins 2024 (Útdráttur), frh.

Fjárfestingarstefna 2024, frh.

Skipting verðbréfaeigna sjóðsins er í grófum dráttum miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í töflu 1. Um nánari skiptingu verðbréfa má sjá í töflum 2 og 3.

Flokkar verðbréfa			Frjálsi áhætta		Frjálsi 1		Frjálsi 2		Frjálsi 3		Tryggingadeild	
			Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk
A	a.	Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	6%	0-60%	11%	5-60%	19%	10-70%	17%	10-80%	16%	10-70%
	b.	Fasteignaveðtryggð skuldabréf	3%	0-20%	6%	0-20%	10%	0-20%	15%	0-30%	10%	0-25%
B	a.	Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	3%	0-10%	4%	0-15%	7%	0-15%	9%	0-20%	4%	0-15%
	b.	Innlán	0%	0-25%	0%	0-20%	1%	0-20%	3%	0-35%	1%	0-20%
	c.	Sértryggð skuldabréf	3%	0-25%	5%	0-25%	11%	0-35%	27%	0-50%	3%	0-25%
C	a.	Skuldabréf og víxlar lánastofnana og vatr. félaga	1%	1-10%	1%	0-10%	2%	0-10%	3%	0-10%	2%	0-10%
	b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir í UCITS	42%	0-60%	33%	0-60%	17%	0-50%	0%	0-25%	27%	0-50%
D	a.	Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl félaga	6%	0-25%	9%	0-25%	15%	0-30%	20%	0-35%	12%	0-25%
	b.	Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl	1%	0-15%	2%	0-15%	3%	0-15%	6%	0-15%	3%	0-15%
E	a.	Hlutabréf félaga	13%	0-50%	7%	0-40%	3%	0-25%	0%	0-5%	4%	0-35%
	b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða	22%	0-40%	22%	0-30%	12%	0-30%	0%	0-30%	18%	0-30%
	c.	Fasteignir	0%	0-1%	0%	0-1%	0%	0-1%	0%	0-1%	0%	0-1%
F	a.	Afleiður	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%
	b.	Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%
			100%		100%		100%		100%		100%	

Tafla 1. Flokkar verðbréfa.

Eignaflokkar	Frjálsi áhætta		Frjálsi 1		Frjálsi 2		Frjálsi 3		Tryggingadeild	
	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk
Innlend skuldabréf og innlán	22%	10-100%	36%	10-100%	66%	10-100%	100%	10-100%	48%	10-100%
Innlend hlutabréf	21%	0-40%	13%	0-30%	6%	0-20%	0%	0-2%	8%	0-25%
Innlendar sérhæfðar fjárfestingar	7%	0-15%	6%	0-15%	3%	0-10%	0%	0-2%	4%	0-15%
Erlend skuldabréf og innlán í erlendum gjaldeyri	1%	0-30%	4%	0-40%	3%	0-20%	0%	0-2%	5%	0-20%
Erlend hlutabréf	42%	0-50%	31%	0-45%	16%	0-30%	0%	0-2%	25%	0-40%
Erlendar sérhæfðar fjárfestingar	7%	0-15%	10%	0-15%	6%	0-10%	0%	0-2%	10%	0-15%
	100%		100%		100%		100%		100%	

Tafla 2. Nánari takmarkanir eftir eðli fjárfestinga

Eignaflokkar	Frjálsi áhætta		Frjálsi 1		Frjálsi 2		Frjálsi 3		Tryggingadeild	
	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk
Víkjandi skuldabréf lánastofnana og vatrýggingafélaga	3%	0-6%	3%	0-6%	3%	0-6%	3%	0-6%	3%	0-6%
Erlendar eignir	50%	0-51,5%	45%	0-51,5%	25%	0-51,5%	0%	0-51,5%	40%	0-51,5%

Tafla 3. Aðrar takmarkanir eftir eðli fjárfestinga

Frjálsi
Lífeyrissjóðurinn

Borgartún 19, 105 Reykjavík | Þjónustusími 444 7000 | frjalsi@frjalsi.is | [Netspjall og Mínar síður á frjalsi.is](#)